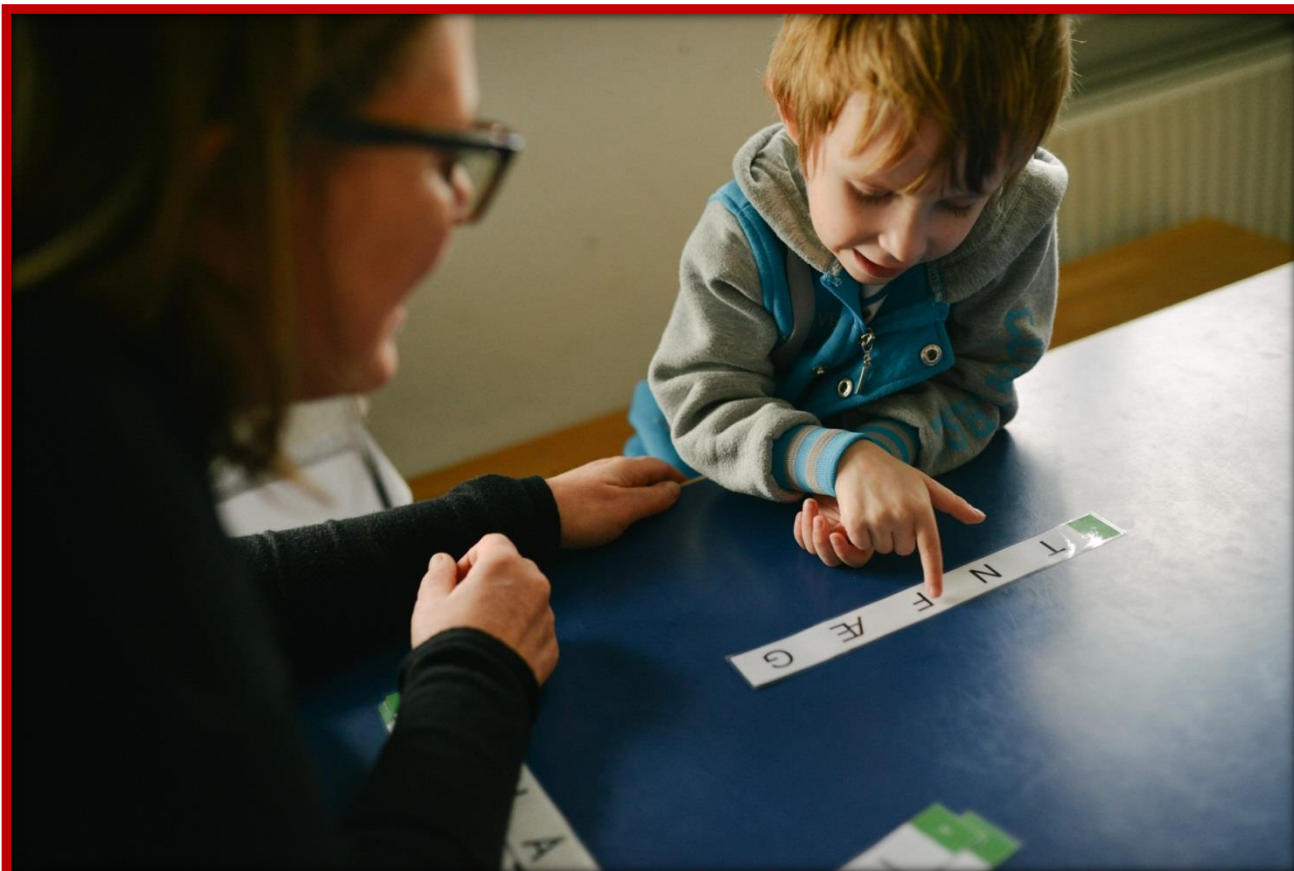

VEJLEDNING TIL *SPROGVURDERING 3-6*

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse	2
Forord	3
Introduktion og overblik	4
Materialer til <i>Sprogvurdering 3-6</i>	6
Principperne bag <i>Sprogvurdering 3-6</i>	8
Valg af sproglige dimensioner og items i <i>Sprogvurdering 3-6</i>	8
Opbygning af <i>Sprogvurdering 3-6</i>	10
Beskrivelse af de enkelte deltest	13
Individuelle test (3-6 år)	13
Klassetesten (børnehaveklassen)	17
Gennemførelse af testen	19
Indledende overvejelser	19
Den individuelle test	20
Klassetesten	23
Gentestning af børn	24
Resultat, fortolkning og opfølgning	26
Visninger af resultatet af <i>Sprogvurdering 3-6</i>	26
Fortolkningen af resultatet af <i>Sprogvurdering 3-6</i>	27
Opfølgning på resultatet af <i>Sprogvurdering 3-6</i>	30
Udvikling og normering af <i>Sprogvurdering 3-6</i>	32
Udvikling af <i>Sprogvurdering 3-6</i>	32
Beskrivelse af normeringsstudiet	37
Intern validitet - Rasch-analyser	51
Intern validitet - Korrelationer mellem deltest	57
Ekstern validering	60
Referencer	63
APPENDIKS	65
Beskrivelse af ændringer i <i>Sprogvurdering 3-6</i>	65
Overblik over forskellige versioner af sprogvurderingsmaterialet	65
Teknisk beregning af score	73

Forord

Sprog vurdering 3-6 er en videreudvikling af to tidligere versioner af et sprog vurderingsmateriale, der er blevet udviklet til brug for national sprog vurdering af forskerne professor Dorthé Bleses (hovedansvarlig) og Lektor Anders Højen, TrykFondens Børneforskningscenter & Institut for Kommunikation og Kultur, Aarhus Universitet, lektor Guido Makransky, Syddansk Universitet, professor Philip Dale, New Mexico Universitet samt professor Werner Vach, Freiburg Universitet.

Den første version af sprog vurderingsmateriale, *Sprog vurderingsmateriale til 3-årige*, blev udviklet i 2007, da der blev indført lovpligtige sprog vurderinger af børn i Danmark. Dengang var materialet kun møntet på sprog vurdering af 3-årige børn i dagtilbud (Bleses, 2009; Bleses et al., 2010; Vach et al., 2010).

I 2011 blev materialet udvidet til også at omfatte en vurdering af sproget hos børn inden skolestart og i børnehaveklassen. Materialet kom til at hedde *Sprog vurdering af børn i treårsalderen, inden skolestart og i børnehaveklassen*. Som en del af projektet blev der endvidere udviklet forskellige materialer til understøttelse af og opfølgning på arbejdet med sprog vurderingen (Inspirationsmateriale, Støttemateriale og vejledningsvideoer).

Sprog vurdering 3-6 er en videreudvikling af *Sprog vurdering af børn i treårsalderen, inden skolestart og i børnehaveklassen*. Materialet dækker nu alle aldersgrupper i børnehaven og børnehaveklassen, idet det nu også indeholder en test til de 4-årige børn. Alle deltest gennemføres nu af fagligt personale. Der er dog udarbejdet en tjekliste med supplerende spørgsmål til forældrene om deres børns sprog tilegnelse. Spørgsmålene indgår ikke i udregningen af resultatet af sprog vurderingen, men kan anvendes som et supplement til at nuancere resultatet. Generelt er materialet blevet forenklet for at gøre det nemmere at gennemføre sprog vurderingen.

Denne vejledning indeholder en beskrivelse af opbygningen af det reviderede materiale og en detaljeret beskrivelse af, hvordan de enkelte deltest skal gennemføres. I vejledningen fremgår det, hvordan sprog vurderingen forberedes og gennemføres, og hvordan resultatet skal fortolkes. Som noget nyt findes der sidst i vejledningen et afsnit om, hvordan testen er udviklet, og om hvordan normeringen er gennemført samt et teknisk afsnit om testens psykometriske egenskaber. I Appendix er der en oversigt over ændringer i forhold til *Sprog vurdering af børn i treårsalderen, inden skolestart og i børnehaveklassen*. I Appendix findes der en teknisk redegørelse, som er relevant, hvis man eksempelvis ønsker at udregne resultatet af sprog vurderingen i eget it-system.

God læselyst!

Introduktion og overblik

Utilstrækkelige sproglige kompetencer er et relativt hyppigt fænomen, også hos børn med fx hørenedsættelse, sansemotoriske udfordringer eller udviklingsmæssige forstyrrelser. Undersøgelser viser, at mellem 4 og 19 pct. af børn i dagtilbudsalderen (afhængigt af definition og evalueringsmetode) har sproglige problemer, der kræver en form for opfølgende indsats. Mangelfulde talesproglige færdigheder har en negativ indvirkning på børns trivsel i dagtilbudet. Børn med et lille ordforråd kan have svært ved at udtrykke ønsker, følelser og lignende og derved have svært ved at kommunikere med andre børn og indgå i børnefællesskaber. En atypisk og/eller forsinket sprogtegnelse kan samtidig også være et tegn på, at barnet har andre problemer, fx problemer med hørelsen, generelle indlæringsvanskeligheder eller autisme.

Gode sprogkunderskaber i de tidlige børneår er vigtige for senere tilegnelse af læsning. Både udenlandsk og dansk forskning har vist, at børn med sproglige problemer har øget risiko for at få problemer med tilegnelsen af læsning og i det hele taget med at opnå uddannelsesmæssig succes og gode muligheder i livet. En ny dansk langtidsundersøgelse har sammenlignet ordforrådsudviklingen hos 2.120 børn, da de var mellem 16 og 30 måneder gamle med børnenes senere resultater i nationale læsetest i 6. klasse (Bleses, Makransky, Dale, Højen, & Aktürk Ari, 2016). Størstedelen af de børn, der havde et lille ordforråd ved 24 måneder, lå under middel i læsning i 6. klasse, hvilket dokumenterer at også danske børn med tidlige sproglige forsinkelser har en øget risiko for læseproblemer senere. Derfor er det afgørende at understøtte tilegnelsen af sproglige kompetencer hos alle børn, ikke mindst hos de børn, der viser tegn på at være forsinkede, allerede mens de går i dagtilbud. Men for at kunne understøtte sprogtegnelsen optimalt hos alle børn er der brug for et redskab, der kan

TALESPROGLIGE FÆRDIGHEDER:

- Det produktive ordforråd
- Det receptive ordforråd og barnets forståelse af en række begreber og simple eller komplekse sætninger
- Viden om hvordan barnet bruger sproget i forskellige kommunikative situationer.

Peger især frem mod senere læseforståelse.

FØR-SKRIFTLIGE FÆRDIGHEDER

- Genkendelse og bearbejdning af sproglyde
- Viden om begreber relateret til skriftsprog, viden om læseretning samt kendskab til bogstaver.

Peger frem mod senere afkodningsfærdigheder og læseforståelse.

hjælpe med at identificere eventuelle sproglige problemer, så der, hvis det viser sig nødvendigt, kan sættes ind med en målrettet sprogindsats, og det er her sprogvurderingsmaterialet kommer ind i billedet.

Sprogvurdering 3-6 er udviklet for Børne- og Socialministeriet til anvendelse i forbindelse med de lovpligtige sprogvurderinger ved treårsalderen og i børnehaveklassen (se *Gennemførelse af testen*).

Det er et normrefereret materiale, dvs. at det enkelte barns resultat sammenlignes med resultatet fra andre børn på samme alder.

Sprogvurdering 3-6 er udviklet til at kunne anvendes af det pædagogiske

personale og børnehaveklasselederne som et redskab til at vurdere børnenes sprog og på den baggrund tilrettelægge en indsats, der styrker børnenes sproglige udvikling i dagtilbuddet og i skolen.

I børnehaven gennemføres sprogvurderingen som en *individuel* test af barnet inden for følgende aldersgrupper:

- 3-årige: 34 måneder til og med 47 måneder (2 år og 10 måneder til 3 år og 11 måneder).
- 4-årige: 48 måneder til og med 59 måneder (4 år og 0 måneder til 4 år og 11 måneder).
- 5-årige: 60 måneder til og med 71 måneder (5 år og 0 måneder til 5 år og 11 måneder).

I børnehaveklassen gennemføres sprogvurderingen som en *klassetest* af børnene inden for følgende aldersgruppe:

- 69 måneder til og med 81 måneder (5 år og 9 måneder til 6 år og 9 måneder).

Klassetesten kan *suppleres* med en individuel test for de børn, der har lave scorer i klassetesten. Den individuelle test til 5-6 årige børn i børnehaveklassen er således et supplement til klassetesten og kan anvendes til de børn, der har scoret lavt i klassetesten og derfor kan have sproglige udfordringer. Den individuelle test kan hjælpe til at tydeliggøre og identificere barnets eventuelle sproglige udfordringer.

I den individuelle test vurderes børnene på baggrund af én og samme klasse-trinsnorm for 5-6 årige i børnehaveklassen (beregningerne er ikke opdelt på måneder). Klasse-trinsnormen er baseret på et gennemsnit af scorer fra børn i børnehaveklassen i begyndelsen af skoleåret.

Den *individuelle* test kan desuden også anvendes til 6 årige (og evt. ældre) børn i børnehaven, hvis der er behov for en vurdering af, hvordan disse børn klarer sig sprogligt i forhold til børn, der lige er startet i børnehaveklassen.

Sprogvurdering 3-6 er ét sammenhængende materiale, som giver mulighed for at følge barnets sproglige udvikling inden for de samme sproglige områder. Materialet er dog tilpasset børnenes alder, således at det ikke er alle børn, der skal testes med alle deltest. Da fire af deltestene anvendes til alle aldersgrupper, er materialet anvendeligt som redskab til at følge op på, om indsatsen har haft en positiv effekt på barnets sprogudvikling.

Se mere nedenfor i *Udvikling af normering af Sprogvurdering 3-6*.

Sprogvurdering 3-6 måler en række talesproglige og før-skriftlige færdigheder hos børn i alderen 3 til 6 år, som både er vigtige for barnets sproglige udvikling og trivsel i dagtilbuddet og for barnets læring i skolen. Alle de sproglige dimensioner, der vurderes i *Sprogvurdering 3-6*, er relateret til barnets senere afkodningsfærdigheder og læseforståelse (læs mere om hvorfor de enkelte deltest er udvalgt i *Udvikling og normering af Sprogvurdering 3-6*).

Når man anvender *Sprogvurdering 3-6*, får man en profil af det enkelte barns sproglige kompetencer sammenlignet med kompetencerne hos andre børn på samme alder. Profilen omfatter to opsummerende scorer inden for henholdsvis *Talesproglige færdigheder* og *Før-skriftlige færdigheder* samt barnets score inden for hver deltest. På basis af disse scorer placeres barnet i én af tre

indsatsgrupper (*Generel indsats*, *Fokuseret indsats* eller *Særlig indsats* ligesom i tidligere versioner af materialet). I modsætning til tidligere kan barnet altså blive placeret i én indsatsgruppe mht. talesproglige kompetencer og i en anden mht. før-skriftlige færdigheder.

Sprogvurderingsmaterialet giver et evidensbaseret grundlag for at identificere børn, hvis sproglige kompetencer ligger så langt fra det typiske barn, at der er behov for at iværksætte en systematisk, pædagogisk indsats målrettet barnets sproglige udfordringer. Materialet er dog ikke et diagnostisk redskab. Derudover kan resultatet af sprogvurderingen – såfremt hele børnegruppen sprogvurderes – anvendes som grundlag for at planlægge det daglige pædagogiske arbejde, så det understøtter alle børnenes sprogtiltagelse. Som noget nyt er materialet som omtalt egnet til gentestning af børn mhp. at undersøge, om de har indhentet en tidligere påvist forsinkelse.

Sprogvurdering 3-6 er afprøvet på ca. 13.000 børn og normeret på et repræsentativt udsnit på godt 11.000 børn i alderen 2 år og 10 måneder til 6 år og 9 måneder. Den eksakte aldersgruppe afhænger af, om det drejer sig om den individuelle test eller klassetesten, som beskrevet ovenfor. For børn uden for aldersspændet er resultatet mere usikkert (se *Fortolkningen af resultatet*).

Materialet er altså normeret, så det kan anvendes til *alle* aldersgrupper fra 3-6 år.

At *Sprogvurdering 3-6* nu kan anvendes til alle aldersgrupper fra børnehaven til børnehaveklassen betyder, at det kan være med til at sikre en mere sammenhængende indsats over for barnet fra dagtilbud til skole og bidrage til at sikre en mere målrettet tilrettelæggelse af den pædagogiske indsats i dagtilbuddet og af undervisningen i børnehaveklassen.

Tosprogede børn. Et tosproget barn er – ud fra en rent sproglig forståelse af ordet "tosproget" – et barn, der kan to sprog eller er ved at lære to sprog. Nogle børn vokser op med både dansk og et andet sprog, fra de er helt små. Disse børn er "simultant tosprogede", fordi de begynder at tilegne sig de to sprog på ca. samme tid. Andre børn lærer dansk som deres andetsprog senere i deres opvækst, hvor de allerede til en vis grad har lært deres modersmål. Disse børn er "sekventielt tosprogede", fordi de først lærer deres modersmål og derefter andetsproget.

Materialet kan anvendes på samme måde til både ét- og tosprogede børn, men resultatet af sprogvurderingen kan kun anvendes til at vurdere et tosproget barns *dansksproglige* færdigheder. Der er i tilknytning til sprogvurderingsmaterialet udarbejdet et lille spørgeskema om barnets modersmålstiltagelse, der skal udfyldes i samarbejde med forældrene, hvis barnets tiltagelse af dansk giver grund til bekymring.

Materialer til *Sprogvurdering 3-6*

Sprogvurdering 3-6 måler en række talesproglige og før-skriftlige færdigheder hos børn i alderen 3 til 6 år, som er særligt vigtige for barnets sproglige udvikling og trivsel i dagtilbuddet og for barnets senere læring i skolen.

Både den individuelle test og klassetesten består af følgende elementer:

Sprogvurderingsskema. Der er et sprogvurderingsskema til den individuelle test og til klassetesten. Det relevante sprogvurderingsskema anvendes i testsituationen med barnet/børnegruppen. Skemaet indeholder alle deltest og de tilhørende testitems. Til hver deltest er der en kort vejledning, der indeholder en beskrivelse af deltesten, oplysning om hvilke materialer man skal bruge for at gennemføre deltesten og en beskrivelse

af, hvordan man gennemfører deltesten med barnet/børnegruppen, og hvordan den scores. I nogle tilfælde er der øvelser, der skal gennemgås med barnet/børnegruppen, inden selve testen gennemføres. Dernæst følger selve testen, og det er her, at barnets svar skal registreres. Bemærk, at nogle deltest kun skal bruges til de større børn, og at børn ofte kun skal præsenteres for et udsnit af deltestens items.

I den individuelle test kan barnets svar registreres manuelt på papir og efterfølgende indtastes i et it-system, eller det kan registreres direkte i it-systemet. Hvis man løbende taster resultaterne i et it-system, mens man sprogvurderer, bruger man ikke et egentligt skema; "Sprogvurderingsskema" svarer så til samlingen af deltest i it-systemet (se nedenfor under *Resultatrapport*).

Testark. I forbindelse med kassetesten udleveres testark til eleverne, hvor de skal sætte ring om de rigtige svar. Elevernes svar skal indtastes i et it-system. Eleverne kan også indtaste deres svar direkte i it-systemet, hvis sprogvurderingen gennemføres på iPad (se nedenfor under *Resultatrapport*).

Billedmateriale. Der er billedmateriale til flere af deltestene (se afsnittet *Opbygning af Sprogvurdering 3-6*).

Resultatrapport. Resultatet af sprogvurderingen kan kun beregnes via et it-system. Som nævnt kan man enten overføre scorerne fra sprogvurderingsskemaet eller indtaste dem direkte i it-

systemet. På baggrund heraf genereres en resultatrapport til hvert barn. Resultatrapporten skal vise barnets to samlede scorer *Talesproglige færdigheder* og *Før-skriftlige færdigheder* samt barnets score inden for hver deltest.

Supplerende spørgsmål til forældrene.

Der er udarbejdet en tjekliste med supplerende spørgsmål til forældrene om deres barns sprogtilegnelse. Spørgsmålene indgår ikke i udregningen af resultatet af sprogvurderingen, men kan anvendes som et supplement til at nuancere resultatet.

Vejledning (dette dokument). Af vejledningen fremgår det, hvordan sprogvurderingen skal gennemføres, og hvordan resultatet skal fortolkes. Desuden indeholder vejledningen information om hvordan sprogvurderingsmaterialet er udviklet og pilotafprøvet, hvordan normeringsstudiet er gennemført samt en beskrivelse af intern og ekstern validering af *Sprogvurdering 3-6*. I *Appendiks* findes en oversigt med beskrivelse af, hvordan *Sprogvurdering 3-6* adskiller sig fra *Sprogvurdering af børn i treårsalderen, inden skolestart og i børnehaveklassen* samt en teknisk redegørelse, der kan anvendes, hvis man ønsker at lave eget it-system.

Af Tabel 1 fremgår det, hvilke materialer der skal anvendes i forbindelse med sprogvurderingen, og hvilke dele af sprogvurderingsprocessen de pågældende materialer skal anvendes til.

Tabel 1. Oversigt over materialer, der skal anvendes i forbindelse med sprogvurderingen

	Gennemførelse	Resultat (udregning)	Resultat (fortolkning)	Opfølgning
Sprogvurderingsskema	+			
Billedmateriale	+			
Testark (kun børnehaveklassen)	+			
Resultatrapport (it-system)	(+)	+	+	
Supplerende spørgsmål til forældre			+	(+)
Vejledning	+	+	+	

Principperne bag *Sprog vurdering 3-6*

Sprog vurdering 3-6 er baseret på de samme principper som de to foregående versioner (se også *Beskrivelse af ændringer i Sprog vurdering 3-6*). De overordnede principper er:

- Materialet er forskningsbaseret. De sproglige dimensioner, der indgår i materialet, er udvalgt på basis af forskning, der dokumenterer, at de sproglige kompetencer der måles på, er vigtige for senere læring, især læsning.
- Materialet er empirisk baseret. Deltest og items er afprøvet i mange pilotstudier.
- Materialet er standardiseret, og der er fastsat såvel alders- som kønsspecifikke normer.
- Der anvendes faste grænseværdier i materialet.
- Materialet er praktisk anvendeligt. Det er hurtigt og nemt at administrere på en ensartet og objektiv måde.
- Materialet er internt og eksternt valideret ved brug af psykometriske metoder.

Principperne er beskrevet yderligere i afsnittet *Udvikling og normering af testen* nedenfor.

Valg af sproglige dimensioner og items i *Sprog vurdering 3-6*

Sprog vurdering 3-6 skal kunne beskrive børns sproglige kompetencer inden for en række dimensioner, der forudsiger senere sprog- og læsefærdigheder. Herudover skal vurderingen kunne identificere de børn, der har sproglige udfordringer på en pålidelig måde. De sproglige dimensioner i *Sprog vurdering 3-6* er derfor udvalgt på basis af to principper, nemlig 1) det er sproglige færdigheder, der både er vigtige for barnets udvikling og trivsel i dagtilbuddet og for barnets senere læring i skolen, primært læsning, samt 2) de sproglige færdigheder kan vurderes med deltest, der kan administreres på en pålidelig måde af personalet i dagtilbuddene og i børnehaveklassen.

Mht. det første princip er de sproglige dimensioner udvalgt på basis af en gennemgang af den videnskabelige litteratur på området. Vi har dels taget udgangspunkt i dansk og international forskning i børns tilegnelse af tidlige sproglige milepæle, dels i forskning, der har undersøgt, hvilke sproglige kompetencer i dagtilbudsalderen, der forudsiger tilegnelsen af senere færdigheder i

skolen. Mht. tilegnelsen af sproglige milepæle viser forskningen, at børn gennemløber en dramatisk udvikling i tilegnelsen af receptive og produktive sprogfærdigheder, fra de første ord optræder i etårsalderen til skolestartsalderen. Ved skolestart har barnet tilegnet sig mange tusinde ord, barnet kan sætte ord sammen til komplekse sætninger og bøje dem korrekt, barnet kan anvende sproget både konkret, figurativt og dekontekstualiseret og barnet har tilegnet sig en bevidsthed om sprogets form (Bleses et al., 2007; Bleses et al., 2009, Bleses, 2010).

Både receptive og produktive talesproglige færdigheder spiller en afgørende rolle for sprog tilegnelsen og bør derfor indgå i vurdering af sprogkompetencer. Mens det især er de talesproglige kompetencer, der er vigtige for børns trivsel i dagtilbuddet, peger litteraturen på, at såvel talesproglige som før-skriftlige færdigheder i dagtilbudsalderen har betydning for børns tilegnelse af læsekompetencer i skolen. Forskning viser, at bogstavkendskab, kompetencer relateret til lydlig opmærksomhed og op-

mærksomhed på skrift (skriftsprogskoncepter) forudsiger senere færdigheder indenfor såvel afkodning og læseforståelse som stavning i skolen. Bogstavkendskab er bedst til at forudsige senere afkodnings- og stavefærdigheder, mens skriftsprogskoncepter er bedst til at forudsige senere læseforståelse. Mht. talesproglige kompetencer viser forskningen, at sprogforståelse, grammatiske kompetencer og ordforrådets størrelse også forudsiger afkodnings- og især læseforståelsesfærdigheder, men dog ikke så godt som de før-skriftlige færdigheder nævnt ovenfor (National Early Literacy Panel, 2008). Sammenhængen mellem talesproglige kompetencer og læseforståelse bliver dog stærkere fra 3. klasse og frem, men sammenhængen mellem læseforståelse og lydlig opmærksomhed og bogstavkendskab er stadig stærkest (Lonigan and Shanahan 2010).

Vi har, hvor informationen har været tilgængelig, undersøgt hvilke typer af test der er bedst til at belyse de sproglige dimensioner, vi har valgt at inddrage i sprogvurderingsmaterialet. Afgørende for valget af sproglige dimensioner har, som nævnt, imidlertid også været, om det har været muligt at udforme test, der måler børnenes kompetencer inden for disse sproglige dimensioner, der samtidigt kan anvendes på en pålidelig måde af personalet i dagtilbuddene og i børnehaveklassen. Dette har betydet, at test, der kræver specialiserede kompetencer hos testeren (fx fonetiske kompetencer), på forhånd er blevet valgt fra, fordi den person, der tester barnet i dagtilbud og børnehaveklassen, ikke kan forventes at have disse kompetencer.

Desuden er deltest blevet fravalgt efter afprøvning, fordi det viste sig, at de ikke kunne anvendes på en pålidelig måde (fx sætningsgentagelse).

Sprogvurderingsmaterialet er udviklet, så det er "følsomt" over hele spektret fra hurtige til langsomme sprogtilegnere, således at materialet kan bruges til at følge den sproglige udvikling hos alle børn fra tre år til børnehaveklassen. Det

betyder, at der både er nemme og svære items i alle deltest. Materialet er dog i særlig grad udviklet til at være følsomt i den "lave ende", da det er særlig vigtigt, at børn med sproglig forsinkelse bliver identificeret og modtager en opfølgende indsats.

Hver deltest starter med de nemmeste items, som næsten alle børn vil kunne, hvorefter sværhedsgraden stiger. Det er derfor forventeligt, at det kun er få børn, der vil kunne svare rigtigt på alle items i hver deltest. Populært sagt er testene lavet sådan, at der kan skelnes mellem de sprogligt set allerhurtigste og de næsthurtigste børn, og selv de allerhurtigste vil have vanskeligt ved de sværeste items (dog er der for de ældste børn en tendens til at flere scorer rigtigt på alle items).

Mht. de deltest der anvendes på tværs af flere aldersgrupper, er items endvidere udvalgt, så de passer til de forskellige aldersgrupper, dvs. at børn bliver præsenteret for forskellige items afhængig af alder.

Derudover har vi mht. valget af items i de enkelte deltest sikret os, at der er en vis korrelation mellem alle deltest (dvs. at alle dimensioner beskriver sproglig udvikling), men samtidig at korrelationerne ikke er for høje for at undgå, at forskellige deltest måler den samme sproglige dimension og dermed giver overflødig information.

Baggrunden for udvælgelsen af sproglige dimensioner, metoder og items er nærmere beskrevet i afsnit om *Udvikling og normering af Sprogvurdering 3-6*.

Som nævnt er materialet udviklet til kun at teste dansksproglige kompetencer. Dette skyldes praktiske og økonomiske årsager. I udviklingen er det dog medtænkt, at børn med anden baggrund end dansk også skal kunne testes med materialet. Således er fx dyrene i ordforrådstesten "internationale" dyr som zebra, pelikan og flamingo.

Opbygning af *Sprog vurdering 3-6*

Materialet har to typer af test. En individuel test til børn i børnehaven og en klasstest til børn i børnehaveklassen. Alle et- og tosprogede børn fra 3 til 6 år testes med det samme materiale. Alle børn testes med det samme antal items i hver deltest, men i nogle deltest (individuel) testes de med forskellige items, idet børnene starter og slutter forskellige steder i deltesten afhængig af alder. Antallet af deltest et barn skal gennemføre, afhænger af barnets alder. De store børn skal gennemføre flere deltest end de mindre børn.

Af Tabel 2 nedenfor fremgår det, hvilke deltest i *Sprog vurdering 3-6* børn på de forskellige alderstrin skal testes med. Det fremgår også, hvilke deltest der måler barnets tale-sproglige færdigheder, og hvilke test, der måler barnets før-skriftlige færdigheder.

Fire deltest skal gennemføres af alle børn, men i Ordforråd og Sprogforståelse starter og slutter børnene på forskellige sværhedsgrader afhængig af deres alder.

Tabel 2. Oversigt over deltest på de forskellige alderstrin (individuel test og klasstest) i *Sprog vurdering 3-6*

Individuel			Klasse				
Deltest	Dimension	Metode	3 år	4 år	5 år	6 år/Bhk	Bhk
Sprogforståelse ¹	Talesprog	Test	x	x	x	x	x
Ordforråd ¹	Talesprog	Test	x	x	x	x	
Rim	Før-skrift	Test	x	x	x	x	x
Opmærksomhed på skrift	Før-skrift	Test		x	x	x	
Bogstavkendskab	Før-skrift	Test			x ²	x ²	x ³
Opdeling af ord	Før-skrift	Test			x	x	
Forlyd	Før-skrift	Test					x
Kommunikative strategier	Talesprog	Tjekliste	x	x	x		

*Bemærk at der kun én "klasses-trins-norm" for den individuelle test i børnehaveklassen, der er baseret på et gennemsnit af scorer fra 5-6 årige børn i begyndelsen af børnehaveklassen.

¹ Samme test uanset alderstrin, men børnene starter og slutter forskellige steder i deltesten afhængig af alder.

² Navngivning af bogstaver.

³ Genkendelse af bogstaver.

Rækkefølgen af deltest i Tabel 2 afspejler den rækkefølge, børnene præsenteres for de enkelte deltest i den individuelle udgave. Bag valg af rækkefølge gemmer der sig overvejelser om, at barnet skal have mulighed for at komme i gang med testen uden selv at skulle sige noget (den første deltest Sprogforståelse er en receptiv test, hvor barnet skal pege, men ikke sige noget), og at barnet skal præsenteres for sværere deltest længere henne i testen (fx er Rim svær for en 3-årig, og derfor optræder denne deltest sidst af de tre deltest, som de 3-årige skal gennemføre).

Kommunikative strategier udfyldes altid til sidst, da det ikke kræver barnets medvirken at udfylde tjeklisten. Tjeklisten skal udfyldes på baggrund af pædagogens viden om barnet.

Af Tabel 3 til 6 fremgår det, hvilke items børn på de forskellige alderstrin skal testes med i de forskellige deltest i henholdsvis den individuelle test (Tabel 3, 4, 5 og 6) og klasstesten (Tabel 7). Det fremgår også hvilke materialer, der skal anvendes til de enkelte deltest.

Tabel 3. Oversigt over deltest, items og materialer til 3-årige børn, individuel test

Deltest	Items (første og sidste item)	Materiale
Sprogforståelse	Item 1-20	Materiale nr. 1
Ordforråd	Item 1-25	Materiale nr. 2
Rim	Item 1-15	Materiale nr. 3
Kommunikative strategier	Item 1-15	Sprogvurderingsskema

Tabel 4. Oversigt over deltest, items og materialer til 4-årige børn, individuel test

Deltest	Items (første og sidste item)	Materiale
Sprogforståelse	Item 6-25	Materiale nr. 1
Ordforråd	Item 11-35	Materiale nr. 2
Rim	Item 1-15	Materiale nr. 3
Opmærksomhed på skrift	Item 1-16	Bog med billeder og tekst
Kommunikative strategier	Item 1-15	Sprogvurderingsskema

Tabel 5. Oversigt over deltest, items og materialer til 5-årige børn, individuel test

Deltest	Items (første og sidste item)	Materiale
Sprogforståelse	Item 11-30	Materiale nr. 1
Ordforråd	Item 21-45	Materiale nr. 2
Rim	Item 1-15	Materiale nr. 3
Opmærksomhed på skrift	Item 1-16	Bog med billeder og tekst
Bogstavkendskab	12 bogstaver	Materiale nr. 4
Opdeling af ord	15 ord	Sprogvurderingsskema
Kommunikative strategier	Item 1-15	Sprogvurderingsskema

Tabel 6. Oversigt over deltest, items og materialer til 6-årige børn i børnehaven og 5-6-årige børnehaveklassebørn, individuel test

Deltest	Items (første og sidste item)	Materiale
Sprogforståelse	Item 16-35	Materiale nr. 1
Ordforråd	Item 27-51	Materiale nr. 2
Rim	Item 1-15	Materiale nr. 3
Opmærksomhed på skrift	Item 1-16	Bog med billeder og tekst
Bogstavkendskab	12 bogstaver	Materiale nr. 4
Opdeling af ord	15 ord	Sprogvurderingsskema

Tabel 7. Oversigt over deltest, items og materialer til 5-6-årige børnehaveklassebørn, klassetest

Deltest	Items (første og sidste item)	Materiale
Rim	Item 1-15	Materiale nr. K1
Sprogforståelse	Item 1-20*	Materiale nr. K2
Bogstavkendskab	28 bogstaver	Materiale nr. K3
Forlyd	Item 1-20	Materiale nr. K4

* Svarer til item 16-35 i den individuelle test

06-12-2017

Beskrivelse af de enkelte deltest

Individuelle test (3-6 år)

Sprogforståelse

FORMÅL: Denne test siger noget om barnets sprogforståelse.

METODE: Barnet skal udpege billeder.

ALDERSGRUPPE: 3 år, 4 år, 5 år, 6 år.

MATERIALE: SPROGVURDERINGS-SKEMA og MATERIALE 1. Materialet består af 35 billedark med fire billeder samt tre øvelsesark, men der anvendes kun 20 billedark til hver aldersgruppe (se Tabel 3-6). Det fremgår også af sprogvurderingsskemaet, hvor man skal starte og slutte ved hvert alderstrin). Arkene skal ligge i den nummererede rækkefølge.

INSTRUKTION: I testen skal du vise barnet ét billedark ad gangen, og barnet

skal pege på det billede, der svarer til det, du siger. Børnene testes for deres forståelse af udsagnsord, overbegreber, ord for farver, størrelser og former samt deres forståelse af mere komplekse sætninger.

Du må *ikke* gentage sætningerne (med mindre du kommer til at sige forkert).

Sæt kryds i den kasse, der svarer til det billede, som barnet peger på.

Når du er færdig med et ark, så læg det bagerst i bunken.

Du skal teste barnet med alle de items, der hører til barnets aldersgruppe, dvs. du skal fortsætte, selv om barnet peger forkert flere gange i træk.

ØVELSER: Testen indledes med tre øvelser. Hvis barnet ikke peger på de rigtige billeder i øvelserne, så fortæl barnet, hvilke der er de rigtige billeder, og gå videre til selve testen.

Ordforråd

FORMÅL: Denne test siger noget om barnets ordforråd.

METODE: Barnet skal sige hvad det ser på billeder.

ALDERSGRUPPE: 3 år, 4 år, 5 år, 6 år.

MATERIALE: SPROGVURDERINGS-SKEMA og MATERIALE 2. Materialet består af 51 billedark og to øvelsesark, men der anvendes kun 25 billedark til hver aldersgruppe (se Tabel 3-6). Det fremgår også af sprogvurderingsskemaet, hvor man skal starte og slutte ved hvert alderstrin. På hvert ark er der ét

eller to billeder. Arkene skal ligge i nummerorden.

INSTRUKTION: I testen skal du vise barnet ét billedark ad gangen. Barnet skal svare på, hvad der er på billedet, eller hvad en person på billedet gør. Ved billedparrene får barnet oplysninger om det ene billede og skal så svare på, hvad der er eller sker på det andet billede (se

eksemplerne nedenfor). Barnet testes for dets evne til at navngive forskellige typer af ord: **navneord** (ord for ting), **udsagnsord** (ord for handlinger) og **andre ord** som fx tillægsord og biord (ord der beskriver ting eller handlinger) eller forholdsord (som fx bagved).

I forbindelse med **navneord** er der kun ét billede på billedarket, og her skal du altid stille samme spørgsmål, nemlig *"Hvad er det?"* I forbindelse med **udsagnsord** skal du enten vise et billedark med ét billede og spørge, hvad personen gør, eller du skal vise et billedark med to billeder, hvor det ene billede viser en handling (fx en der spiser), og det andet billede en anden handling (fx en der drikker). Her skal du sige til barnet *"Hende her spiser, hvad gør ham her?"*.

Det samme gælder i forbindelse med **andre ord**, fx tillægsord, hvor du eksempelvis viser barnet et billedark med to billeder og siger *"Den ene T-shirt er ren, hvad er den anden T-shirt?"*.

Sæt plus i kassen, hvis barnet svarer rigtigt. Sæt minus i kassen, hvis barnet svarer forkert. Hvis barnet svarer for-

kert, men spontant retter sit svar til det korrekte ord, skal der sættes plus i kassen. Fx kan barnet sige *"En hammer, nej en økse"*.

Bemærk, at der i nogle tilfælde er angivet flere korrekte svar. Hvis barnet giver et af disse svar, skal du sætte et plus i kassen. **Hvis ikke der står flere korrekte svar, må du kun give barnet et plus, hvis barnet har sagt præcist det ord, som står angivet.** Du skal også sætte plus i kassen, hvis barnet bruger en anden form af udsagnsordet end den angivne fx drikke i stedet for drikker.

Når du er færdig med et ark, så læg det bagerst i bunken.

Du skal teste barnet med alle de items, der hører til barnets aldersgruppe, dvs. du skal fortsætte, selv om barnet svarer forkert flere gange i træk.

ØVELSER: Testen indledes med to øvelser. Hvis barnet ikke siger det rigtige ord til billederne i øvelserne, så fortæl barnet, hvad det rigtige ord er og gå videre til selve testen.

Rim

FORMÅL: Denne test siger noget om barnets lydige opmærksomhed.

METODE: Barnet skal udpege billeder.

ALDERSGRUPPE: 3 år, 4 år, 5 år, 6 år.

MATERIALE: SPROGVURDERINGS-
SKEMA og MATERIALE 3. Materialet består af 15 billedark og to øvelsesark. Alle børn skal testes med de 15 items. På hvert ark er der billeder af tre ting/personer/dyr. Arkene skal ligge i nummerorden.

INSTRUKTION: I testen skal du vise barnet ét billedark ad gangen. Læs herefter ordrækken i sprog vurderingsskemaet op for barnet, og peg samtidig på de tilhørende billeder (fx MUS HUS FISK). Herefter skal du bede barnet om at pege på de to ord, der rimer (her MUS og HUS). Gentag ordene, men kun én gang, hvis barnet beder om det, eller hvis barnet er længe om at svare.

Sæt kryds i de kasser der svarer til de billeder som barnet peger på.

Når du er færdig med et ark, så læg det bagerst i bunken.

Du skal teste barnet med alle items, dvs. du skal fortsætte, også selv om barnet peger forkert flere gange i træk.

ØVELSER: Testen indledes med to øvelser. Hvis barnet peger på de forker-

te billeder i øvelserne, så vis barnet hvad der er de rigtige billeder, og gå videre til testen.

Opmærksomhed på skrift

FORMÅL: Denne test siger noget om barnets kendskab til begreber inden for skriftsproget.

METODE: Barnet skal pege på bestemte steder i bogen og besvare spørgsmål.

ALDERSGRUPPE: 4 år, 5 år, 6 år.

MATERIALE: SPROGVURDERINGSSKEMA og en bog med billeder og tekst (vælges frit).

INSTRUKTION: Her testes barnets viden om begreber relateret til skriftsproget, erfaring med læserejning og

kendskab til bogstaver. Sprog vurderingsskemaet indeholder en udførlig instruktion til, hvad du skal bede barnet pege på og spørge barnet om (se SPROGVURDERINGSSKEMA). Den bog, du anvender, skal have både billeder og tekst og mindst én side med 3 eller 4 linjer.

Sæt plus i kassen, hvis barnet peger på det rigtige sted eller svarer rigtigt. Sæt minus i kassen, hvis barnet peger på det forkerte sted eller svarer forkert.

Der er ingen øvelser til denne deltest.

Bogstavkendskab

FORMÅL: Denne test siger noget om barnets kendskab til bogstaver.

METODE: Barnet skal navngive bogstaver.

ALDERSGRUPPE: 5 år, 6 år.

MATERIALE: SPROGVURDERINGSSKEMA og MATERIALE 4. Materialet består af 12 bogstaver. Rækkefølgen, bogstaverne skal vises i, fremgår af sprogvurderingsskemaet (bogstaverne skal klippes ud inden testen påbegyndes).

I	C	J	F
E	G	O	S
A	L	D	K

INSTRUKTION: I testen skal du vise barnet et bogstavkort ad gangen og bede barnet benævne det bogstav, der er på kortet, fx L.

Sæt plus i kassen hvis barnet siger det rigtige bogstav. Sæt minus i kassen, hvis barnet siger det forkerte bogstav. Når du er færdig med et bogstav, så læg det bagerst i bunken.

Der er ingen øvelser til denne opgave.

Opdeling af ord

FORMÅL: Denne test siger noget om barnets lydlige opmærksomhed og evne til at skelne mellem sproglyde.

METODE: Barnet skal sige, hvad der er tilbage af et ord, når en del af det fjernes.

ALDERSGRUPPE: 5 år, 6 år.

MATERIALE: SPROGVURDERINGS-SKEMA. Der er ikke noget materiale til denne test. Testen består af tre dele: Ord, Stavelser og Lyde. Testordene fremgår af sprogvurderingsskemaet.

INSTRUKTION: I testen skal du læse et ord op for barnet. Herefter skal du spørge barnet, hvad der er tilbage, når du fjerner en del af ordet. Fx: Hvis jeg tager male væk fra "malebog", hvad er der så tilbage? Her skal barnet svare "bog". Opgaverne stiger i sværhedsgrad. Først er det ord, der fjernes, derefter stavelser og til sidst lyde.

Bemærk, at når du siger hvilken lyd, der skal tages væk, skal du sige selve lyden og ikke bogstavet; du skal fx sige sss og ikke "æs" i: *Sig sut uden sss*. (Det kan være svært for en voksen der er vant til at tænke i bogstaver, så prøv meget gerne sammen med en kollega først, så du er sikker på, at du gør det rigtigt).

Når du udfører testen, så gentag ordet hvis det er nødvendigt, men kun én gang.

Sæt plus i kassen, hvis barnet svarer rigtigt. Sæt minus i kassen, hvis barnet svarer forkert.

ØVELSER: Testen indledes med to øvelser. Hvis barnet siger forkert ved øvelsesordene, så fortæl barnet, hvad de rigtige svar er og gå videre til selve testen.

Kommunikative strategier

FORMÅL: Denne test siger noget om barnets sproglige strategier i forskellige situationer.

METODE: Pædagogen skal udfylde et spørgeskema.

ALDERSGRUPPE: 3 år, 4 år, 5 år.

MATERIALE: SPROGVURDERINGS-SKEMA. Der er ikke noget materiale til denne test. De 15 items fremgår af Sprogvurderingsskemaet.

INSTRUKTION: Du skal udfylde et spørgeskema baseret på din viden om barnets reaktioner og adfærd i forskellige dagligdagssituationer.

I sprogvurderingsskemaet er der listet forskellige kommunikative hverdagssituationer og forskellige måder, et barn kan reagere på. Barnets reaktioner og adfærd i de konkrete hverdagssituationer skal vurderes på fire niveauer; du skal markere ud for 15 forskellige scenarier, hvorvidt de beskrevne reaktioner og den beskrevne adfærd forekommer "aldrig", "sjældent", "ofte" eller "altid". Du skal sætte kryds ud for det, der passer bedst til barnets reaktioner og adfærd.

Da udsagnene dækker udviklingen fra 3 til 5 år, er det forventeligt, at der vil være en række kommunikative strategier, som de yngste børn ikke anvender endnu.

Klassetesten (børnehaveklassen)

Rim - klassetest

FORMÅL: Denne test siger noget om barnets lydige opmærksomhed.

METODE: Børnene skal sætte ring om billeder.

MATERIALE: SPROGVURDERINGS-SKEMA og MATERIALE K1. Materialet består af et øvelsesark med to billedrækker og to testark med i alt 15 billedrækker. På hver række er der billeder af tre ting/personer/dyr.

INSTRUKTION: Udlevér først Materiale K1 til børnene. I testen skal du sige ordene højt. To af ordene rimer. Børnene skal sætte ring om de billeder, der svarer til de to ord, der rimer.

Du siger fx "FÅR HÅR KAGE". Her er det FÅR og HÅR, der rimer, og derfor er det de to billeder, børnene skal sætte ring om.

Det er vigtigt, at du siger alle ord højt og tydeligt. Du skal sige hver ordrække to gange.

Der er både et nummer og et symbol til venstre ud for hver billedrække. Sig både nummer og symbol højt, så børnene kan følge med i, hvor langt I er kommet i testen.

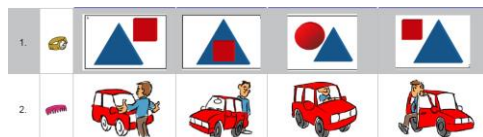
ØVELSER: Testen indledes med to øvelser, hvor du inddrager klassen, og I sammen finder frem til de rigtige svar, så alle er klar over, hvad de skal gøre i testen.

Sprogforståelse - klassetest

FORMÅL: Denne test siger noget om barnets sprogforståelse.

METODE: Børnene skal sætte ring om billeder.

MATERIALE: SPROGVURDERINGS-SKEMA og MATERIALE K2. Materialet består af et øvelsesark med to billedrækker og tre testark med i alt 20 billedrækker. Der er fire billeder i hver række.

INSTRUKTION: Udlevér først Materiale K2 til børnene. I testen skal du læse sætninger højt for børnene, og de skal

efterfølgende sætte ring om det billede, der svarer til det, du siger. Børnene testes for deres forståelse af udsagnsord, overbegreber, ord for farver, størrelser og former samt deres forståelse af mere komplekse sætninger.

Det er vigtigt, at du læser alle sætningerne op højt og tydeligt. Læs hver sætning op to gange.

Der er både et nummer og et symbol ud for hver billedrække. Sig både nummer og symbol højt, så børnene kan følge med i, hvor langt I er kommet i testen.

ØVELSER: Testen indledes med to øvelser, hvor du inddrager klassen, og I sammen finder frem til de rigtige svar, så alle er klar over, hvad de skal gøre i testen.

Bogstavkendskab - klassetest

FORMÅL: Denne test siger noget om barnets kendskab til bogstaverne i det danske alfabet.

METODE: Børnene skal sætte ring om bogstaver.

MATERIALE: SPROGVURDERINGS-SKEMA og MATERIALE K3. Materialet består af to ark med 28 bogstavrækker.

1	I	M	O	S	V
2	O	C	J	D	A
3	I	J	S	L	K
4	T	N	F	Æ	G
5	O	H	U	Å	E
6	G	L	Ø	D	A

INSTRUKTION: Udlevér først Materiale K3 til børnene. Børnene skal sætte ring om det bogstav, du nævner. Læs hvert bogstav op to gange.

Der er et tal ud for hver bogstavrække. Sig nummeret højt for at hjælpe børnene med at følge med i, hvor langt I er nået i testen.

Der er ingen øvelser til denne opgave.

Forlyd - klassetest

FORMÅL: Denne test siger noget om barnets lydige opmærksomhed og evne til at udskille den første lyd i et ord.

METODE: Børnene skal sætte ring om billeder.

MATERIALE: SPROGVURDERINGS-SKEMA og MATERIALE K4. Materialet består af et øvelsesark med 2 billedrækker og tre testark med i alt 20 billedrækker. Der er fem billeder i hver række.

lyd som det første ord i billedrækken, fx 'sssol' – 'sssaks'. Nævn det første ord og spørg børnene hvilket ord, der begynder med den samme lyd. Sig første lyd i ordet tydeligt. Stil spørgsmålet to gange (fx Hvilket ord i rækken starter med samme lyd som sssol?). Du skal ikke sige de andre fire ord.

I denne test er der ikke noget symbol ud for billedrækkerne for ikke at forvirre børnene, men kun et nummer. Billedet til venstre på hver række er en del af opgaven.

ØVELSER: Testen indledes med to øvelser, hvor du inddrager klassen, og I sammen finder frem til de rigtige svar, så alle er klar over, hvad de skal gøre i selve testen.

INSTRUKTION: Udlevér først Materiale K4 til børnene. Børnene skal finde det ord i rækken, der begynder med samme

Gennemførelse af testen

Dette afsnit handler om, hvordan man gennemfører sprogvurderingen, og hvad man skal have fokus på i forbindelse med forskellige stadier af processen.

I planlægningen af arbejdet med sprogvurderingen er det vigtigt at diskutere:

- Hvem der skal gennemføre sprogvurderingen.
- Hvordan sprogvurderingerne og den opfølgende indsats i forhold til enkelte børn og børnegruppen skal indgå i det øvrige arbejde i dagtilbuddet og i tilrettelæggelsen af undervisningen i børnehaveklassen.
- Hvordan resultaterne fra sprogvurderingen kan bruges i den faglige udvikling og i udviklingen af den pædagogiske praksis i dagtilbuddet (fx i arbejdet med de pædagogiske læreplaner) og i tilrettelæggelsen af undervisningen (fx børnehaveklassens trinmål).

Dette afsnit dækker følgende trin i forberedelsen:

TRIN I FORBEREDELSEN

1. Hvem gennemfører sprogvurderingen?
2. Hvem skal sprogvurderes?
3. Valg af individuelle test eller klassetesten (kun børnehaveklassen)
4. Forberedelse af testsituationen
5. Gennemførelsen af sprogvurderingen
6. Gennemførelsen af sprogvurderingen af tosprogede børn. Skal forældrene inddrages (supplerende spørgsmål)?

Indledende overvejelser

Hvem skal sprogvurderes? Den lovpligtige sprogvurdering i dagtilbud. Det fremgår af dagtilbudslovens § 11, at alle børn i alderen omkring 3 år, der er optaget i et dagtilbud, skal have foretaget en sprogvurdering, hvis der er sproglige, adfærdsmæssige eller andre forhold, der giver formodning om, at barnet kan have behov for sprogstimulering. Ligeledes skal alle børn i alderen omkring tre år, der ikke er optaget i dagtilbud, have foretaget en sprogvurdering (se Børne- og Socialministeriet www.sm.dk).

Det er vigtigt, at man som led i forberedelsen overvejer, hvilke børn der skal sprogvurderes, og hvilke fagpersoner, der skal gennemføre sprogvurderingen (enten stuepædagogen, sprogvejlederen eller en anden fagperson udefra).

Den lovpligtige sprogvurdering i børnehaveklassen. Det følger af § 2 i bekendtgørelse nr. 855 af 01/07/2014 om formål, kompetencemål og færdigheds- og vidensmål i børnehaveklassen (Fælles Mål), at der i begyndelsen af børnehaveklassen som led i undervisningen skal foretages en sproglig vurdering af eleverne, således at undervisningen kan tage udgangspunkt i den enkelte elevs sproglige kompetencer og forudsætnin-ger og princippet om undervisningsdiffer-entiering.

Uanset hvilken institutionel sammenhæng barnet indgår i, vil barnets alder være afgørende for, hvilken version af testen barnet skal sprogvurderes med.

Valg af den individuelle test eller klassetesten. I børnehaveklassen anvendes som udgangspunkt klassetesten. Som omtalt kan den individuelle test i børnehaveklassen anvendes som en supplerende screening for de børn, der har lave scorere på klassetesten. Styrken ved

den individuelle test er, at både produktive og receptive talesproglige færdigheder kan vurderes, mens det i klassetesten kun er receptive talesproglige færdigheder, der vurderes. Den individuelle test er med andre ord mere omfattende end klassetesten mht. at vurdere de talesproglige kompetencer, der især peger frem mod barnets senere læseforståelse. Klassetesten og den individuelle test er sammenlignelige i forhold til vurderingen af lydlig opmærksomhed, der især peger frem mod barnets senere afkodningsfærdigheder, men klassetesten indeholder en ekstra deltest (Forlyd), der vurderer lydlig opmærksomhed. Den individuelle test er tidsmæssigt mere krævende end klassetesten.

Den individuelle test og klassetesten gennemgås hver for sig. Bemærk, at sprogvurderingen af børn i dagtilbud altid gennemføres som en individuel test.

Den individuelle test

Hvem gennemfører sprogvurderingen?

Det er som udgangspunkt det pædagogiske personale i dagtilbuddet (enten stuepædagogen eller sprogvejlederen) eller børnehaveklasselederen i børnehaveklassen, der gennemfører den individuelle test, men en fagperson uden tilknytning til børnene kan også gennemføre de fleste deltest i Sprogvurdering 3-6. Deltesten Kommunikative strategier, der kræver kendskab til barnets adfærd, kan dog kun gennemføres af pædagogen i børnehaven. Deltesten Kommunikative strategier kan anvendes til aldersgruppen 3-5 år.

Bemærk, at barnets samlede score kan være påvirket af, hvor mange deltest den udregnes på baggrund af.

Generelt om sprogvurderingssituationen.

Der er en række forhold, det er vigtigt at være opmærksom på i forbindelse med gennemførelsen af testen.

Lokale

- Sprogvurderingen skal finde sted i et stille og uforstyrret rum.
- Mht. gennemførelsen af testen er det mest praktisk, hvis den voksne og barnet sidder på hver side af et hjørne ved et bord. Det gør det lettere for den voksne og barnet at se på billedmaterialet sammen. Hvis det er svært at se, hvor barnet peger, kan det være nødvendigt at sidde ved siden af barnet.
- Rummet skal være behageligt at være i temperaturmæssigt, og lyset skal være godt.

Forberedelse af sprogvurderingen

- Læs denne vejledning grundigt igennem (mht. gennemførelsen af sprogvurderingen er det kun nødvendigt at læse frem til afsnittet *Udvikling og normering af testen*).
- Det er vigtigt at have alle de materialer, der skal anvendes til testen klar inden, sprogvurderingen går i gang: Sprogvurderingsskema (evt. via tablet eller computer) og det tilhørende billedmateriale.
- Billederne i billedmaterialet skal ligge i den rigtige rækkefølge, så der ikke går unødigt tid med at finde billederne under sprogvurderingen (bemærk, at der i nogle deltest anvendes forskellige items til forskellige aldersgrupper).
- Det er vigtigt at kende alle deltest grundigt, inden sprogvurderingen gennemføres. En naturlig del af forberedelsen er at øve en tydelig udtale af items. Det er dog vigtigt at bevare en naturlig stemme for at undgå en monoton udtale, da dette kan få barnet til hurtigere at miste interessen.

Kontakt til barnet

- Børn er forskellige og reagerer forskelligt i forbindelse med sprogvurderingen. Langt de fleste børn vil synes, det er spændende, men andre kan være mere tilbageholdende overfor ukendte opgaver. Det er vigtigt at være imødekommende overfor det enkelte barns forskellighed samtidig med, at den nødvendige konsistens i gennemførelsen af sprogvurderingen bibeholdes.
- Det er vigtigt at få etableret en god og afslappet kontakt til barnet fra starten. Giv barnet tid til at vænne sig til situationen, inden sprogvurderingen påbegyndes.
- Den gode kontakt til barnet kan fastholdes under sprogvurderingen ved fx at bekræfte barnet i, hvad barnet gør, motivere og støtte barnet samt give barnet tid til at svare – uden dog at hjælpe barnet mere end det er tilladt i forbindelse med den enkelte deltest.

- Det er vigtigt, at det er barnets sprog og kognitive udvikling, der bliver testet og ikke fx barnets evne til at sidde stille. Kendskab til og erfaring med det enkelte barn er meget nyttigt her.
- Hvis barnet mister koncentrationen undervejs, kan testen kortvarigt afbrydes (fx ved at tale om noget andet). Det kan være med til at sikre, at barnets manglende koncentration ikke kommer til at påvirke vurderingen af barnet. Efter en kort pause kan testningen genoptages.

Gennemførelse af testen. For at opnå et validt resultat af sprogvurderingen skal den gennemføres på en bestemt måde:

- Til næsten alle opgaver er der øvelser. Øvelserne har til formål at sikre, at børnene forstår, hvad opgaven går ud på. Hvis barnet svarer forkert i forbindelse med et eller flere af eksemplerne i øvelsen, skal du fortælle barnet, hvad det rigtige svar er. For at gøre det simplere gennemføres deltesten, uanset hvordan barnet har klaret øvelserne i modsætning til, hvad der var tilfældet i tidligere versioner af materialet.
- Vær opmærksom på at billedmaterialet præsenteres, så barnet kan se hele billedet. Det er vigtigt, at instruktionen til den enkelte deltest følges nøje. Selv små afvigelser kan have en uheldig indvirkning på resultatet. Gentag kun items, hvis barnet ser ud til at have problemer med at svare og kun i de deltest, hvor det er tilladt.
- Udelad ikke items, selvom du vurderer, at enkelte af dem kan være for svære for det enkelte barn. Nogle børn kan, afhængigt af deres kulturelle baggrund, være mere bekendte med bestemte items, mens de

måske ikke kender andre, men da testen indeholder mange items, bliver en sådan ubalance jævnet ud. Desuden er de enkelte items gennemprøvet flere gange under udviklingen af sprogvurderingsmaterialet (se afsnittet *Udvikling og normering af testen*).

- Hvis barnet får ureglementeret hjælp til gennemførelsen af testen, giver sprogvurderingen ikke et retvisende billede af barnets sproglige kompetencer, hvilket selvsagt ikke er til gavn for barnet. Vær derfor opmærksom på ikke at afsløre det rigtige svar fx ved at se eller pege på det rigtige billede. Forsøg heller ikke at guide barnet ved at bruge synonymer eller ved at forklare ordet til barnet med andre ord end dem, der står i instruktionen.
- Det er vigtigt, at barnet til hvert item har tid nok til at kunne overveje og vælge svaret. Hvis barnet ikke svarer efter ca. 10 sekunder, så prøv at opmuntre barnet.
- Hvis barnet konsekvent peger på eller benævner det billede, der er på samme sted i billedmaterialet (fx ved fire billeder, billedet til venstre i øverste hjørne), så peg på skift på hvert af billederne og sig: se, der er både dette billede og dette billede og dette billede.
- Giv barnet positiv feedback undervejs, dog uden at overdrive. Feedback kan gives ved fx at sige "fint" eller "det gjorde du godt", uanset om barnet svarer rigtigt eller forkert. Giv aldrig udtryk for, om et svar er rigtigt eller forkert. Hvis barnet selv spørger, om svaret er korrekt, kan man svare, at det er et godt svar.
- Du skal være meget nøjagtig i noteringen af barnets score.

Husk at sætte minus hvis barnet svarer forkert. Hvis barnet ikke svarer eller ikke gennemfører en opgave, skal det noteres i rubrikken ud for deltesten.

I afsnittet *Beskrivelse af de enkelte del-*

HJÆLP IKKE BARNET MERE END ANGIVET!

Hvis barnet hjælpes mere end det tilladte i forbindelse med den enkelte test, er den voksne med til at sløre billedet af barnets sproglige kompetencer.

Vær opmærksom på ikke indirekte at hjælpe barnet ved at give det visuel hjælp til at klare deltestene (fx ved at pege eller kigge på det billede, barnet skal pege på).

test kan du læse mere om, hvordan de forskellige deltest skal gennemføres.

Samlet set bør sprogvurderingen kunne gennemføres på 15-30 minutter, afhængig af barnets alder. Du skal dog være opmærksom på, at den tid der skal bruges på sprogvurderingen, kan variere meget fra barn til barn.

Evt. afbrydelse af testen. Det er pædagogens ansvar, at testen gennemføres pædagogisk forsvarligt. Det kan være nødvendigt at skubbe lidt på, selv om barnet ikke har megen lyst til at gå videre, men hvis barnet bliver utrygt eller tydeligt berørt, fx af ikke at kunne svare mange gange, så er det en pædagogisk vurdering, hvornår testen må afbrydes af hensyn til barnet.

Hvis en test må afbrydes, er det igen en pædagogisk vurdering hvornår, der kan forsøges igen, og om der er noget, man kan gøre i den mellemliggende tid (dage eller uger) for at forberede barnet på sprogvurderingen.

Gennemførelse af sprogvurderingen med tosprogede børn. Sprogvurderingen gennemføres på samme måde med etsprogede og tosprogede børn. Det tosprogede barn skal dog have et minimum af dansksproglige kompetencer for, at det kan sprogvurderes; som tommelfingerregel skal barnet have været i Danmark i mindst 6-12 måneder før det er meningsfyldt at gennemføre sprogvurderingen. Det er vigtigt at gennemføre sprogvurderingen og ikke give op på barnets vegne, når I er gået i gang, således at vurderingen bliver så dækkende som muligt. Det er ikke "synd" for et tosproget (eller etsproget) barn med lave dansksproglige kompetencer at sprogvurdere barnet. Resultatet er et vigtigt redskab til at vurdere barnets dansksproglige kompetencer for at understøtte barnets dansksproglige udvikling bedst muligt.

Klassetesten

Hvem gennemfører klassetesten? Sprogvurderingen af børn i børnehaveklassen foregår som nævnt som udgangspunkt via en klassetest. Klassetesten kan enten gennemføres af børnehaveklasselederen eller en anden fagperson. Hvis skolen har adgang til it-faciliteter, kan testen gennemføres på computer eller tablet.

Generelt om sprogvurderingssituationen. Der er en række ting, det er vigtigt at være opmærksom på i forbindelse med gennemførelsen af testen.

Lokale

- Sprogvurderingen kan finde sted i et klasselokale eller et tilsvarende lokale.
- Det er vigtigt, at alle børn kan høre instruktionerne.
- For at sikre en pålidelig vurdering af det enkelte barns kompetencer, skal børnene sidde, så de ikke kan se, hvad sidemanden gør. Det kan derfor være en fordel at teste en klasse ad to

omgange, så børnene kan fordeles i klassen med god afstand mellem hinanden.

Forberedelse af sprogvurderingen

- Læs denne vejledning grundigt igennem (mht. gennemførelsen af sprogvurderingen er det kun nødvendigt at læse frem til afsnittet *Udvikling og normering af testen*).
- Hav alle materialer, der skal anvendes til testen klar, inden I går i gang: Sprogvurderingsskema og materialer (testark K1, K2, K3, K4) til eleverne, eller iPad/computer, såfremt barnet selv skal registrere sit svar i et it-system.
- Det er vigtigt at kende alle deltest grundigt, inden sprogvurderingen gennemføres. En naturlig del af forberedelsen er at øve en tydelig udtale af items. Det er dog vigtigt at bevare en naturlig stemme for at undgå en monoton udtale, da dette kan få barnet til hurtigere at miste interessen.

Kontakt til børnegruppen

- Det er vigtigt at få etableret en god og afslappet kontakt til børnegruppen. Giv børnene tid til at indstille sig på opgaven, inden sprogvurderingen påbegyndes.
- Den gode kontakt til børnegruppen kan fastholdes under sprogvurderingen ved fx løbende at motivere børnene til at besvare alle opgaver og holde øje med, at alle er med - uden dog at hjælpe børnene mere end det er tilladt i forbindelse med den enkelte deltest. Husk også at holde øje med om alle børn er det rigtige sted i testen.
- Det er vigtigt, at det er børnenes sprog og kognitive udvikling, der bliver testet og ikke fx evnen til at sidde stille. Kend-

skab til og erfaring med det enkelte barn kan anvendes aktivt til at placere børn i forhold til hinanden.

- Hvis der opstår for meget uro i klassen undervejs, kan testen kortvarigt afbrydes. Når børnene er faldet til ro, kan testningen genoptages.

Gennemførelse af sprogvurderingen. For at opnå et validt resultat af sprogvurderingen, skal den gennemføres rigtigt.

- Til de fleste opgaver er der øvelser. Øvelserne har til formål at understøtte, at børnene forstår, hvad opgaven går ud på.
- Det er vigtigt, at instruktionen til den enkelte deltest følges nøje. Selv små afvigelser kan have en uheldig indvirkning på resultatet.
- Til de fleste deltest er der til venstre ud for hver ordrække både et tal og et symbol. Sig både nummeret og symbolet ud for hver ordrække højt, så børnene kan følge med i, hvor langt I er nået i testen. Hold løbende øje med om alle børn er det rigtige sted i testen.
- Udelad ikke items, selvom du vurderer, at enkelte af dem kan være for svære for nogle af børnene i børnegruppen. Nogle børn kan, afhængigt af deres kulturelle baggrund, være mere bekendte med bestemte items mens de ikke kender andre, men da testen indeholder mange items, bliver en sådan ubalance jævnet ud. Desuden er de

enkelte items gennemprøvet flere gange under udviklingen af sprogvurderingsmaterialet (se afsnittet *Udvikling og normering af testen*).

- Hvis børnegruppen får uregleret hjælp til gennemførelsen af testen, giver sprogvurderingen ikke et retvisende billede af barnets sproglige kompetencer. Vær derfor meget opmærksom på ikke at afsløre, hvad det rigtige svar er. Det er vigtigt, at børnene til hvert item har tid nok til at kunne overveje og vælge svaret. Hold så vidt muligt øje med, at alle børn har fået den fornødne tid til at svare. Det er dog vigtigt at bevare et jævnt tempo, så interessen og koncentrationen i børnegruppen fastholdes.
- Selvom det ikke er muligt at give individuel feedback, er det vigtigt at skabe en positiv og engageret stemning ved at give generel feedback som "jeg kan se, I arbejder godt".

I afsnittet *Beskrivelse af de enkelte deltest* kan du læse mere om, hvordan de forskellige deltest skal gennemføres.

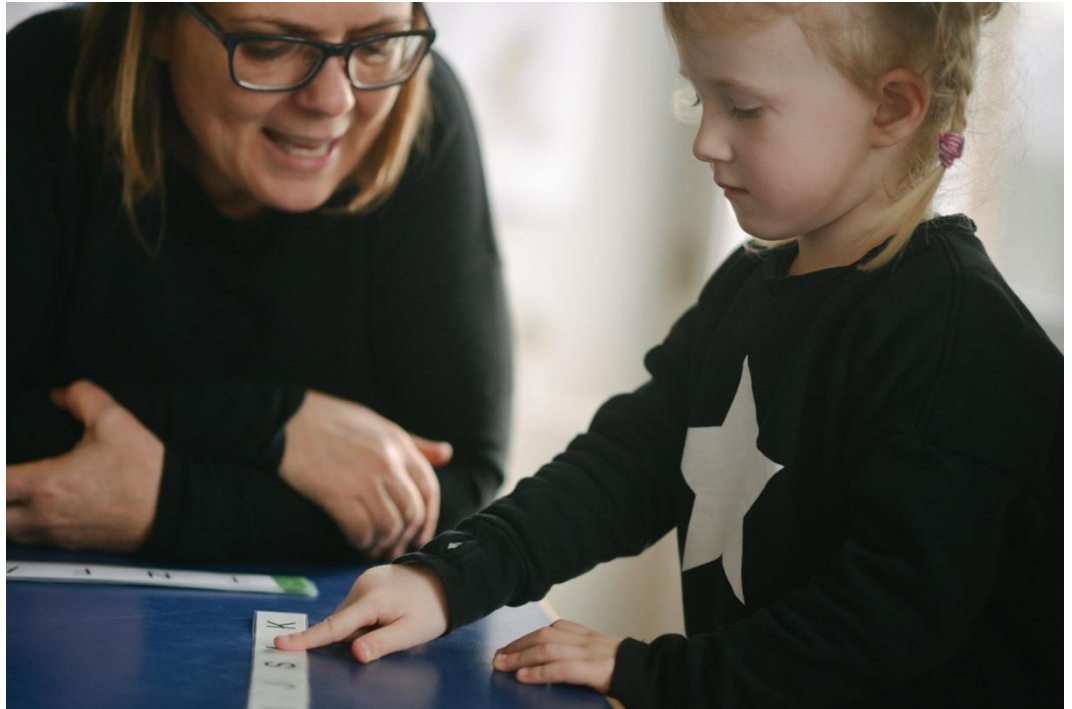
Samlet set bør sprogvurderingen kunne udføres på 20-30 minutter.

Gentestning af børn

Som omtalt ovenfor er *Sprogvurdering 3-6* nu normeret som ét sammenhængende materiale fra 3 til 6 år. Det er dog ikke nøjagtigt de samme items børn på de forskellige alderstrin afprøves med (se Tabel 3-7). Dette betyder, at redskabet nu i højere grad kan anvendes til at følge op på, om indsatsen har haft en positiv effekt på barnets sprogudvikling.

Det er imidlertid vigtigt at være opmærksom på, at hvis sprogvurderingsmaterialet anvendes for hyppigt, vil resultatet blive mindre pålideligt, da der må formodes at være en vis læringseffekt.

06-12-2017

Resultat, fortolkning og opfølgning

Visninger af resultatet af *Sprogvurdering 3-6*

Anvendes et normrefereret materiale, som *Sprogvurdering 3-6*, bliver barnets sprogvurderingsresultat først meningsfyldt, når de rå scorer konverteres til en normeret score, her en percentilscore (en percentilscore er en opdeling i hundredele).

Den normerede score, percentilscoren, gør det muligt at sammenligne det enkelte barns score med scoren hos børn på samme alder. Hvis en percentilscore ligger på 10 pct., skal dette fortolkes sådan, at barnet er blandt de 10 pct. lavest scorende børn på et givet alderstrin. Hvis scoren ligger på 90 pct. percentilen betyder det at barnet ligger blandt de 10 pct. højest scorende børn.

Sprogvurdering 3-6 giver altså et empirisk baseret indblik i, hvor et bestemt barn befinder sig sprogligt i forhold til jævnaldrende børn.

Placering i indsatsgruppe. På basis af percentilscoren placeres barnet, som i de tidligere versioner af sprogvurderingen, i en eller to af tre sproglige indsatsgrupper på basis af de to samlede scorer (se nedenfor): *Generel indsats*, *Fokuseret indsats* eller *Særlig indsats*, der er koblet til anbefalingerne til den efterfølgende pædagogiske indsats. De tre indsatsgrupper er defineret således, at *Særlig indsats* udgøres af de 5 pct. af børnene med de laveste samlede scorer, *Fokuseret indsats* udgøres af de 5-15 pct. af børnene med de næstlaveste scorer, mens *Generel indsats* udgøres af de resterende 85 pct. af børnene.

Barnets samlede resultat udregnes af it-systemet og præsenteres i en figur i resultatrapporten (hvordan afhænger af det konkrete it-system).

TRE INDSATSGRUPPER

Særlig indsats

- De 5 pct. af børnene, der har den laveste samlede score, placeres i denne gruppe.

Fokuseret indsats

- De 5-15 pct. af børnene, der har den næstlaveste score, placeres i denne gruppe.

Generel indsats

- De resterende 85 pct. af børnene placeres i denne gruppe.

Barnets samlede scorer. I modsætning til tidligere, placeres barnet i en indsatsgruppe for hver af to samlede scorer, nemlig en score for de talesproglige færdigheder og en score for de før-skriftlige færdigheder.

Formålet med dette er at gøre resultatet af sprogvurderingen mere anvendeligt i den efterfølgende indsats. De to nye samlede scorer viser barnets færdigheder inden for to områder der, udover at være vigtige for barnets trivsel og udvikling her og nu, begge er afgørende for barnets senere læsning (barnets score vises også inden for hver deltest, se *Den sproglige profil* nedenfor).

Den første samlede score, *Talesproglige færdigheder*, er en samlet score for deltestene Ordforråd, Sprogforståelse og Kommunikative strategier. Den anden samlede score, *Før-skriftlige færdigheder*, er en samlet score for deltestene Rim, Opmærksomhed på skrift, Bogstavkendskab og Opdeling af ord (eller for klassetesten Forlyd). For de 3-årige er scoren for Før-skriftlige færdigheder alene baseret på scoren i deltesten Rim.

I klasstesten er scoren for Talesproglige færdigheder alene baseret på scoren i deltesten Sprogforståelse.

De to samlede scorer udregnes ved at lægge barnets score i de enkelte deltest, der måler talesproglige færdigheder sammen til én score (*Talesproglige færdigheder*) og barnets score i de deltest, der måler barnets før-skriftlige færdigheder sammen til én score (*Før-skriftlige færdigheder*). Alle deltest vægter ligeligt i udregningen af den samlede score.

Den sproglige profil. I modsætning til tidligere versioner indeholder barnets sproglige profil nu barnets placering i indsatsgrupper inden for alle deltest (den præcise percentilscore angives også her). Visningen af alle barnets deltestscorer gør det muligt at få mere detaljeret viden om barnets sproglige niveau i forhold til de sproglige kompetencer, der indgår i sprogvurderingen.

Formålet med den sproglige profil er at understøtte tilrettelæggelsen af den efterfølgende pædagogiske indsats ved at tydeliggøre barnets sproglige styrker og udfordringer.

Supplerende spørgsmål til forældre. Som tidligere nævnt er der i udformningen af sprogvurderingen så vidt muligt taget hensyn til, at den også skal kunne bruges til tosprogede børn. Alligevel vil tosprogede børn gennemsnitligt score lavere end etsprogede børn. Hvis et tosproget barn placeres i *Fokuseret indsats* eller *Særlig indsats* inden for et eller begge sproglige områder (talesproglige og/eller før-skriftlige færdigheder), er det svært at afgøre, om den lave score skyldes særlige sproglige vanskeligheder, eller blot at barnet ikke er kommet så langt i den dansksproglige tilegnelse.

Til at hjælpe med denne tolkning er der udformet et spørgeskema til forældrene med ti spørgsmål om udviklingen af barnets modersmål. Hvis der svares "Ja" på mere end tre af spørgsmålene, kan det tegn på, at barnet har sproglige

vanskeligheder på modersmålet og derfor bør udredes af en specialist.

Hvis der svares "Ja" på et eller to spørgsmål, og det vurderes, at der i øvrigt ikke er tegn på generelle sproglige vanskeligheder, bør tiden ses an i seks måneder, hvorefter sprogvurderingen gennemføres igen. Her skulle barnets percentilscore gerne have taget et spring opad; hvis det ikke er tilfældet, er det tegn på, at barnet enten har generelle sproglige vanskeligheder eller har for dårlige muligheder for at tilegne sig dansk. Se i øvrigt også afsnittet *Fortolkning af resultater for tosprogede børn*, for at se, hvordan deltest i sprogvurderingen kan bruges i fortolkningen af en lav sprogscore hos et tosproget barn.

De supplerende spørgsmål til forældre kan også gives til forældre til etsprogede børn for at rette deres opmærksomhed mod barnets sprog og for at få et mere detaljeret billede af barnets sproglige udfordringer.

Fortolkningen af resultatet af Sprogvurdering 3-6

Resultatet af en sprogvurdering skal betragtes som et *kvalificeret øjebliksbillede* af et barns sproglige kompetencer, der bør indgå i en samlet vurdering af det enkelte barns behov. *Sprogvurderingsresultatet kan altså ikke stå alene, men skal altid anvendes som led i en helhedsvurdering af det enkelte barn.*

Resultatet siger ikke noget om årsagerne til barnets sproglige udfordringer. Nogle børn har specifikke sproglige udviklingsforstyrrelser (som fx artikulationsforstyrrelser, impressiv eller ekspresiv dysfasi), mens andre børn ikke har tilegnet et aldersvarende sprog, fordi det sproglige miljø omkring barnet ikke er rigt nok. For at afdække årsagerne til en lav score i sprogvurderingen er det nødvendigt at inddrage forældrene, se

på barnets sprogmiljø og evt. få lavet en egentlig udredning af barnets sprog hos en specialist, særligt hvis barnet scorer meget lavt i flere deltest (se *Opfølgning på resultatet af Sprogvurdering 3-6*).

Principielle begrænsninger. Sprogtilægnelsen er ikke et statisk fænomen. Tværtimod er såvel sproget som sprogtilægnelsen dynamiske størrelser, dvs. at begge dele hele tiden udvikler sig. Udviklingen er imidlertid ikke 'lineær' på den måde, at alle børn tilegner sig sprogets forskellige dimensioner (som ord, grammatiske konstruktioner mm.) i det samme tempo eller på den samme måde. Derfor er der nogle indbyggede dilemmaer forbundet med at lave en præcis sprogvurdering.

Det første dilemma bunder i de meget store forskelle i børns sprogtilægnelse inden for den enkelte aldersgruppe, hvilket betyder, at der er meget vide grænser for, hvad der er typisk sprogudvikling. Det er derfor svært at give et sikkert svar på, hvornår lidt er 'for lidt', og en pædagogisk indsats derfor er påkrævet. Et andet dilemma er, at der er forskel på børnenes individuelle udviklingsprofiler, således at nogle børn er langsommere end andre, uden at dette kan tages som et udtryk for en indsatskrævende sproglig forsinkelse. Flere af disse børn vil nemlig af sig selv udvikle sproget alderssvarende, selvom det tilsyneladende foregår i et langsommere tempo. Anvendelsen af et hvilket som helst sprogvurderingsmateriale vil derfor resultere i et vist antal 'falsk positive', altså børn som sprogvurderingsmaterialet vurderer lavt, men som ikke reelt har nogen sprogvanskeligheder.

Det største problem er dog selvfølgelig de 'falsk negative', altså de børn som overses, fordi de ikke modtager den pædagogiske opfølgning, som de har brug for. Derfor er det vigtigt, at man i dagtilbuddet gør det til en del af den daglige praksis at være opmærksom på børnenes sprogtilægnelse, så de børn, der viser tegn på at være sprogligt forsinkede, bliver sprogvurderet, og så der

følges op med hensyn til de børn, der viser tegn på ikke at have et alderssvarende sprog på trods af, at en tidligere sprogvurdering ikke har fundet tegn på forsinkelse.

Der er desuden en række konkrete forhold, som det er vigtigt at være opmærksom på i fortolkningen af sprogvurderingsresultatet.

Sprogvurdering 3-6 er ikke et diagnostisk redskab. Det er vigtigt at huske, at selvom *Sprogvurdering 3-6* vurderer børns færdigheder inden for en række talesproglige og før-skriftlige dimensioner, kan resultatet ikke anvendes til at diagnosticere sproglige vanskeligheder. Fx er der en række områder, der i litteraturen er associeret med sproglige vanskeligheder, der ikke vurderes. Hvis et barn placeres i *Særlig indsats*, bør barnet derfor udredes af en fagperson (se nedenfor).

Resultatet siger kun noget om de kompetencer, der vurderes. Det er vigtigt at være bevidst om, at barnets resultat kun siger noget om barnets kompetencer inden for de sproglige dimensioner, der indgår i vurderingen. Der kan være børn, der af den ene eller anden årsag ikke gennemfører hele testen. Når man fortolker resultatet, er det vigtigt at være opmærksom på hvilke deltest, det er baseret på. Barnet kan nemlig risikere at få en "for høj" (misvisende) samlet score, hvis ikke barnet kan gennemføre en deltest pga. manglende kompetencer. Det vil derfor fremgå af resultatrapporten fremgår hvilke deltest der ikke er gennemført. Det samlede resultat fortæller ikke noget om barnets kompetencer inden for områder, hvor deltesten ikke er gennemført, men der er grund til at være ekstra opmærksom på om barnet mangler disse kompetencer i det efterfølgende daglige arbejde med barnets sproglige udvikling.

Resultatet er usikkert, hvis materialet anvendes uden for aldersnormeringen. Den individuelle test er, som omtalt, normeret for børn i alderen 2 år og 10

måneder (34 måneder) til 5 år og 11 måneder (71 måneder). Derudover er der lavet en "klassetrinsnorm" til den individuelle test af 5-6 årige i børnehaveklassen samt 6-årige og eventuelt ældre børn i børnehaven; denne norm er baseret på et gennemsnit af scorer fra børn i børnehaveklassen i begyndelsen af skoleåret. Klassetesten er normeret for børn i alderen 5 år og 9 måneder (69 måneder) til 6 år og 9 måneder (81 måneder). Man må derfor være varsom, når man fortolker resultatet for børn, der falder uden for aldersgrænserne (især de ældste børn i børnehaven og børnehaveklassen).

Fortolkning af meget lave scorer. Scorer, der er meget lave eller bare lavere end forventet, kan skyldes tilfældigheder. Derfor er det vigtigt at overveje forskellige fejlkilder, når resultatet fortolkes. Har barnet ikke forstået opgaven, har barnet været utilpas i situationen, eller kan der have været forhold i familien, der kan påvirke barnets generelle trivsel og dermed præstationen? Der kan også være udefrakommende forhold, der påvirker resultatet af sprogvurderingen. I tvivlstilfælde kan det være en god idé at løbe anvisningerne for sikker gennemførelse af sprogvurderingen igennem i søgningen efter mulige fejlkilder.

Fortolkning af resultatet af klassetesten. Som det fremgår ovenfor, dækker klassetesten ikke de produktive talesproglige kompetencer. Resultatet af denne sprogvurdering siger derfor alene noget om barnets receptive færdigheder. Hvis et barn viser tegn på talesproglige problemer, eller hvis barnet bliver placeret i *Fokuseret* eller *Særlig indsats* ved en eller begge af de samlede scorer, bør den individuelle test gennemføres.

Fortolkning af resultatet for tosprogede børn. Tosprogede børn vurderes ifølge normen for etsprogede børn, men i fortolkningen af resultaterne fra sprogvurderingen, skal der tages højde for, at barnet er tosproget. Sproget hos denne gruppe af børn er ofte kendetegnet ved

at ligne tidlige stadier af tilegnelsen af dansk hos etsprogede.

Tosprogede børn har ofte deres sproglige kompetencer fordelt på to sprog, og det er derfor forventeligt, at de som gruppe scorer lavere end etsprogede danske børn. Derudover har et tosproget barn med lav score måske kun lært dansk i et par år, hvorfor en lav dansksproglig score er forventelig.

For at finde ud af, om et tosproget barn reelt har sproglige problemer eller blot er forsinket i tilegnelsen af det danske sprog, er det derfor ikke nok at se på barnets samlede scorer. Fortolkningen af sprogvurderingsresultatet for tosprogede børn, der falder i henholdsvis *Fokuseret* og *Særlig indsats* ved én eller begge samlede scorer, kræver en opfølgende analyse.

De tosprogede børn der scorer lavt i sprogvurderingen (dvs. placeres i *Fokuseret* eller *Særlig indsats*), kan groft sagt deles i to grupper. Den ene gruppe består af tosprogede børn, som ligger under den danske etsprogede norm, men som generelt har alderssvarende sproglige kompetencer. Den anden gruppe består af tosprogede børn, der har reelle sproglige problemer, som viser sig i både første- og andetsproget. Begge grupper kræver opmærksomhed, men på forskellig måde.

Den første gruppe, tosprogede børn med generelle alderssvarende sproglige kompetencer, vil ofte score lavt i deltestene *Sprogforståelse* og *Ordforråd*, men score højere i deltestene *Rim*, *Bogstavkendskab* og *Opdeling af ord* (eller i klassetesten *Forlyd*). Endvidere vil forældrenes rapportering om barnets sproglige kompetencer på modersmålet oftest ikke give anledning til bekymring. Disse børn, der således ser ud til at have veludviklede sproglige kompetencer trods et lavt resultat i vurderingen af deres dansk, skal motiveres til at kommunikere på dansk og have rigelig med dansksproglig stimulering af høj kvalitet.

Den anden gruppe vil ofte score lavt på de fleste sproglige områder, og forældrenes rapportering vedrørende barnets sprog vil give anledning til bekymring. Disse børn har generelle sproglige problemer og kræver en anden indsats end den første gruppe af tosprogede. Her kan det, som ved de etsprogede børn i *Særlig indsats*, være nødvendigt at konsultere en talepædagog mhp. udredning og planlægning af en opfølgende indsats.

Opfølgning på resultatet af *Sprogvurdering 3-6*

Resultatet af *Sprogvurdering 3-6* giver et indblik i barnets sproglige styrker og svagheder og kan bruges som grundlag for en vurdering af det enkelte barns behov for sprogindsats. Sprogvurderingen løser selvsagt ikke barnets eventuelle sproglige problemer. Derfor er der også i dagtilbudsloven krav om en opfølgende indsats overfor de børn, som sprogvurderingen viser, har sproglige udfordringer.

Af Folkeskoleloven om børnehaveklassen fremgår det som nævnt, at sprogvurderingen af børnene skal medvirke til, at undervisningen fra starten kan tage udgangspunkt i det enkelte barns sproglige kompetencer og forudsætninger og princippet om undervisningsdifferentiering. Den opfølgende indsats afhænger af barnets placering i indsatsgruppe.

Børn der placeres i Særlig indsats. De fleste børn, der placeres i *Særlig indsats*, scorer lavt i alle deltest, der indgår i enten *Talesproglige færdigheder*, *Førskriftlige færdigheder* eller begge, men der kan også være forskel i scoren fra deltest til deltest. Her kan sprogvurderingen give det pædagogiske personale og børnehaveklasselederne et mere detaljeret indblik i, inden for hvilke sproglige dimensioner barnet har brug for mest støtte til at udvikle sproget.

Nogle af de børn, der placeres i *Særlig indsats*, kan have sproglige vanskelighe-

der, der kræver behandling af en specialist. Her anbefales det derfor, at den lokale talepædagog/skolepsykolog konsulteres i forbindelse med en egentlig udredning og planlægningen af den efterfølgende indsats.

Børn med sproglige vanskeligheder kan også have andre problemer. Vær derfor opmærksom på, at en meget lav score i sprogvurderingen også kan være et symptom på andre udviklingsproblemer som fx generelle indlæringsproblemer eller autisme. Ved mistanke om, at dette kan være tilfældet, bør den lokale talepædagog eller skolepsykolog ligeledes kontaktes.

Børn der placeres i Fokuseret indsats. Mht. børn, der efter sprogvurderingen placeres i *Fokuseret indsats*, vil der være større forskelle på barnets score i de forskellige deltest. Her er det kun nødvendigt at sætte ind på de områder, hvor barnet klarer sig dårligt. Hvis barnet fx scorer lavt i deltest, der måler talesproglige kompetencer (produktive eller receptive) er det dette område, der skal arbejdes målrettet med.

Udenlandsk forskning og analyser fra normeringsstudiet viser, at en del børn har problemer med tilegnelsen af enkelte af sprogets byggeklodser. En gruppe af børn scorer fx først og fremmest lavt mht. de talesproglige kompetencer (*Ordforråd* og *Sprogforståelse*). Disse børn vil være i risikozonen for at få læseforståelsesproblemer på længere sigt.

Andre børn har i stedet særlige problemer med deres lydlige opmærksomhed (*Rim*, *Opdeling af ord*, *bogstavkendskab* samt *Forlydstesten* i børnehaveklassetesten). Disse børn er i risikozonen for at få problemer med afkodning og i de sværeste tilfælde med ordblindhed. Disse børn kræver derfor en anden indsats end børn med talesproglige problemer.

Endelig er der børn, hvis grundlæggende sproglige færdigheder ligger inden for normalområdet, og hvis primære sproglige problemer er relateret til an-

vendelsen af sproget i kommunikative sammenhænge.

Mht. de børn der placeres i *Særlig indsats* og *Fokuseret indsats* inden for enten *Talesproglige færdigheder*, *Førskriftlige færdigheder* eller begge, er det vigtigt, at der efter en periode følges op med en ny sprogvurdering, der kan måle, om det enkelte barn har gjort fremskridt eller fortsat skal have tilrettelagt en særlig eller fokuseret indsats.

Børn der placeres i Generel indsats. De fleste børn vil blive placeret i *Generel indsats*. Børn, der placeres i *Generel indsats*, kan godt score lavere end gennemsnittet af børn inden for nogle sproglige områder, men ikke så lavt, at de skal placeres i *Fokuseret indsats*. Den sproglige profil kan også her bruges til at identificere områder, hvor barnet har brug for ekstra støtte. Hovedparten af børn, der placeres i *Generel indsats*, har dog et alderssvarende sprog, men ligesom de øvrige børn, har de gavn af et

rigt læringsmiljø og aktiviteter, der udvikler sproget.

Inddragelse af forældre. Det er et krav i dagtilbudsloven, at forældrene skal inddrages i forbindelse med sprogvurderingen og den efterfølgende indsats. Når resultatet af sprogvurderingen foreligger, skal pædagogen informere forældrene om det og om en evt. opfølgende indsats.

Placeres barnet i *Særlig* eller *Fokuseret indsats*, skal forældrene have at vide, hvordan børnehaven vil følge op på sprogvurderingen. Forældrene skal også have vejledning i, hvordan de selv kan understøtte deres børns sproglige udvikling. Såvel sprogvurderingen som de supplerende spørgsmål til forældrene kan anvendes som afsæt for at inddrage forældrene i en dialog om barnets sprog og betydningen af sproglig stimulering i hjemmet.

Udvikling og normering af *Sprogvurdering 3-6*

Udvikling af *Sprogvurdering 3-6*

I dette kapitel beskrives hvordan deltestene i *Sprogvurdering 3-6* er blevet udviklet, og hvordan materialet er blevet afprøvet under pilotfasen. I kapitlet findes en beskrivelse af normeringsstudiet, herunder hvordan et- og tosprogede børn scorer på de enkelte deltest, samt de psykometriske egenskaber ved *Sprogvurdering 3-6* (intern reliabilitet og validitet samt ekstern validitet). I afsnittet *Teknisk beregning af scorer i Appendiks* beskrives hvordan procedurer for gennemførelse og scoring er blevet fastlagt, og hvordan de alders- og kønsspecifikke normer er blevet udregnet.

Baggrund. De forskellige versioner af sprogvurderingsmaterialet er udviklet med udgangspunkt i international evidensbaseret forskning i vurdering af børns sprogudvikling. Den efterhånden omfattende forskning er bl.a. samlet i en rapport (National Research Council, 2008), der har til formål at afdække tilegnelsen af en række færdigheder hos børn (herunder sproglig udvikling og tidligt skriftsprog) og udpege egnede metoder til at måle udviklingen med. Med udgangspunkt i det synspunkt at vurdering af børn (herunder vurdering af børns sprogudvikling) grundlæggende kun har ét formål, nemlig at understøtte den bedst mulige udvikling hos alle børn, anbefaler rapporten to overordnede retningslinjer for udvikling af vurderingsmaterialer: 1) Formålet med vurderingen skal ligge til grund for beslutninger om tilrettelæggelsen. 2) Vurderingen bør være led i en systematisk og sammenhængende indsats, der både omfatter helbredsmæssige, uddannelsesmæssige og familiemæssige aspekter af barnets liv.

Disse to overordnede retningslinjer er fulgt i udviklingen af såvel *Sprogvurdering 3-6* som de tidligere versioner af sprogvurderingsmaterialet. *Sprogvurdering 3-6* er udviklet til at kunne anvendes af det pædagogiske personale i dagtilbud og i børnehaveklassen som et redskab til at gennemføre de lovpligtige sprogvurderinger af børn fra treårsalderen til børnehaveklassen. På baggrund af sprogvurderingen tilrettelægges en indsats, der styrker børnenes sproglige udvikling i dagtilbuddet og i skolen, ikke mindst udviklingen hos de børn der har sproglige udfordringer. *Sprogvurdering 3-6* måler derfor en række talesproglige og før-skriftlige færdigheder hos børn i alderen tre til seks år, som både er vigtige for barnets sproglige udvikling og trivsel i dagtilbuddet og for barnets læring i skolen.

Det fremhæves endvidere i rapporten fra National Research Council, at vurderingsmaterialer skal være evidensbaserede både mht. hvad der måles på, hvordan det måles, og på hvilken måde målingen efterfølgende anvendes. For at understøtte evidensbaseringen er alle versioner af sprogvurderingsmaterialet blevet udviklet med udgangspunkt i en række overordnede principper: Forskningsbaseret, empirisk afprøvning, praktisk anvendelighed, standardisering, faste grænseværdier samt intern og ekstern validering.

Formålet med den tredje version af ministeriets materiale, *Sprogvurdering 3-6*, er at opnå et endnu bedre sprogvurderingsmateriale ved at fastholde styrkerne ved de tidligere versioner, men samtidig ændre og tilføje aspekter, der vil styrke sprogvurderingsprocessen og kvaliteten af den information testen resulterer i.

Tilbagemeldinger fra praksis om sprog-vurderingsmaterialets funktionalitet, en forskningskortlægning af studier, der har undersøgt sammenhængen mellem tidlige sproglige kompetencer og senere færdigheder samt en omfattende pilot-testning har haft stor indflydelse på revideringen af sprog-vurderingsmaterialet.

Valg af sproglige dimensioner. Sprog-vurderingen har et dobbelt formål, nemlig at være et redskab til beskrivelse af alle børns sprog og dermed til identifikation af børn med sprogproblemer og at danne grundlag for iværksættelse af sprogindsatser for alle børn. Derfor har det været et krav, at den viden som sprog-vurderingen bidrager med skal være praktisk omsættelig, så den kan styrke planlægningen af den pædagogiske praksis mest mulig.

Vi har primært taget udgangspunkt i dansk forskning (fx Bleses et al., 2007; Bleses et al., 2009; Bleses et al., 2010), men også i international forskning i børns tilegnelse af tidlige sproglige milepæle (fx Fenson et al., 2007; Bornstein, Hahn & Haynes, 2003; Hoff, 2013) mhp. at identificere vigtige milepæle i barnets sprogudvikling. Det receptive og produktive ordforråd udvikler sig dramatisk fra de første ord i etårsalderen (typisk navneord og lydord som *ahhh*) til i løbet af få år at indeholde mange typer af ord, flere abstrakte ord, flere mentale ord, ord med flere betydninger og ord, der kan anvendes figurativt (Bleses et al., 2007). Ordforrådet spiller en afgørende rolle for opbygningen af mere komplekst sprog som tilegnelsen af bøjningsendelser og syntaks. I fire-femårsalderen lærer barnet at anvende sproget i stadig mere avancerede kommunikative sammenhænge, såsom at tale sammenhængende om bestemte emner, så andre kan følge med (narrative kompetencer) og at tilegne sig regler for samtaler som fx turtagning og at fastholde og skifte emner. Disse grundlæggende sproglige og kommunikative kompetencer spiller en vigtig rolle for barnets udvikling og trivsel i dagtilbuddet.

Forskning peger på at vurderingen af receptivt og produktivt ordforråd, forståelse af komplekst sprog, bøjningsendelser og kommunikative kompetencer bør indgå i en test af børns sproglige kompetencer i dagtilbudsalderen.

Vi har også taget udgangspunkt i forskning, der har undersøgt, hvilke sproglige kompetencer i dagtilbudsalderen, der forudsiger tilegnelsen af senere færdigheder i skolen, især tilegnelsen af læsning. Omfattende international forskning har dokumenteret, at der er en sammenhæng mellem tidlige sproglige kompetencer og læring i skolen (læsning, matematik og sociale kompetencer). Vi har primært fokuseret på metaanalyser, fordi der her aggregeres resultater fra forskellige studier, hvilket udjævner variationen mellem individuelle studier, så der opnås et mere robust resultat.

I rapporten "Developing Early Literacy. Report from the National Early Literacy Panel" er der gennemført en metaanalyse af sammenhængen mellem børns sproglige kompetencer i dagtilbud og senere afkodnings-, læseforståelses- og stavefærdigheder i skolen (National Early Literacy Panel, 2008). Metaanalysen er baseret på 299 studier, der alle skulle leve op til fastsatte inklusionskriterier.

De tidlige sproglige kompetencer, som i metaanalysen forudsagde senere færdigheder i skolen, omfattede bl.a. bogstavkendskab (kendskab til bogstavnavne og lyde der er forbundet med trykte bogstaver), lydlig opmærksomhed (evnen til at opdage, analysere og manipulere de lydlige aspekter af talesproget, herunder evnen til at skelne og segmentere ord, stavelser eller fonemer uafhængigt af betydningen af ordet), hurtig navngivning af bogstaver, tal, genstande eller farver, skrivning generelt eller skrivning af eget navn og skriftsprogskoncepter (kendskab til regler indenfor skriftsproget, fx at man læser i en bestemt retning og begreber som forside, forfatter og titel).

Metaanalysen viste både svage, moderate og stærke sammenhænge. De stærkeste korrelationer (korrelationer over

0,5) blev fundet mellem bogstavkendskab og afkodningsfærdigheder og mellem skriftsprogskoncepter og læseforståelse. Lydlig opmærksomhed, hurtig navngivning og skrivning/skrive eget navn og talesproglige kompetencer havde en moderat sammenhæng (korrelation mellem 0,3 og 0,5) med afkodning, læseforståelse og stavefærdigheder.

I rapporten indgår også en metaanalyse, der fokuserer på forskellige mål for talesproglige kompetencer. Analysen viste, at der var stærkest korrelation mellem forskellige mål for sprogforståelse, grammatiske kompetencer, definitorisk ordforråd og senere læseforståelse og mellem forskellige mål for sprogforståelse og afkodning. Der var moderate korrelationer mellem forskellige mål for ordforråd (både receptivt og produktivt ordforråd og definitorisk ordforråd) og afkodnings- og læseforståelsesfærdigheder (National Early Literacy Panel, 2008).

Selvom korrelationsstudier ikke kan dokumentere kausale sammenhænge, peger metaanalysen på, at det er vigtigt at inddrage før-skriftlige færdigheder i sprogvurderingen, fordi de er bedst til at forudsige barnets senere læsekompetencer. Metaanalysen peger på, at hvad angår før-skriftlige færdigheder, bør bogstavkendskab, skriftsprogskoncepter, lydlig opmærksomhed, hurtig navngivning og skrivning af eget navn indgå i en vurdering af børns sproglige kompetencer i dagtilbudsalderen. Desuden understreger metaanalysen vigtigheden af at vurdere talesproglige kompetencer og peger på ordforråd, sprogforståelse og grammatiske kompetencer som de vigtigste sproglige områder, der skal vurderes.

En ny metaanalyse har undersøgt hvilke elementer af lydlig opmærksomhed, der er bedst til at forudsige senere afkodningsfærdigheder ud af tre hyppigt undersøgte færdigheder, nemlig fonemisk bevidsthed, rimopmærksomhed og verbal korttidshukommelse (Melby-Lervåg, Lyster og Humes, 2012). Metaanalysen er baseret på 235 studier. Analysen

viste, at alle færdigheder havde moderate til stærke korrelationer med senere afkodningsfærdigheder. Fonembevidsthed korrelerede stærkest (0,63) efterfulgt af rimopmærksomhed (0,47) og verbal korttidshukommelse (0,40). Denne metaanalyse peger altså på, at det især er vigtigt at inkludere en vurdering af fonemisk opmærksomhed og rim i en sprogvurdering af børn i dagtilbudsalderen.

Mht. talesproglige færdigheder peger den tilgængelige litteratur som nævnt på, at færdigheder i relation til ordforråd, sprogforståelse (forståelse af ord og komplekse sætninger), bøjningsendelser og kommunikative færdigheder (herunder generelle kommunikative strategier og narrative kompetencer) bør indgå i en sprogvurdering. Mht. før-skriftlige færdigheder peger den tilgængelige litteratur på, at færdigheder i relation til bogstavkendskab, skriftsprogskoncepter, lydlig opmærksomhed (fonemisk/fonologisk opmærksomhed, rimopmærksomhed og verbal korttidshukommelse), hurtig navngivning og skrivning af eget navn er vigtige at vurdere.

Til de tidligere versioner af sprogvurderingsmaterialet er der blevet udviklet og afprøvet deltest, der inkluderer alle disse sproglige dimensioner, men det er ikke alle deltest, der er blevet inkluderet i de endelige materialer og heller ikke i *Sprogvurdering 3-6* (vedrørende empiriske afprøvninger, se nedenfor), og det er der flere grunde til.

For det første er nogle deltest ikke kommet længere end til pilotfasen, fordi det viste sig, at der var problemer med pædagogernes gennemførelse af testen (fx deltesten Sætningsgentagelse, der er et mål for verbal korttidshukommelse, og deltesten Bøjningsendelser, der er et mål for tilegnelsen af morfologi). Begge deltest var gode til at diskriminere mellem børn og korrelerede med andre deltest, men gennemførelsen og scoringen af deltestene var for unøjagtig til at de kunne anvendes validt.

For det andet er nogle af de deltest, der var med i første og/eller anden version af sprogvurderingsmaterialet, udgået i *Sprogvurdering 3-6*, fordi der viste sig at være problemer med scoringen (fx Skelnen af sproglyde, Udtale af sproglyde, Hurtig navngivning og Historiefortælling), og/eller fordi de psykometriske egenskaber ved deltestene ikke kunne dokumenteres tilstrækkeligt baseret på yderligere analyser af anvendelsen af dem (fx Skelnen af sproglyde, Udtale af sproglyde og Historiefortælling) og/eller fordi der generelt var problemer med at administrere deltestene (fx forældrerapportering af Ordforråd, Sproglig kompleksitet og Bøjningsendelser, hvor det var vanskeligt at få forældrene til at udfylde rapporterne, ikke mindst, hvis forældrene ikke beherskede dansk).

På baggrund af eksisterende forskning og omfattende afprøvninger og analyser af psykometriske egenskaber ved både deltest og individuelle items er *Sprogvurdering 3-6* endt med at indeholde deltest, der vurderer følgende sproglige dimensioner: Produktivt ordforråd (kun den individuelle test), sprogforståelse, kommunikative færdigheder, lydlig opmærksomhed, bogstavkendskab og skriftsprogskoncepter (se Tabel 2).

Valg af deltest og items. Items i de enkelte deltest er i udgangspunktet udvalgt fra en database med ord der indgår i populationsbaserede forældreundersøgelser (cdi-clex.org) og andre databaser (fx Korpus 2000) samt fra eksisterende tests. Hvilke items der i sidste ende er medtaget i de enkelte deltest er afgjort på baggrund af analyser af resultater fra pilotafprøvninger (bl.a. Rasch-analyser).

Hovedprincipperne for valg af items i alle deltest var:

- Item-scorer skal være normalfordelt, dvs. der skal være både nemme og svære items, således at kun få børn scorer meget højt eller meget lavt. Items præsenteres så vidt muligt sådan, at de

nemmeste items kommer tidligt i testen, hvorefter sværhedsgraden stiger.

- Items skal kunne diskriminere mellem børn på forskellige alderstrin.
- Items skal kunne diskriminere præcist mellem børn med hensyn til de grænseværdier som testen har (5 pct. percentilen og 15 pct. percentilen).
- Items i hver deltest skal korreleres med hinanden (dvs. have en høj intern sammenhæng).

Derudover skal der være en vis korrelation mellem alle deltest for at sikre, at alle deltest vurderer sproglig udvikling. Korrelationerne mellem de forskellige deltest må imidlertid ikke være for høje, for det er udtryk for, at de måler den samme sproglige dimension, og det giver overflødig information.

Afprøvning af deltest. Udviklingen af alle tre versioner af sprogvurderingsmaterialet er baseret på omfattende pilotafprøvninger, registre med gennemførte sprogvurderinger og data fra to store interventionsstudier.

De væsentligste datasæt og afprøvninger, som de forskellige versioner af sprogvurderingsmaterialet er baseret på, er listet nedenfor:

Sprogvurderingsmateriale til 3-årige

- Populationsbaseret ordforrådsundersøgelse af 6.112 børn i alderen 8 måneder til 3 år (Bleses et al., 2008; Bleses & Højen, 2009; Wehberg et al. 2007; 2008, 2009).
- Pilottest af 321 børn samt et normeringsstudie baseret på 523 børn (Bleses et al., 2010).

Sprogvurdering af børn i treårsalderen, inden skolestart og i børnehaveklassen.

- Sprogvurderinger fra 14.911 børn fra 38 kommuners løbende brug af *Sprogvurderingsmateria-*

le til 3-årige samlet i forskningsdatabasen "sprogvrdering.dk" (Bleses et al., 2010).

- Sprogvrderinger fra 4.089 børn fra 15 kommuners løbende brug af materialet samlet i it-systemet Rambøll Sprog.
- Tre pilotafprøvninger baseret på ca. 600 børn.
- Normeringsstudie baseret på 3.250 børn (Bleses et al., 2011).

Sprogvrdering 3-6

- Prætestdata fra ca. 13.000 børn baseret på en forskningsversion af materialet, der er udarbejdet i forbindelse med to interventionsstudier SPELL (finansieret af Det Strategiske Forskningsråd) og Fart på sproget (finansieret af Socialstyrelsen) (Bleses et al., 2015a, 2015b, 2017, under revision).
- Mindre pilotafprøvning af revision af eksisterende deltest fra tidligere materiale samt nyudviklet test baseret på 120 børn i alderen 3-6 år (forår 2014)
- Afprøvning af revideret version af alle deltest baseret på 4.095 børn i alderen 3-6 år (august 2014) med udgangspunkt i hvilken den endelige version af *Sprogvrdering 3-6* er udarbejdet

Udvikling af forældreskema. Da forældreskemaet ikke indgik i normeringsstudiet, beskrives udviklingen af skemaet her. Formålet med forældreskemaet er at undersøge om børn i *Fokuseret indsats* eller *Særlig indsats* ifølge forældrenes vurdering har en normal eller forsinket sprogtilegnelse. Dette kan være relevant for nogle etskrogede, men særligt for tosprogede, fordi forældrene her kan give deres vurdering af barnets kompetencer på modersmålet. Det ville være optimalt med en detaljeret test af barnets modersmål, men det er ikke praktisk muligt. I stedet skal forældrene altså give en vurdering af barnets sprog-

lige kompetencer på modersmålet (som fx i Restrepo, 1998). Skemaet findes både på dansk og på engelsk. Der er to skemaer således at forældre til tosprogede har mulighed for at vurdere både dansk og modersmål. Pædagogen og forældrene må i fællesskab afgøre om forældrene har kompetencen til at vurdere tosprogede børns danskkompetencer.

For at minimere forskelle i vurderingen afhængigt af forældrenes viden om børns sproglige udvikling spørges også til om familie eller venner har udtrykt bekymring overfor forældrene mht. barnets sproglige udvikling. Det anbefales at en pædagog udfylder skemaet i samtale med forældrene.

Skemaet indeholder ti spørgsmål, der besvares med JA eller NEJ. NEJ er det svar, der angiver uproblematisk udvikling. De fleste er ret generelle spørgsmål om barnets sprog. Der er spørgsmål vedrørende udtale, ordforråd/sprogforståelse og grammatik/produktivt sprog. Der spørges også til forældrenes sprogtilegnelse i barndommen, da nogle sproglige vanskeligheder går i arv (dette spørgsmål er det samme uanset om det er barnets modersmål eller andetsprog der vurderes).

Spørgsmålene er meget generelle, men selv om forældrene formodentlig kunne give mere pålidelige svar, hvis spørgsmålene havde været mere specifikke, var denne løsning ikke gangbar, da forskellige sprog har meget forskellig opbygning. Der vil således ikke kunne stilles specifikke spørgsmål vedrørende fx brug af datid eller kasusbøjning, da ikke alle sprog har disse bøjninger.

Der er to spørgsmål, spørgsmål 9 og 10, som er meget specifikke, og som folgelig ikke er optimale for alle sprog. De vedrører flertalsbøjning og datidsbøjning og er taget med da mange sprog trods alt har disse bøjninger, og da de kan være vigtige markører for sproglig forsinkelse (for dansk se Bleses & Vach,

2014; Lum & Bleses, 2012). Bemærk i denne forbindelse at flere østasiatiske sprog, fx vietnamesisk og kinesiske sprog, ikke bøjer ord i flertal og datid. Derfor er det ikke nødvendigvis udtryk for manglende sproglige kompetencer hvis der for børn med sådanne modersmål er svaret JA på spørgsmål 9 og 10. Bemærk også i relation til spørgsmål 9 og 10 at overregularisering er en naturlig udvikling i børns sprog; fx *to stoler*, eller *vi syngede*.

Generelt indledes spørgsmålene med "I betragtning af barnets alder". På denne måde kan forældrene søge at vurdere barnet i forhold til andre børn på samme alder, og samme skema kan derfor bruges til alle aldre. Her skal det igen understreges, at skemaet skal ses som et indledende screeningsinstrument og ikke som et instrument til diagnostisk udredning.

Da skemaet er kort og ikke valideret, og da forældre må formodes at have forskellige kriterier for hvornår der svares JA og NEJ, kan det ikke siges præcist hvor mange NEJ-svar, der er udtryk for en uproblematisk sprogudvikling. Men vejledende bør der svares NEJ på mindst syv-otte spørgsmål, ellers er det tegn på vanskeligheder i sprogudviklingen.

Beskrivelse af normeringsstudiet

I dette afsnit redegøres der for grundlaget for fastsættelsen af de normer for *Sprogvurdering 3-6*, der udgør sammenligningsgrundlaget ved sprogvurdering med det nye materiale. Normeringsstudiet af den individuelle test er baseret på resultater fra børn, der er sprogvurderet af pædagoger i nikommuner (Assens, Egedal, Frederiksberg, Jammerbugt, Lejre, Lolland, Odense, Silkeborg og Varde).

Den individuelle test til brug for 5-6 årige i børnehaveklassen samt til 6 årige og eventuelt ældre børn i børnehaven er

normeret på basis af resultater fra børn i Odense, der blev testet af studentermedhjælpere, fordi det ikke var muligt at finde børnehaveklasseledere til at gennemføre testen. Derfor er den individuelle test i børnehaveklassen at betragte som en supplerende screening for de børn, der har lave scorere på klassesetsten, idet der kun er én "klassesetrinsnorm", der er baseret på et gennemsnit af scorere fra de 5-6 årige børn der var i børnehaveklassen på testtidspunktet (i begyndelsen af skoleåret). Derudover var det ikke muligt at opnå normer for scoren på Kommunikative strategier for børn i børnehaveklassen. Normerne er baseret på data for etsprogede børn.

6-årige og eventuelt ældre børn i børnehaven vurderes med klassesetrinsnormen for børnehaveklassen. Med klassesetrinsnormen bliver de vurderet på baggrund af scorere for børn, som de aldersmæssigt hører sammen med.

Indledningsvist i dette afsnit redegøres der for fordelingen i forhold til alder og køn i den børnegruppe der indgår i normeringsstudiet. Herefter præsenteres forældrenes baggrund, herunder deres uddannelsesniveau og indkomst. Formålet med dette er at dokumentere, at normeringsstudiet er repræsentativt i forhold til den børnegruppe, som sprogvurderingsmaterialet efterfølgende skal anvendes til. Informationer om disse faktorer stammer fra Danmarks Statistik. Da der er en forsinkelse mht., hvornår baggrundsfaktorer som fx forældrenes uddannelse og indkomst gøres tilgængelige (op til to år), har det ikke været muligt at få alle oplysninger vedrørende alle børn (dette fremgår i tabellerne).

I afsnittet findes også tabeller med deskriptiv statistik for alle deltest i *Sprogvurdering 3-6*, herunder gennemsnit af scorere, standardafvigelse (SD) samt minimum- og maksimum-score for de forskellige aldersgrupper.

Normerne er alene baseret på børn med dansk som modersmål. Da *Sprogvurdering 3-6* også skal anvendes til at vurde-

re tosprogede børns tilegnelse af dansk, er materialet også afprøvet på tosprogede børn for at se hvordan denne børnegruppe scorer på de enkelte deltest i forhold til etsprogede børn. Vi viser derfor tabeller med deskriptiv statistik for både etsprogede børn (defineret som børn med en dansk baggrund) og for tosprogede børn (defineret som børn med ikke-dansk baggrund). Vi har anvendt information om forældrenes statsborgerskab fra Danmarks Statistik som basis for denne inddeling. Desuden vises figurer, der sammenligner den procentvise fordeling af scorer på enkelte deltest hos børn med dansk og ikke-dansk baggrund i alle deltestene. Hovedformålet er at vise, at de enkelte deltest kan fange variationen hos børn med både dansk og ikke-dansk baggrund. Sidst, men ikke mindst, vises grafer af fordelingen af de to samlede scorer for henholdsvis den individuelle test og klassetesten.

Sidst i afsnittet præsenteres de psykometriske egenskaber ved *Sprogvurdering 3-6*, der på forskellig vis dokumen-

terer de interne og eksterne kvaliteter ved testen. Først vises resultatet af Rasch-analyser, hvorefter korrelationer (sammenhænge) mellem alle deltest, som belyser den interne kvalitet, præsenteres. Til sidst vises resultatet af en ekstern validering, hvor resultater fra *Sprogvurdering 3-6* sammenlignes med to eksterne test.

Den individuelle test og klassetesten beskrives hver for sig.

Beskrivelse af sample – individuel test. I det følgende vises en række tabeller, som beskriver forskellige baggrundsfaktorer (alder, køn, forældres uddannelse og forældres indkomst) for børn med hhv. dansk og ikke-dansk baggrund. I alle tabeller opgives, hvor mange børn beskrivelserne i alt er baseret på, da det skifter afhængigt af den information, der er til rådighed.

Af Tabel 8 nedenfor fremgår det, hvor mange børn på de forskellige alderstrin, der blev testet i normeringsstudiet.

Tabel 8. Antal børn fordelt på alder og dansk baggrund ($N = 11.165$) og ikke-dansk baggrund ($N = 1.999$)

Alder	Dansk baggrund		Ikke-dansk baggrund	
	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)
2 år	252	2,3	53	2,7
3 år	3.544	31,7	674	33,7
4 år	3.841	34,2	632	31,6
5 år	3.141	28,0	573	28,7
6 år/bhk)	427	3,8	-	-

Det gælder for både gruppen af børn med dansk baggrund og ikke-dansk baggrund, at børnegruppen er relativt jævnt fordelt på 3-, 4- og 5-årige. Normerne er derfor blevet udregnet for børn fra 2 år og 10 måneder op til 5 år og 11 måneder. Derudover er der lavet en "klassetrinsnorm" til den individuelle test af 5-6 årige i børnehaveklassen

samt 6 årige og eventuelt ældre børn i børnehaven; denne norm er baseret på et gennemsnit af scorer fra børn i børnehaveklassen i begyndelsen af skoleåret. Som omtalt ovenfor er der kun indsamlet data for etsprogede børn. I Tabel 9 ses fordelingen på køn og baggrund i normeringsstudiet.

Tabel 9. Antal børn fordelt på køn og dansk baggrund ($N = 11.225$) og ikke-dansk baggrund ($N = 1.897$, manglende information: $N = 192$)

Køn	Dansk baggrund	Ikke-dansk baggrund
-----	----------------	---------------------

	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)
Drenge	5.801	51,8	925	51,2
Piger	5.424	48,2	882	48,8

Der er en ligelig fordeling af drenge og piger i normeringsstudiet. Fordelingen af drenge og piger er den samme i begge børnegrupper.

I Tabel 10 og Tabel 11 ses uddannelsesniveau hos mødre og fædre til børn i normeringsstudiet fordelt på Kort, Mellem-kort, Mellem-lang, Lang uddannelse og baggrund.

Tabel 10. Fordelingen i forhold til mødres uddannelsesniveau, fordelt på dansk baggrund ($N = 10.509$, manglende information: $N = 452$) og ikke-dansk baggrund ($N = 1.241$, manglende information: $N = 758$)

Mors uddannelse	Dansk baggrund		Ikke-dansk baggrund	
	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)
Kort uddannelse	1.482	13,5	303	15,2
Mellem-kort uddannelse	4.217	38,5	422	21,1
Mellem-lang uddannelse	3.415	31,2	237	11,9
Lang uddannelse	1.395	12,7	279	14,0
Manglende information	452	4,1	758	38,0

Tabel 11. Fordelingen i forhold til fædres uddannelsesniveau, fordelt på dansk baggrund ($N = 8.986$, manglende information: $N = 1.975$) og ikke-dansk baggrund ($N = 1.131$, manglende information: $N = 868$)

Fars uddannelse	Dansk baggrund		Ikke-dansk baggrund	
	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)
Kort uddannelse	1.227	11,2	268	13,4
Mellem-kort uddannelse	4.669	42,6	468	23,4
Mellem-lang uddannelse	1.873	17,1	205	10,3
Lang uddannelse	1.217	11,1	190	9,5
Manglende information	1.975	18,0	868	43,4

Uddannelsesniveauet hos mødre og fædre til børn i normeringsstudiet svarer til uddannelsesniveauet hos befolkningen som helhed. Der er flest med mellem-kort eller mellem-lang uddannelse hos forældre med dansk baggrund. Der er flest forældre til børn med ikke-dansk baggrund med en kort eller mellem-kort

uddannelse. Det skal bemærkes, at der mangler information om mellem 39 pct. og 43 pct. af forældrene til børn med ikke-dansk baggrund.

I Tabel 12 og Tabel 13 ses den gennemsnitlige bruttoindkomst hos hhv. fædre og mødre med dansk og ikke-dansk baggrund i normeringsstudiet.

Tabel 12. Gennemsnitlig årlig bruttoindkomst (kr.) hos forældre med dansk baggrund ($N = 19.637$)

Bruttoindkomst	N	Gns.	SD	Minimum	Maksimum
Brutto, far	9.010	428.665	342.529	-9,405.022	8,663.244
Brutto, mor	10.627	287.249	126.774	-95.626	1,444.924

Tabel 13. Gennemsnitlig årlig bruttoindkomst (kr.) hos forældre med ikke-dansk baggrund ($N = 3.394$)

Bruttoindkomst	N	Gns.	SD	Minimum	Maksimum
Brutto, far	1.533	363.461	838.026	-2,624.012	22,423.653
Brutto, mor	1.861	222.279	185.738	-102.891	3,377.720

Det gennemsnitlige indkomstniveau svarer til niveauet i befolkningen som helhed. Indkomstniveauet hos forældre til børn med dansk baggrund er højere end hos forældre til børn med ikke-dansk baggrund.

Uddannelses- og indkomstniveauet var hos begge forældre til de 6-årige børn, der gennemførte den individuelle test (kun børn med dansk baggrund) højere end hos de andre aldersgrupper og er ikke inkluderet i tabellerne ovenfor. Dette hænger formentlig sammen med, at udvælgelsen af skoler, hvor børnene blev testet, og tilmeldingen af det enkelte barn ikke har været tilfældig og viste sig ikke at være repræsentative.

Beskrivende statistik - individuel test. I det følgende findes en række tabeller, som viser hvordan børnene i de forskellige aldersgrupper scorer i de forskellige deltest i *Sprogsvurdering 3-6*. Derudover vises figurer, der sammenligner den procentvise fordeling af scorer for børn med dansk og ikke-dansk baggrund på hver af deltestene.

Ved hver tabel er der i overskriften til tabellen angivet det antal børn (N) den

enkelte tabel er baseret på. De to tal ud for N henviser til minimum- og maksimum antal af børn, der har gennemført de enkelte deltest. Alle børn, der har gennemført den enkelte deltest, er medtaget, uanset om barnet har gennemført de andre deltest. Dette er årsagen til de forskellige N -værdier ved de forskellige deltest.

Tabellerne 14-20 viser antal børn (N), gennemsnit af score, standardafvigelse (SD) samt minimum- og maksimumscore for de forskellige deltest i *Sprogsvurdering 3-6*, fordelt på alder og baggrund (dansk – ikke-dansk). Bemærk at antallet af deltest varierer for aldersgrupperne. Som omtalt ovenfor er normen for den individuelle test til 6 årige og eventuelt ældre børn i børnehaven samt til børnehaveklassebørn en "klassesetrinsnorm", mens normerne for 3-5 årige er aldersnormerede med en præcision på én måned. Normen for 6 årige og eventuelt ældre børn i børnehaven samt børnehaveklassebørn er også baseret på relativt få børn og er derfor mere usikker; testen kan kun anvendes som en screening.

Tabel 14. Gennemsnitlig score, standardafvigelse, minimum- og maksimumscore for alle deltest til 3-årige med dansk baggrund ($N = 2.730 - 3.734$)

Deltest	N	Gns.	SD	Minimum	Maksimum
Rim	2730	7,3	3,2	0	15
Sprogforståelse	3734	13,6	3,3	1	20
Ordforråd	3624	11,1	5,3	0	25
Kommunikative strategier	2774	38,5	8,8	15	60

Tabel 15. Gennemsnitlig score, standardafvigelse, minimum- og maksimumscore for alle deltest for 3-årige med ikke-dansk baggrund ($N = 277 - 497$)

Deltest	N	Gns.	SD	Minimum	Maksimum
Rim	277	6,5	3,3	0	15
Sprogforståelse	497	10,7	4,2	0	20
Ordforråd	465	6,5	5,8	0	22
Kommunikative strategier	425	31,6	10,0	15	60

Tabel 16. Gennemsnitlig score, standardafvigelse, minimum- og maksimumscore for alle deltest for 4-årige med dansk baggrund ($N = 2.686 - 3.884$)

Deltest	N	Gns.	SD	Minimum	Maksimum
Rim	3593	10,1	3,6	0	15
Opmærksomhed på skrift	3621	8,1	3,5	0	16
Sprogforståelse	3884	14,5	2,9	3	20
Ordforråd	3790	14,0	4,8	0	25
Kommunikative strategier	2686	44,2	8,2	16	60

Tabel 17. Gennemsnitlig score, standardafvigelse, minimum- og maksimumscore for alle deltest for 4-årige med ikke-dansk baggrund ($N = 350 - 487$)

Deltest	N	Gns.	SD	Minimum	Maksimum
Rim	413	9,4	3,5	0	15
Opmærksomhed på skrift	402	6,6	3,6	0	16
Sprogforståelse	487	12,2	3,7	2	20
Ordforråd	459	9,1	6,0	0	24
Kommunikative strategier	350	39,6	9,7	16	60

Tabel 18. Gennemsnitlig score, standardafvigelse, minimum- og maksimumscore for alle deltest for 5-årige med dansk baggrund ($N = 2.041 - 3.186$)

Deltest	N	Gns.	SD	Minimum	Maksimum
Rim	3065	12,2	2,8	1	15
Opmærksomhed på skrift	3109	10,9	3,4	0	16
Bogstavkendskab	2041	5,3	3,9	0	12
Opdeling af ord	1852	6,0	4,3	0	15
Sprogforståelse	3186	14,7	2,9	3	20
Ordforråd	3139	14,7	4,3	0	25
Kommunikative strategier	2127	47,2	8,3	15	60

Tabel 19. Gennemsnitlig score, standardafvigelse, minimum- og maksimumscore for alle deltest for 5-årige med ikke-dansk baggrund ($N = 266 - 459$)

Deltest	N	Gns.	SD	Minimum	Maksimum
Rim	437	11,3	3,2	1	15
Opmærksomhed på skrift	439	9,3	4,0	0	16
Bogstavkendskab	305	4,9	3,9	0	12
Opdeling af ord	266	5,5	4,6	0	15
Sprogforståelse	459	12,7	3,6	2	20
Ordforråd	438	10,4	5,8	0	25
Kommunikative strategier	327	42,3	10,9	15	60

Tabel 20. Gennemsnitlig score, standardafvigelse, minimum- og maksimumscore for alle deltest for klassestrinsnorm i individuelt test i børnehaveklassen med dansk baggrund ($N = 421 - 427$)

Deltest	N	Gns.	SD	Minimum	Maksimum
Rim	427	13,7	1,6	5	15
Opmærksomhed på skrift	427	12,9	2,5	1	16
Bogstavkendskab	426	10,1	2,3	2	12
Opdeling af ord	421	9,3	3,7	0	15
Sprogforståelse	426	14,7	2,7	3	20
Ordforråd	427	14,3	4,2	1	24

Sammenfattende viser tabellerne, at den gennemsnitlige score stiger med alderen inden for alle deltest. Dette mønster er især tydeligt for Rim og Kommunikative strategier, hvor det er de samme items,

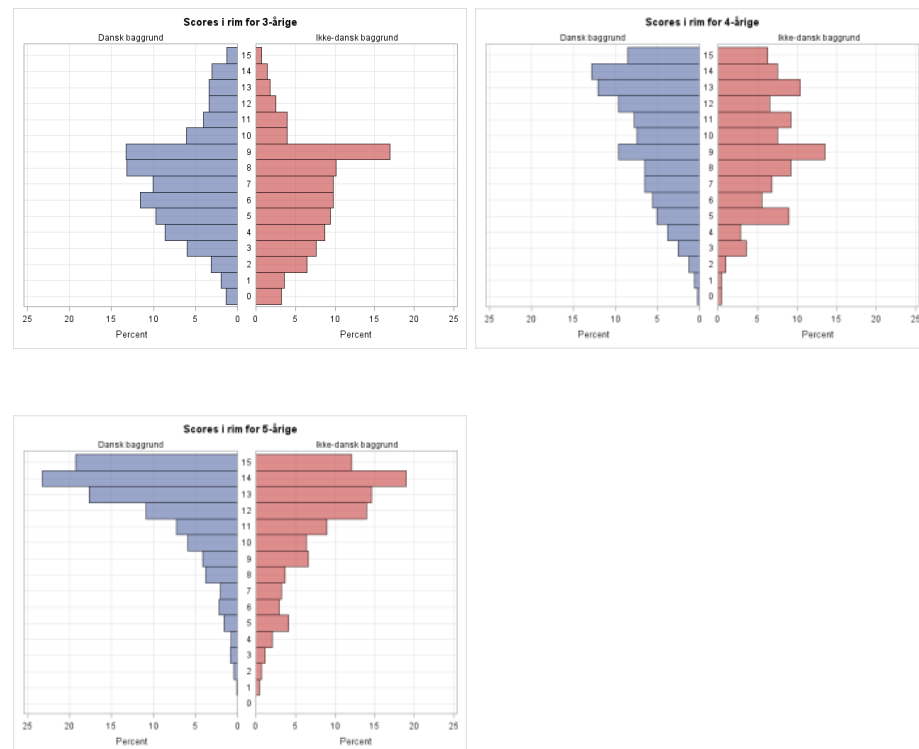
der anvendes på alle alderstrin, men også inden for de andre deltest (hvor der er delvist overlap i items på tværs af alderstrin) ses en mindre stigning i scorer, jo ældre børnene bliver. Børn med

dansk baggrund har højere gennemsnitsscorer end børn med ikke-dansk baggrund. Forskellen er størst for deltest, der indgår i *Talesproglige færdigheder*.

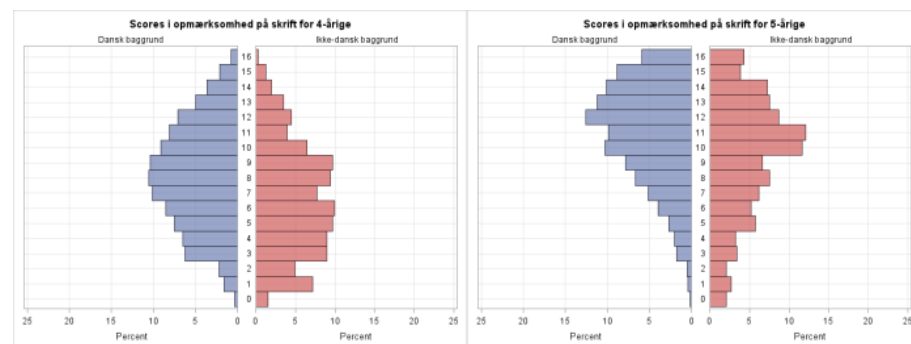
I Figur 1 til Figur 7 sammenlignes den procentvise fordeling af børn på score for hver af deltestene i *Sprogsvurdering 3-6*.i. Scorene vises særskilt for børn

med dansk (blå) og ikke-dansk (rød) baggrund. Som omtalt ovenfor er der kun indsamlet data fra etsprogede børn til udvikling af normer for den individuelle test af 6 årige og eventuelt ældre børn i børnehaven og 5-6 årige i børnehaveklassen.

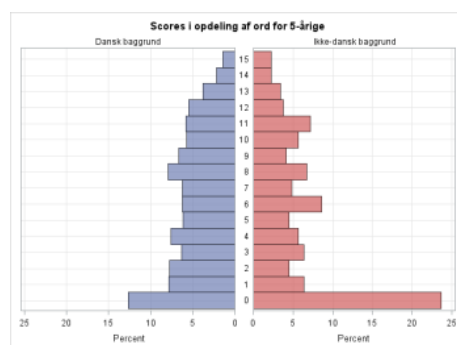
Figur 1. Procentvis fordeling af scorer for Rim for børn med dansk og ikke-dansk baggrund, fordelt på alder

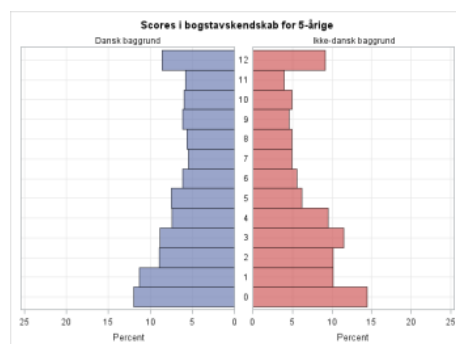
Figur 2. Procentvis fordeling af scorer for Opmærksomhed på skrift for børn med dansk og ikke-dansk baggrund, fordelt på alder

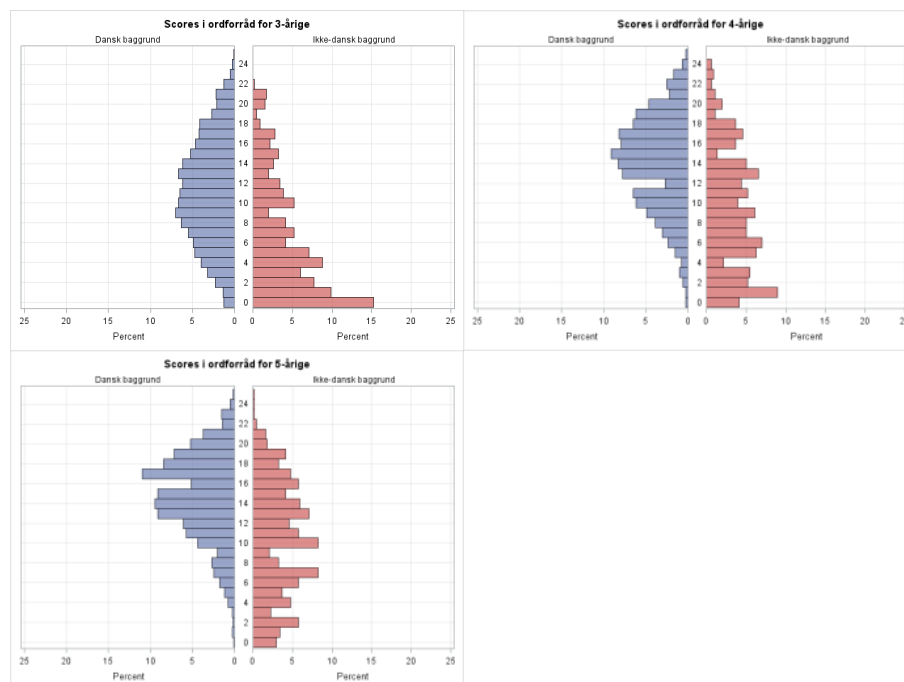
Figur 3. Procentvis fordeling af scorer for Opdeling af ord for børn med dansk og ikke-dansk baggrund, fordelt på alder

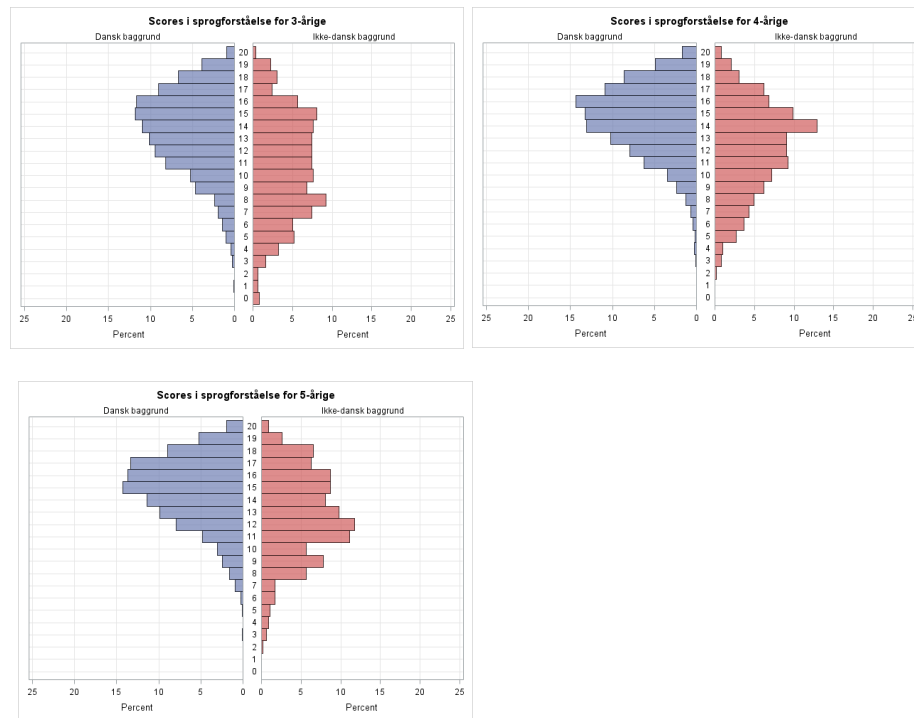
Figur 4. Procentvis fordeling af scorer for Bogstavkendskab for børn med dansk og ikke-dansk baggrund, fordelt på alder

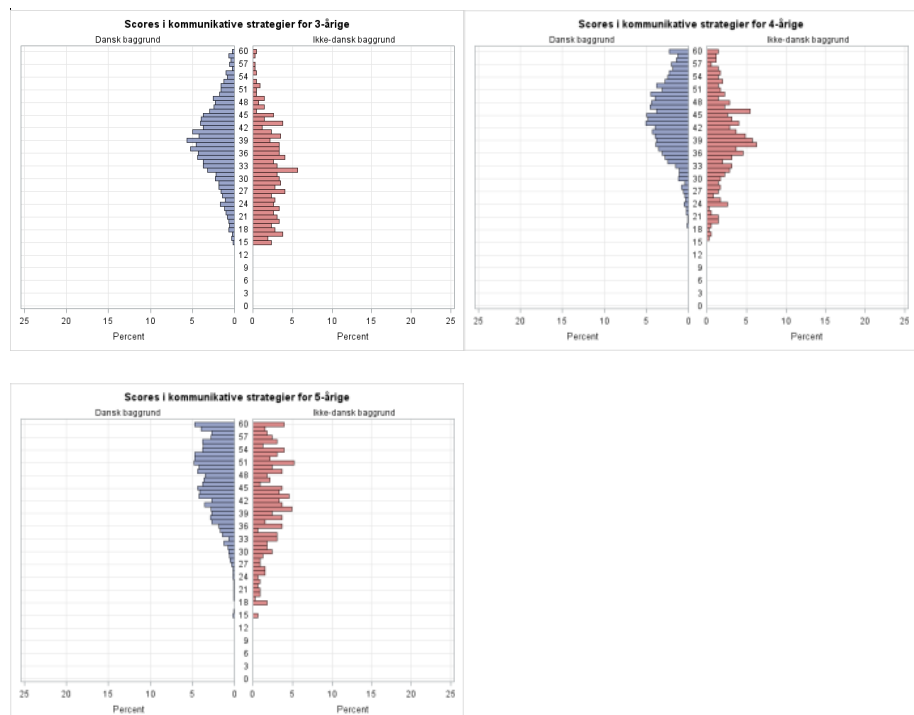
Figur 5. Procentvis fordeling af scorer for Ordforråd for børn med dansk og ikke-dansk baggrund, fordelt på alder

Figur 6. Procentvis fordeling af scorer for Sprogforståelse for børn med dansk og ikke-dansk baggrund, fordelt på alder

Figur 7. Procentvis fordeling af scorer for Kommunikative strategier for børn med dansk og ikke-dansk baggrund, fordelt på alder

Mht. børn med dansk baggrund (de børn der indgår i normeringsstudiet) viser figurene, at scorerne for deltestene Ordforråd, Sprogforståelse og Kommu-

nikative kompetencer er normalfordelte for alle aldersgrupper, dvs. deltestene er i stand til at fange hele spredningen i sprogudvikling fra børn med meget lave

scorer til børn med meget høje scorer. Dette gælder også for Opmærksomhed på skrift, dog ikke for 6-årige børn, hvor der er lofteffekt, dvs. testen er ikke lige så god til at beskrive udviklingen blandt de sprogligt bedste børn. Scorerne i deltestene Rim, Opdeling af ord og Bogstavkendskab er derimod ikke normalfordelte. For Rim er der begyndende lofteffekter allerede ved 4 år, og ved 6 år er der en klar lofteffekt i og med at ca. 40% af børnene svarer rigtigt på alle items. Også for deltesten Bogstavkendskab ses en lofteffekt ved 6 år. Modsat billede ses ved deltesten Opdeling af ord (læs mere om betydningen af forskellene mellem deltestene mht. spredning i scorer i afsnittet om fordeling af samlede scorer neden for).

Figurerne viser, at den procentvise fordeling af scorer mht. Rim, Opmærksomhed på skrift, Opdeling af ord og Bogstavkendskab har samme profil hos børn med dansk og ikke-dansk baggrund, dog med en tendens til at lidt flere børn med ikke-dansk baggrund ligger i den lave ende af fordelingen, særligt blandt de yngste børn.

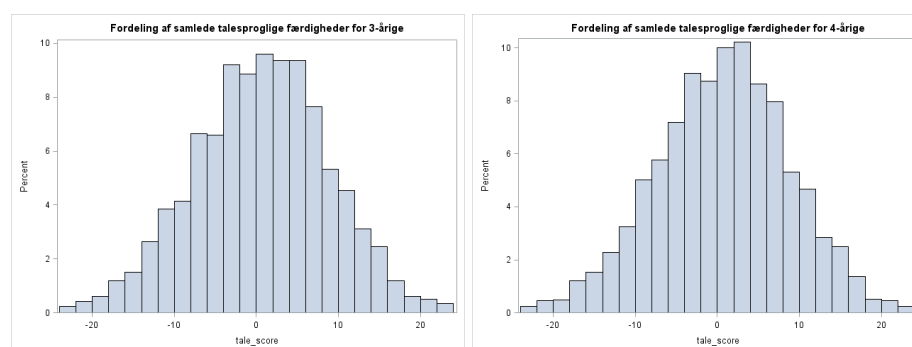
Mht. Sprogforståelse og Kommunikative strategier har fordelingen af scorer hos børn med dansk og ikke-dansk baggrund ligeledes stort set samme profil, men fordelingen af scorer hos børn med ikke-dansk baggrund er forskudt, så flere børn ligger i den lave ende af skalaen.

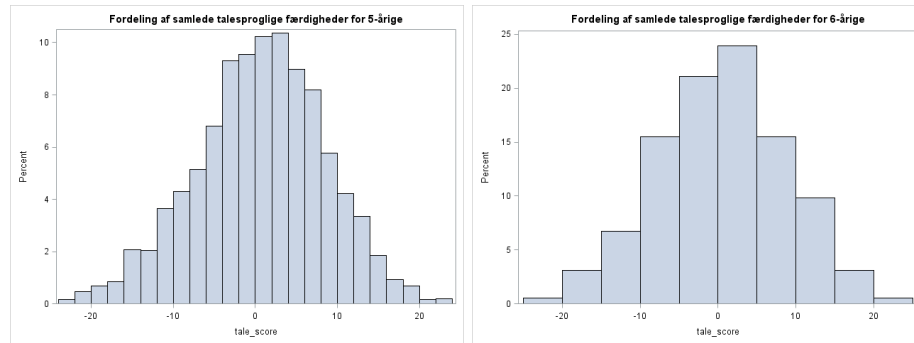
Mht. Ordforråd er billedet anderledes. Her scorer børn med ikke-dansk baggrund generelt lavere, især i 3- og 4-årsalderen, hvor vi heller ikke ser en normalfordeling af scorer.

Sammenfattende viser figurerne, at alle deltest i *Sprogvurdering 3-6* kan fange spredningen i scorer både hos børn med dansk og børn med ikke-dansk baggrund.

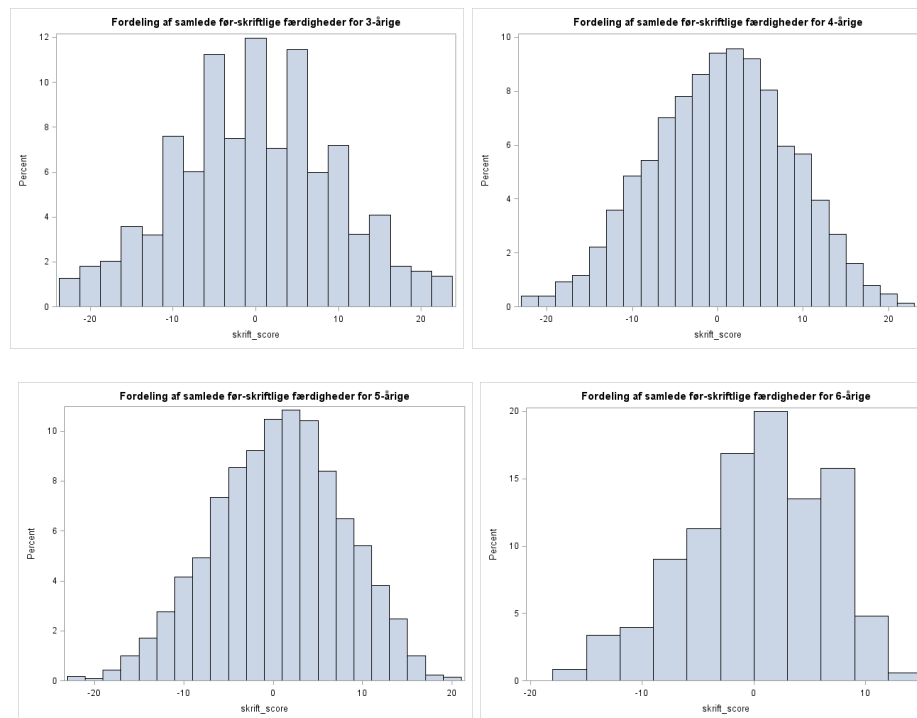
Fordeling af samlede scorer. I det følgende beskrives fordelingen af scorer for de to samlede scorer, *Talesproglige færdigheder* og *Før-skriftlige færdigheder* i den individuelle test baseret på børn med dansk baggrund, dvs. de børn der indgår i normeringen. De samlede scorer anvendes til at placere børn i de tre indsatsgrupper.

Figur 8. Procentvis fordeling af den samlede score, *Talesproglige færdigheder*, individuel test, børn med dansk baggrund

Figur 9. Procentvis fordeling af den samlede score, *Før-skriftlige færdigheder, individuel test*, børn med dansk baggrund

Som det fremgår af figurerne, er de to samlede scorere, *Talesproglige færdigheder* og *Før-skriftlige færdigheder* normalfordelt, således at flest børn er centreret omkring nul og med nogenlunde symmetriske "haler" på distributionen til hver side. Denne normalfordeling er opnået ved at deltest med tendenser til lofteffekt for nogle aldre (fx Rim og Bogstavkendskab) er lagt sammen med deltest med tendenser til gulveffekt (Opdeling af ord). De to samlede scorere, *Talesproglige færdigheder* og *Før-skriftlige færdigheder*, kan således fange spredningen i sprogudviklingen blandt både højtscorerende og lavtscorende børn i alderen tre til seks år. *Sprogvurdering 3-6* kan følgelig anvendes som grundlag

for at identificere børn med sproglige udfordringer og til at målrette indsatsen for børn med både svage, typiske og stærke sproglige kompetencer.

Beskrivelse af sample – klassetesten. I det følgende præsenteres en række tabeller, som beskriver forskellige baggrundsfaktorer (alder, køn, etnicitet, forældres uddannelse samt forældres indkomst) for børn med hhv. dansk baggrund og børn med ikke-dansk baggrund. I alle tabeller opgives hvor mange børn de i alt er baseret på, da det varierer afhængigt af den tilgængelige information.

Af Tabel 21 fremgår fordelingen af alder

på børnene i de børnehaveklasser, der indgik i normeringsstudiet.

Tabel 21. Antal børn fordelt på alder og dansk baggrund ($N = 1.540$) og ikke-dansk baggrund ($N = 240$)

Alder	Dansk baggrund		Ikke-dansk baggrund	
	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)
5 år	298	19,4	42	17,5
6 år	1.179	76,6	186	77,5
7 år	63	4,1	12	5,0

For både gruppen af børn med dansk baggrund og ikke-dansk baggrund gælder, at der er flest 6-årige børn. Normerne er blevet udregnet for børn fra

5,9 år op til 6,9 år.

I Tabel 22 ses fordelingen på køn i normeringsstudiet.

Tabel 22. Antal børn fordelt på køn og dansk baggrund ($N = 1.538$, manglende information: $N = 2$) og ikke-dansk baggrund ($N = 232$, manglende information: $N = 8$)

Køn	Dansk baggrund		Ikke-dansk baggrund	
	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)
Drenge	789	51,30	111	47,84
Piger	749	48,70	121	52,16

Der er en ligelig fordeling af drenge og piger i normeringsstudiet. Fordelingen på drenge og piger er den samme i begge grupper.

I Tabel 23 og 24 ses uddannelsesniveau hos mødre og fædre til børn i normeringsstudiet fordelt på Kort, Mellem-kort, Mellem-lang og Lang uddannelse.

Tabel 23. Fordeling i forhold til mødres uddannelsesniveau, fordelt på dansk baggrund ($N = 1.529$, manglende information: $N = 11$) og ikke-dansk baggrund ($N = 164$, manglende information: $N = 76$)

Mors uddannelse	Dansk baggrund		Ikke-dansk baggrund	
	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)
Kort	157	10,2	60	25,0
Mellem-kort	650	42,1	68	28,3
Mellem-lang	584	37,9	23	9,68
Lang	138	9,0	13	5,4
Manglende information	11	0,7	76	31,7

Tabel 24. Fordeling i forhold til fædres uddannelsesniveau, fordelt på dansk baggrund ($N = 1322$, manglende information: $N = 218$) og ikke-dansk baggrund ($N = 154$, manglende information: $N = 86$)

Fars uddannelse	Dansk baggrund		Ikke-dansk baggrund	
	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)
Kort	155	10,1	63	26,3
Mellem-kort	757	49,2	60	25,0
Mellem-lang	298	19,5	23	9,6
Lang	112	7,3	8	3,3
Manglende information	218	14,2	86	35,8

Uddannelsesniveaue hos såvel mødre som fædre til børn i normeringsstudiet svarer omtrentligt til uddannelsesniveaue hos befolkningen som helhed. Der er flest med mellem-kort eller mellem-lang uddannelse blandt forældre til børn med dansk baggrund. Blandt forældre til børn med ikke-dansk baggrund er der flest med en kort eller mellem-kort uddannelse, men det skal bemær-

kes, at der mangler information om mellem 14 pct. (dansk baggrund) og 36 pct. af forældrene (ikke-dansk baggrund).

I Tabel 25 og 26 ses den gennemsnitlige bruttoindkomst hos forældre med hhv. dansk og ikke-dansk baggrund i normeringsstudiet.

Tabel 25. Gennemsnitlig årlig bruttoindkomst (kr.) hos forældre med dansk baggrund ($N = 2867$)

Bruttoindkomst	N	Gns.	SD	Minimum	Maksimum
Brutto, far	1.327	433.251	251.872	-423.760	5,526.379
Brutto, mor	1.540	297.302	130.965	-1.0000000	1,752.193

Tabel 26. Gennemsnitlig årlig bruttoindkomst (kr.) hos forældre med ikke-dansk baggrund ($N = 440$)

Bruttoindkomst	N	Gns.	SD	Minimum	Maksimum
Brutto, far	200	309.873	265.558	-97.512	2,299.486
Brutto, mor	240	178.060	105.937	-20.060	743.450

Det gennemsnitlige indkomstniveau svarer til niveauet i befolkningen som helhed. Indkomstniveauet hos forældre til børn med dansk baggrund er højere end hos forældre til børn med ikke-dansk baggrund.

Beskrivende statistik - klassetesten. I det følgende præsenteres en række tabeller, som viser, hvordan børnene i de forskellige aldersgrupper scorer i de forskellige deltest i klassetesten i *Sprog-vurdering 3-6*. Derudover vises figurer, der sammenligner den procentvise fordeling af scorer hos børn med dansk og ikke-dansk baggrund på hver af deltestene.

Ved hver tabel er der i overskriften til tabellen angivet det antal børn (N) som den enkelte tabel er baseret på. De to tal ud for N henviser til minimum og maksimum antal af børn, der har gennemført den enkelte deltest. Alle børn, der har gennemført den enkelte deltest, er medtaget, uanset om barnet har gennemført de andre deltest. Dette er årsagen til de forskellige N -værdier ud for de forskellige deltest.

Tabel 27 og Tabel 28 viser antal børn (N), gennemsnit, standardafvigelse (SD) samt minimum- og maksimumscore i de forskellige deltest i klassetesten i *Sprog-vurdering 3-6*, fordelt på alder og baggrund (dansk – ikke-dansk). Alle aldersgrupper er analyseret samlet.

Tabel 27. Gennemsnitlig score, standardafvigelse, minimum- og maksimumscore for alle deltest for børn med dansk baggrund ($N = 1.433 - 1.524$)

Deltest	N	Gns.	SD	Minimum	Maksimum
Rim	1433	13,7	1,8	3	15
Sprogforståelse	1524	15,2	2,8	5	20
Bogstavkendskab	1515	10,7	2,0	2	12
Forlyd	1512	9,0	5,7	0	20

Tabel 28. Gennemsnitlig score, standardafvigelse, minimum- og maksimumscore i alle deltest for børn med ikke-dansk baggrund ($N = 223 - 234$)

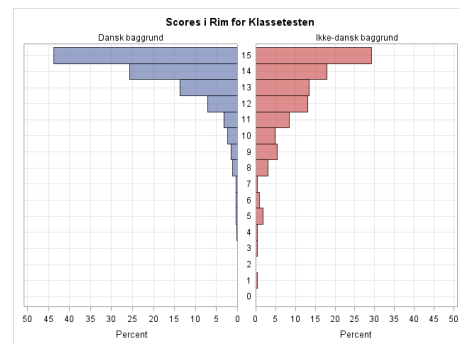
Deltest	N	Gns.	SD	Minimum	Maksimum
Rim	223	12,6	2,6	1	15
Sprogforståelse	233	12,9	3,3	4	20
Bogstavkendskab	234	9,9	2,5	2	12
Forlyd	228	7,9	5,3	0	20

Børn med dansk baggrund har højere gennemsnitsscorer end børn med ikke-dansk baggrund. Forskellen er størst mht. Sprogforståelse.

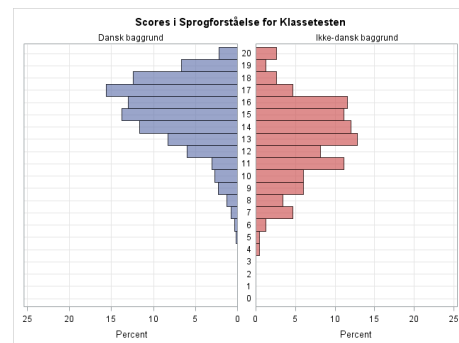
Figurerne 10-13 sammenligner den pro-

centvis fordeling af scorer for Rim for børn med dansk og ikke-dansk baggrund (klassesetsten)

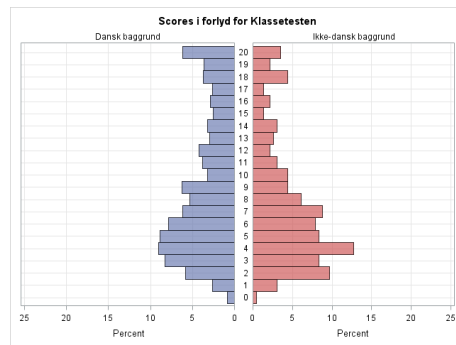
centvise fordeling af scorer i alle deltest i klassesetsten hos børn med dansk og ikke-dansk baggrund.

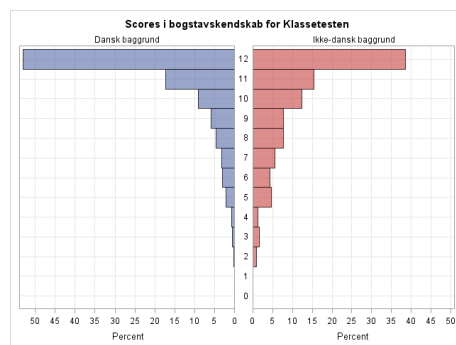
Figur 11. Procentvis fordeling af scorer for Sprogforståelse for børn med dansk og ikke-dansk baggrund (klassesetsten)

Figur 12. Procentvis fordeling af scorer for Forlyd for børn med dansk og ikke-dansk baggrund (klassesetsten)

Figur 13. Procentvis fordeling af scorer for Bogstavkendskab for børn med dansk og ikke-dansk baggrund (klassesetsten)

Figurene viser, at Forlyd og Sprogforståelse kan fange spredningen i scorer både hos børn med dansk baggrund (de børn der indgår i normeringsstudiet) og ikke-dansk baggrund. Som det ses i Tabel 27 og Figur 10 ovenfor, er der lofteffekt for Bogstavkendskab. Dette problem eksisterede ikke i den forrige version af sprogvurderingen, hvor alle alfabetets bogstaver indgik i testen. Forsøget på at gøre testen kortere og mere effektiv ved at reducere antallet af bogstaver har således haft en uhenigtsmæssig omkostning i form af lofteffekt. Derfor anvendes i *Sprogvurdering 3-6* versionen med 28 bogstaver fra forrige version af sprogvurderingsmaterialet i stedet for versionen med 12 bogstaver fra det aktuelle normeringsstudie. Bemærk at tabeller og figurer i denne vejledning er baseret på versionen af Bogstavkendskab med 12 bogstaver.

Lofteffekten i Rim er ikke søgt løst på lignende vis af to årsager. For det første er lofteffekten for Rim ikke i samme

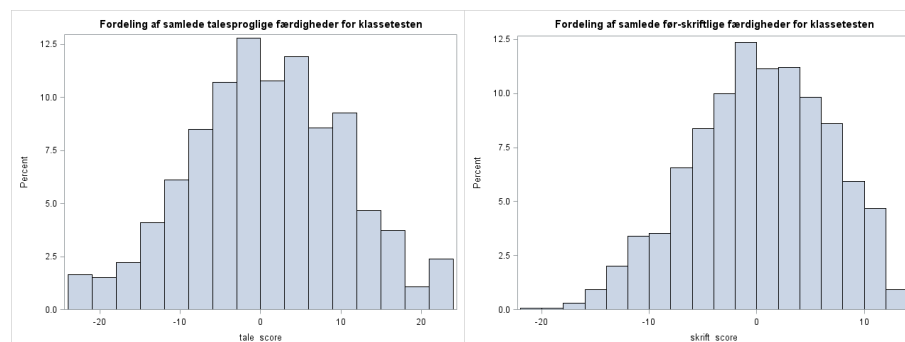
omfang et problem, da Forlyd, hvor vi ikke finder loftseffekter, også måler lydlig opmærksomhed. For det andet er lofteffekten for Rim sandsynligvis vanskelig at eliminere, da det at kunne høre rim er mere en enten-eller kompetence end Bogstavkendskab. Vi har i pilotfasen forsøgt med fonetisk sværere rim-par, men analyser tydede på at de sværeste rim-par resulterede i lavere scorer pga. fx perceptuelle vanskeligheder, ikke pga. manglende evne til at høre rim.

Figurene viser også, at den procentvise fordeling af scorer for børn med dansk og ikke-dansk baggrund i de fire deltest fordeler sig på samme måde, dog med en tendens til at lidt flere børn med ikke-dansk baggrund ligger i den lave ende af fordelingen, især mht. Sprogforståelse.

Fordeling af samlede scorer. I det følgende beskrives fordelingen af scorer på de to samlede scorer, *Talesproglige færdigheder* og *Før-skriftlige færdighe-*

der i klasstesten baseret på børn med dansk og ikke-dansk baggrund, dvs. de børn der indgår i normeringen. De sam-

Figur 14. Procentvis fordeling af de to samlede scorer, *Talesproglige færdigheder* og *Før-skriftlige færdigheder*, klasstest, børn med dansk baggrund

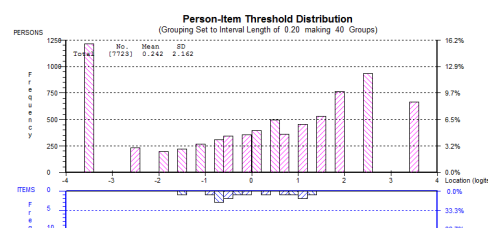
Som det fremgår af Figur 14, er to samlede scorer, *Talesproglige færdigheder* og *Før-skriftlige færdigheder* normalfordelt således at flest børn er centreret om nul og med nogenlunde symmetriske "haler" på distributionen til hver side. Denne normalfordeling er opnået pga. at deltest med tendenser til lofteffekt for nogle aldre (fx Rim og Bogstavkendskab) er lagt sammen med deltest med tendenser til gulveffekt (Opdeling af ord). De to samlede scorer, *Talesproglige færdigheder* og *Før-skriftlige færdigheder*, kan således fange spredningen i sprogudviklingen blandt både højtscorende og lavtscorende børn i børnehaveklasse. *Sprog vurdering 3-6* kan følgelig anvendes som grundlag for at identificere og målrette indsatsen for børn med både svage, typiske og stærke sproglige kompetencer.

Intern validitet - Rasch-analyser

I det følgende beskrives den interne reliabilitet og validitet baseret på Rasch-analyser af data fra normeringsstudiet. Deltestene i *Sprog vurdering 3-6* blev af flere omgange tilpasset en Rasch-model (Rasch, 1960) inden for rammerne af Item Response Theory (Embretson & Reise, 2000) med det overordnede formål at 1) forbedre kvaliteten af items i hver deltest og 2) undersøge om

lede scorer anvendes til at placere børn i de tre indsatsgrupper.

deltest skulle indgå i den endelige version af *Sprog vurdering 3-6*. I hver iteration testede vi kvaliteten af hver deltest mht. hvor godt den enkelte deltest passede til Rasch-modellen samt kvaliteten af hvert item. Vi undersøgte også, om en deltest var unidimensionel, og testede for redundans i items, der var lokalt afhængige. Endelig undersøgte vi "targeting" af den enkelte deltest, for at finde ud af om sværhedsgraden af det enkelte item matchede målgruppens udviklingsniveau for at begrænse gulv- og lofteffekter. Dette undersøges med en såkaldt "person separation"-statistik, hvor det enkelte items sværhedsgrad og det enkelte barns "dygtighed" (score på deltesten) sammenlignes på samme skala. Figuren nedenfor viser person-item-tærskel-fordelingen for Rim, hvor det enkelte items sværhedsgrad og det enkelte barns dygtighed (score på deltesten) sammenlignes på samme skala.

Den øverste del af figuren viser fordelingen af børn baseret på deres

samlede score på en logit-skala (person). Den nederste del af figuren viser itemsværhedsgrad af items i deltesten. Et barn med en score, som matcher itemsværhedsgraden, burde have 50 % chance for at svare rigtigt ved det item. Der er en god targeting af en deltest, når fordelingen af børn (den øverste del af figuren) og fordelingen af items (den nederste del) ideelt set er symmetriske. I praksis kan man dog ikke forvente at fordeling og børn ligger lige præcis over hinanden. En god targeting resulterer oftest i at Person-separation og Cronbach's alpha har værdier som er tætte på hinanden.

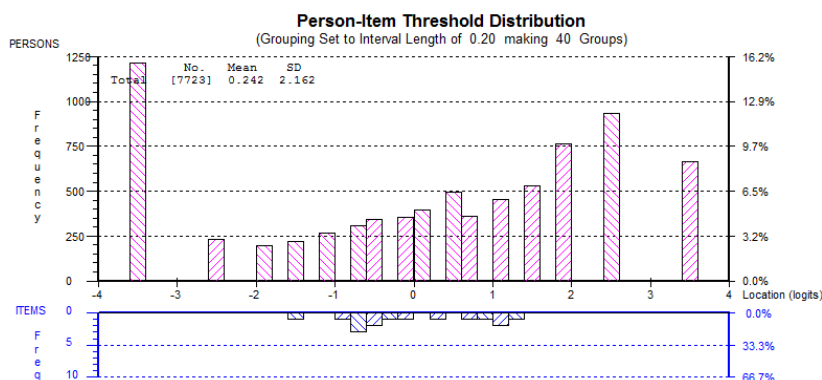
Mht. det konkrete eksempel for Rim er der en acceptabel targeting af deltesten, fordi der er symmetri mellem fordelingen af børn (person) og items. På trods af at fordelingen af børn strækker sig over en større del af skalaen i begge retninger sammenlignet med fordelingen af items, hvilket indikerer at nogle børn vil synes, at testen er for let (børn med en logit-score over 2), og at nogle børn vil synes, at testen er for svær (børn med en logit-score under -2), er targeting altså god.

Vi anvendte også statistik fra klassisk testteori som fx item-total-korrelationer og Cronbach's alpha (et mål for intern konsistens, der giver et mål for at vurdere, hvor tæt forbundne items inden for en deltest er).

Nedenfor rapporterer vi "person separation" og Cronbach's alpha for hver enkelt deltest mhp. at vurdere, om targeting er passende for hver af de deltest der blev inkluderet i den endelige version af *Sprogvurdering 3-6*, og om items inden for en deltest er så tæt forbundne, at det er meningsfyldt at opsummere items og udregne en samlet score for deltesten. Rasch-analyserne er kun baseret på resultater fra børn med dansk baggrund, da også normeringen kun er baseret på resultater fra børn med en dansk baggrund. De enkelte analyser er baseret på resultater fra alle de aldersgrupper, hvor en bestemt deltest anvendes. Der præsenteres kun resultater fra de deltest, der endte med at blive inkluderet i *Sprogvurdering 3-6*.

Rim. Analysen er baseret på 5.844 børn i alderen 3-6 år.

Figur 15. Person-Item tærskel-fordelingen for Rim, 3-6 år

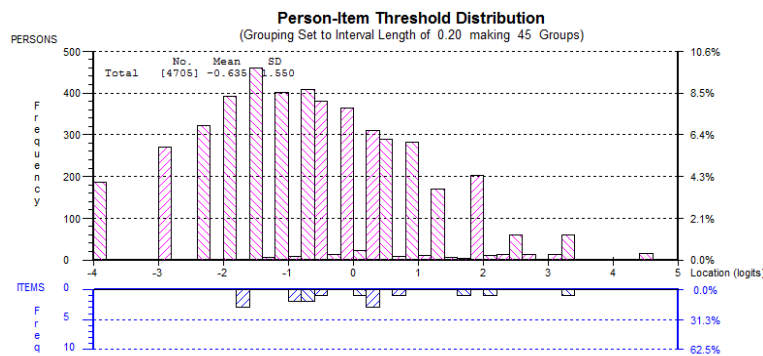

Person separation tærsklen er 0,84 og Cronbach's alpha 0,93, hvilket betyder at der er en god targeting af deltesten, dvs. at opgavernes sværhedsgrad og børnenes færdigheder generelt stemmer overens. Dog er der som omtalt ovenfor

tendens til gulveffekt hos de treårige og loft-effekt hos de ældste børn.

Opmærksomhed på skrift. Analysen er baseret på 4.478 børn i alderen 4-6 år.

Figur 16. Person-Item tærskel-fordelingen for Opmærksomhed på skrift, 4-6 år

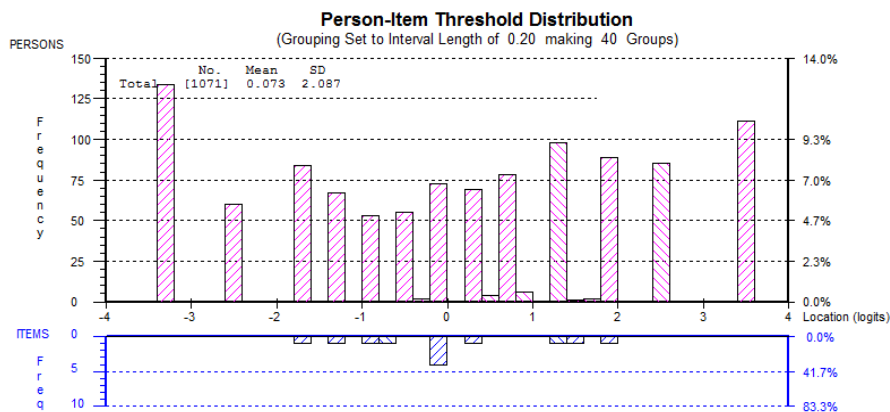

Deltesten passer godt til Rasch-modellen. Person separation er 0,78 og Cronbach's alpha 0,83, dvs. targeting af deltesten er acceptabel. Dog er deltesten en smule for svær for de

yngste 4-årige børn.

Bogstavkendskab. Analysen er baseret på 818 børn i alderen 5-6 år.

Figur 17. Person-Item tærskel-fordelingen for Bogstavkendskab, 5-6 år

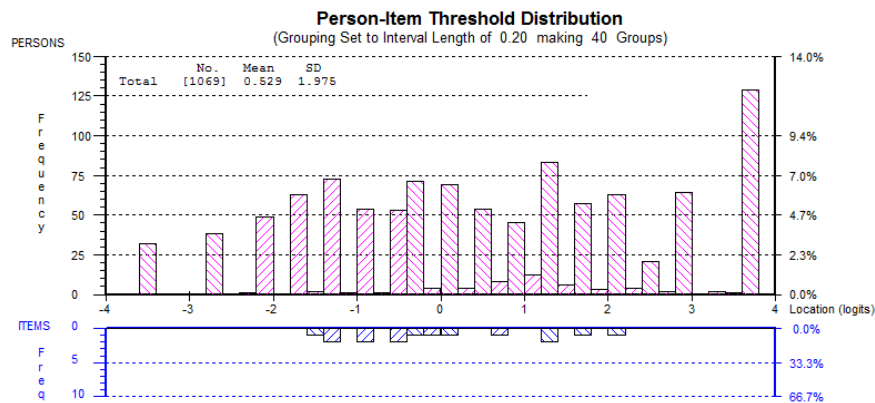

Deltesten passer godt til Rasch-modellen. Person separation var 0,80 og Cronbach's alpha 0,91, dvs. targeting af deltesten er acceptabel. Testen er dog lidt for let for nogle børn (børn med en logit-score på mere end 2) og for svær for andre (børn med en logit-score

under -2). Dette er forventeligt ved denne deltest, der måler færdigheder, som alle børn ikke nødvendigvis har haft mulighed for at tilegne sig.

Opdeling af ord. Analysen er baseret på 893 børn i alderen 5-6 år.

Figur 18. Person-Item tærskel-fordelingen for Opdeling af ord, 5-6 år

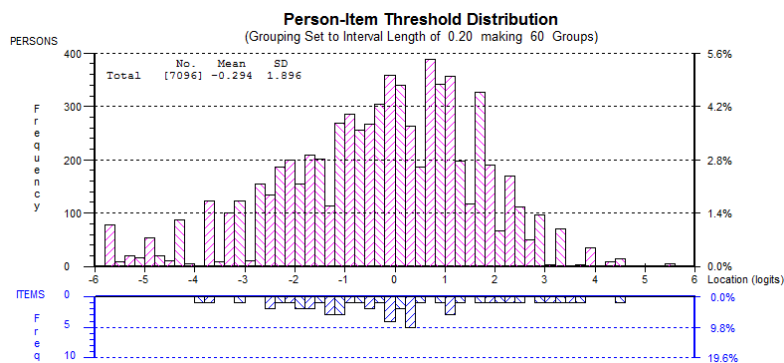

Deltesten passer godt til Rasch-modellen. Person separation var 0,81 og alpha reliabiliteten 0,91, dvs. targeting af deltesten er acceptabel. Der kan dog observeres en mindre gulveffekt for de

yngste børn og nogen lofteffekt for de ældste børn.

Ordforråd. Analysen er baseret på 6.880 børn i alderen 3-6 år.

Figur 19. Person-Item tærskel-fordelingen for Ordforråd, 3-6 år

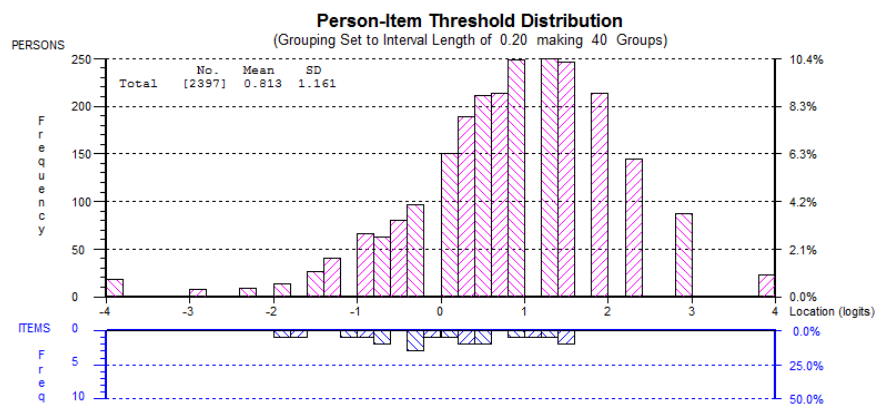
Person separation er 0,91. Det var ikke muligt at udregne Cronbach's alpha. Der er god targeting af deltesten.

grupper blev testet med fremgår af figurene).

Sprogforståelse. Analyserne er her lavet separat for hver aldersgruppe (hvilke items i testen de forskellige alders-

Analysen af testen for de 3-årige børn er baseret på 2.356 børn.

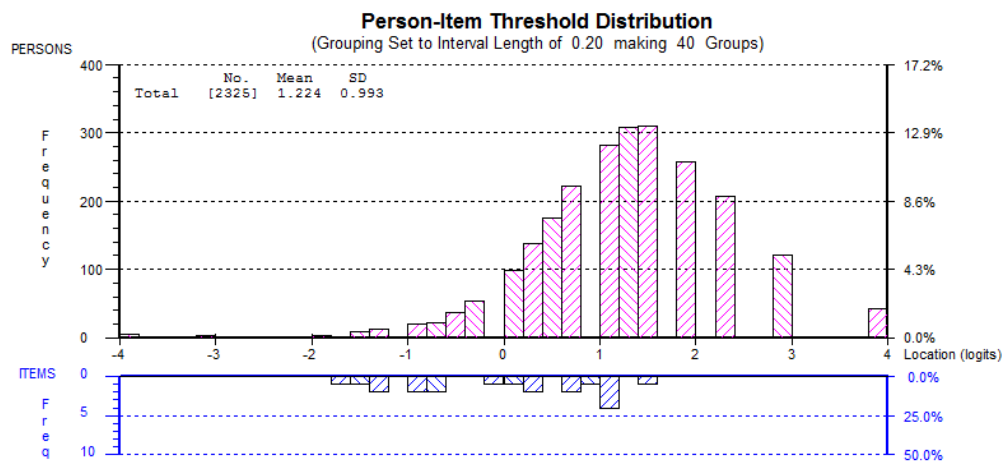
Figur 20. Person-Item tærskel-fordelingen for Sprogforståelse (Item 1-20), 3 år

Deltesten til de 3-årige passer godt til Rasch-modellen. Person separation er 0,74 og Cronbach's alpha 0,78, dvs. targeting af deltesten er acceptabel.

Analysen af testen for de 4-årige børn er baseret på 2.278 børn.

Figur 21. Person-Item tærskel-fordelingen for Sprogforståelse (Item 6-25), 4 år

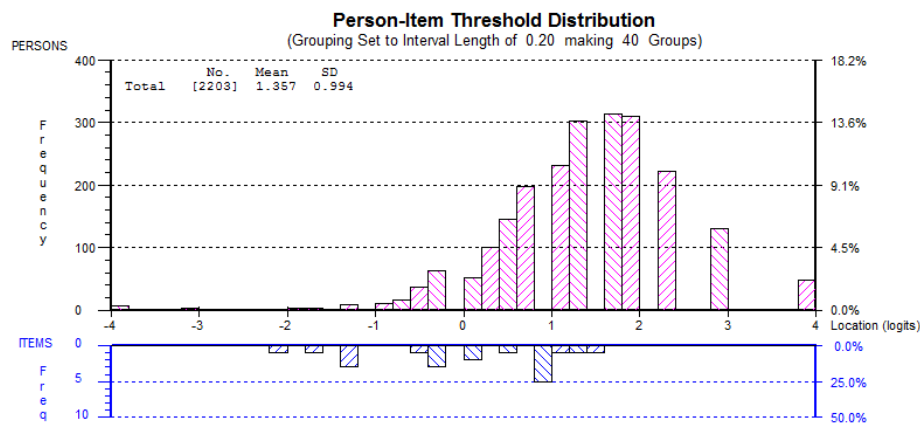

Deltesten til de 4-årige passer godt til Rasch-modellen. Person separation er 0,62 og Cronbach's alpha 0,69. dvs. targeting af deltesten er acceptabel. Testen er dog en smule for let for nogle

børn.

Analysen af testen for de 5-årige er baseret på 2.150 børn.

Figur 22. Person-Item tærskel-fordelingen for Sprogforståelse (Item 11-30), 5 år

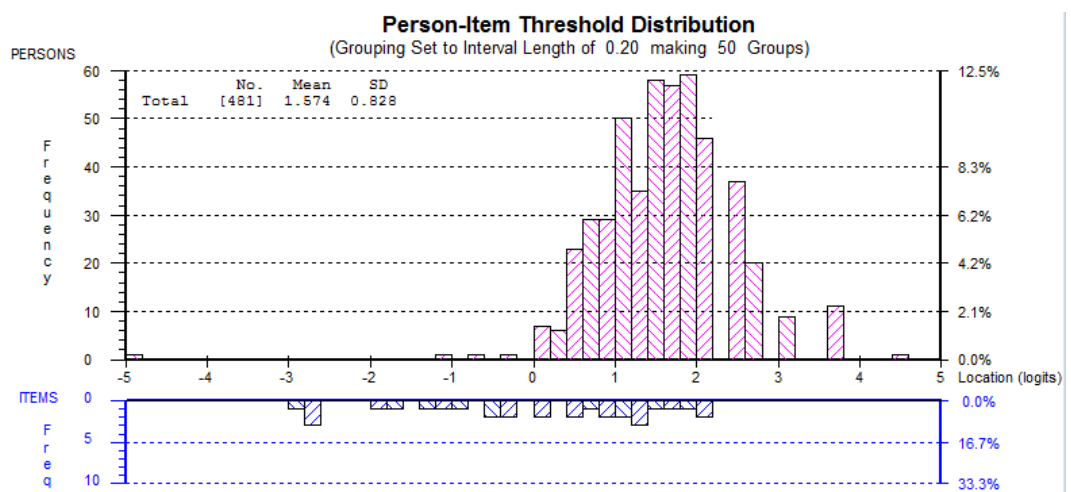

Deltesten til de 5-årige passer godt til Rasch-modellen. Person separation er 0,61 og Cronbach's alpha 0,69, dvs. targeting af deltesten er acceptabel. Testen er dog en smule for let for nogle

børn.

Analysen af testen for de 5-6-årige (børnehaveklassen) er baseret på 479 børn.

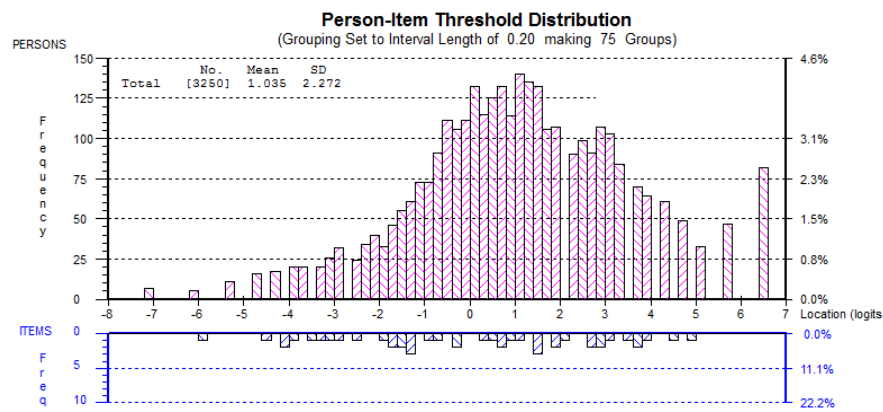
Figur 23. Person-Item tærskel-fordelingen for Sprogforståelse (Item 16-36), 6 år

Deltesten til de 6-årige passer overvejende godt til Rasch-modellen. Person separation er 0,62 og Cronbach's alpha 0,63, dvs. targeting af deltesten er acceptabel dog er items for lette for halvdelen af børnene.

Kommunikative strategier. Analysen er baseret på 3.161 børn i alderen 3-6.

Figur 24. Person-Item tærskel-fordelingen for Kommunikative strategier, 3-5 år

Deltesten passer godt til Rasch-modellen. Person separation var 0,95 og Cronbach's alpha 0,95, dvs. targeting af deltesten er god.

Sammenfatning af intern validitet baseret på Rasch-analyser. Rasch-analyser viser generelt, at den interne validitet af de individuelle test i *Sprogsvurdering 3-6* mht. person separation og alpha reliabilitet er fra acceptabel til god, og at targeting af de enkelte deltest er tilpasset til målgruppens sproglige udvikling.

Intern validitet - Korrelationer mellem deltest

Individuel test. I det følgende præsenteres en række korrelationstabeller, som viser, hvordan resultaterne fra de forskellige deltest i *Sprogsvurdering 3-6* hænger sammen (eller korrelerer). En korrelationskoefficient siger alene noget om en sammenhæng eller en samvariation mellem to undersøgte variable (her to deltest). Korrelationskoefficienten fortæller ikke noget om årsagssammenhænge. En positiv korrelation er lig med en positiv sammenhæng, som er et udtryk for, at når scoren i én deltest bliver større, bliver den også større på en anden deltest. En negativ sammenhæng er et udtryk for, at når scoren i én

deltest bliver større, bliver den mindre i en anden.

I fortolkningen af størrelsen på korrelationerne anvendes følgende kategorier:

- 0,01 - 0,19 (ingen eller ubetydelig sammenhæng).
- 0,20 - 0,29 (svag positiv sammenhæng).
- 0,30 - 0,39 (moderat positiv sammenhæng).
- 0,40 - 0,69 (stærk positiv sammenhæng).
- 0,70 og derover (meget stærk positiv sammenhæng).

Ved negative korrelationer anvendes samme skala, men med modsat fortegn.

Eftersom alle deltest i *Sprogsvurdering 3-6* tester forskellige aspekter af sprogtiltagelsen, bør alle deltest korrelere positivt med hinanden. Hvis alle deltest korrelerer med omkring 0,3, kan vi antage, at de forskellige deltest i *Sprogsvurdering 3-6* måler det samme underliggende konstrukt, sproglig udvikling. Da det imidlertid er et vigtigt formål med *Sprogsvurdering 3-6* at kunne måle forskellige dimensioner af sprogudviklingen (både talesproglige og før-skriftlige færdigheder), skal de enkelte deltest på den anden side ikke korrelere for højt (ikke over 0,8), da de så vil måle den samme underliggende kompetence, og

dermed resultere i overflødig information.

Baseret på litteraturen forventer vi, at de deltest der tilsammen udgør hhv. *Talesproglige færdigheder* og *Førskriftlige færdigheder* vil hænge tættere sammen indbyrdes end på tværs af de to dimensioner.

Tabellerne 29-32 viser korrelationer for de fire aldersgruppe for hhv. børn med dansk og ikke-dansk baggrund. For hver korrelationstabel gælder, at korrelatio-

Tabel 29. Korrelationer for alle deltest for 3-årige med dansk baggrund ($N = 1.991 - 3.734$) og ikke-dansk baggrund (med røde tal) ($N = 200 - 497$)

Deltest	1	2	3	4
1 Rim	-	0,52	0,55	0,48
2 Sprogforståelse	0,34	-	0,76	0,59
3 Ordforråd	0,42	0,68	-	0,62
4 Kommunikative strategier	0,25	0,45	0,50	-

nerne for børn med dansk baggrund er placeret i den nederste, venstre del af tabellen, og at korrelationerne for børn med ikke-dansk baggrund er placeret i øverste, højre del af tabellen (med røde tal).

Bemærk, at da analyserne for 6-årige børn i den individuelle test og for børn med ikke-dansk baggrund bygger på et mindre antal børn end de øvrige analyser, er resultaterne for disse grupper mere usikre.

Tabel 30. Korrelationer for alle deltest for 4-årige med dansk baggrund ($N = 2451 - 3884$) og ikke-dansk baggrund (med rød skrift) ($N = 280 - 487$)

Deltest	1	2	3	4	5
1 Rim	--	0,43	0,48	0,44	0,38
2 Opmærksomhed på skrift	0,39	--	0,56	0,59	0,42
3 Sprogforståelse	0,41	0,45	--	0,72	0,60
4 Ordforråd	0,49	0,51	0,60	--	0,63
5 Kommunikative strategier	0,31	0,38	0,37	0,47	--

Tabel 31. Korrelationer for alle deltest for 5-årige med dansk baggrund ($N = 1800 - 3186$) og ikke-dansk baggrund (med rød skrift) ($N = 253 - 459$)

Deltest	1	2	3	4	5	6	7
1 Rim	-	0,50	0,45	0,35	0,52	0,57	0,53
2 Opmærksomhed på skrift	0,39	-	0,43	0,50	0,61	0,60	0,52
3 Bogstavkendskab	0,37	0,42	-	0,41	0,41	0,47	0,41
4 Opdeling af ord	0,41	0,46	0,40	-	0,45	0,47	0,48
5 Sprogforståelse	0,43	0,46	0,33	0,43	-	0,66	0,51
6 Ordforråd	0,42	0,51	0,38	0,45	0,56	-	0,60
7 Kommunikative strategier	0,31	0,32	0,33	0,33	0,34	0,40	-

Tabel 32. Korrelationer for alle deltest for 6-årige med dansk baggrund ($N = 381 - 388$)

Deltest	1	2	3	4	5	6
1 Rim	--	0,22	0,34	0,37	0,33	0,40
2 Opmærksomhed på skrift	0,22	--	0,21	0,33	0,26	0,36
3 Bogstavkendskab	0,34	0,21	--	0,39	0,27	0,41
4 Opdeling af ord	0,37	0,33	0,39	--	0,42	0,41
5 Sprogforståelse	0,33	0,26	0,27	0,42	--	0,42

6 Ordforråd	0,40	0,36	0,41	0,41	0,42	--
Tabellerne viser en positiv sammenhæng mellem alle deltest i <i>Sprog vurdering 3-6</i> for alle aldersgrupper. Der er kun enkelte deltest der har korrelationer under 0,3 med andre deltest, så generelt kan vi konkludere, at alle deltest i <i>Sprog vurdering 3-6</i> måler det samme underliggende konstrukt, sproglig udvikling. Sammenhængene er positive både for børn med dansk og ikke-dansk baggrund. For børn med dansk baggrund ses stærke sammenhænge mellem de deltest der indgår i <i>Talesproglige færdigheder</i> på tværs af aldersgrupper (især korrelerer Ordforråd meget højt med Sprogforståelse for 3-5-årige børn). Ordforråd er den deltest inden for <i>Talesproglige færdigheder</i>, der har stærkest sammenhæng med deltest inden for <i>Før-skriftlige færdigheder</i>. Deltestene inden for <i>Før-skriftlige færdigheder</i> har ligeledes en stærk sammenhæng med hinanden. Sammenhængen bliver stærkere			for de ældste aldersgrupper i takt med at børnene scorer højere på disse deltest. Uanset alder og deltest følger korrelationerne for børn med ikke-dansk baggrund samme mønster, men sammenhængen er endnu stærkere. Klassetesten. I det følgende præsenteres en tabel (Tabel 33), som viser, hvordan de forskellige deltest i klassetesten i <i>Sprog vurdering 3-6</i> hænger sammen (eller korrelerer). Resultaterne er ikke aldersopdelte, men er baseret på et samlet mål for alle børn i børnehaveklassen for hhv. børn med dansk og ikke-dansk baggrund. For tabellen gælder som ovenfor, at sammenhængene for børn med dansk baggrund er placeret i den nederste, venstre del af matricen, mens sammenhængene for børn med ikke-dansk baggrund er placeret i øverste, højre del af matricen).			

Tabel 33. Korrelationer for børnehaveklassen for børn med dansk baggrund ($N = 1.418 - 1.524$) og for børn med ikke-dansk baggrund (med røde tal) ($N = 216 - 234$)

Deltest	1	2	3	4
1 Rim	-	0,42	0,42	0,24
2 Sprogforståelse	0,37	-	0,31	0,39
3 Bogstavkendskab	0,27	0,26	-	0,33
4 Forlyd	0,23	0,25	0,31	-

Tabel 33 viser en positiv sammenhæng mellem alle deltest i *Sprog vurdering 3-6* for alle aldersgrupper. For børn med dansk baggrund er der dog flere af korrelationerne der er under 0,3, mens de fleste er over 0,30 for børn med ikke-dansk baggrund. Dette kan hænge sammen med lofteffekter i Rim og Bogstavkendskab. Versionen med 28 bogstaver i Bogstavkendskab vil, baseret på den tidligere version af materialet, resultere i højere korrelationer. Samlet set peger korrelationerne på, at alle deltest i klassetesten i *Sprog vurdering 3-6* måler det samme underliggende konstrukt, sproglig udvikling.

Sammenfatning af intern validitet baseret på analyser af korrelationer

mellem deltest. Analyserne viser en positiv sammenhæng mellem alle deltest i såvel den individuelle test som i klassetesten i *Sprog vurdering 3-6* for alle aldersgrupper. Alle deltest i *Sprog vurdering 3-6* måler det samme underliggende konstrukt, sproglig udvikling. Sammenhængene er positive både for børn med dansk og ikke-dansk baggrund. Korrelationerne er dog lidt lavere i klassetesten end i den individuelle test, hvilket, som omtalt ovenfor, kan hænge sammen med lofteffekter i Rim og Bogstavkendskab.

For børn med dansk baggrund ses stærke sammenhænge på tværs af aldersgrupper mellem de deltest, der indgår i *Talesproglige færdigheder* (især korrele-

rer Ordforråd meget højt med Sprogforståelse for 3-5-årige børn). Deltestene inden for *Før-skriftlige færdigheder* har ligeledes en stærk sammenhæng med hinanden. Sammenhængen øges over tid.

Derudover er der sandsynligvis flere målefejl i klassetesten, fordi der er flere processer her, som testgennemføreren ikke har samme kontrol over som i den individuelle test (nogle børn kan have svært ved at fange opgaven, nogle børn er ukoncentrerede, nogle ser efter hinandens svar etc.).

Sammenhængen for børn med ikke-dansk baggrund følger samme mønster som for børn med dansk baggrund, men er endnu stærkere.

Ekstern validering

Dette kapitel beskriver, hvordan deltestene i *Sprogvurdering 3-6* er blevet valideret med to eksterne test.

En validering af et måleinstrument er en sikring af måleinstrumentets kvalitet, herunder at måleinstrumentet måler det konstrukt, der er formålet fx om ordforrådstesten faktisk måler ordforråd etc. Dette kaldes ofte også for "convergent validity".

Ved at sammenligne *Sprogvurdering 3-6* med anerkendte validerede test kan vi få et indtryk af om deltestene i sprogvurderingen måler de sproglige dimensioner, som det er meningen, de skal. Antagelsen er, at hvis sammenhængen (korrelationen) er stærk mellem børnenes scorer i deltest i *Sprogvurdering 3-6* og i de eksterne test, så har vi evidens for, at deltestene i *Sprogvurdering 3-6*

Tabel 34. Oversigt over børn, der indgår i den eksterne valideringsundersøgelse ($N = 133$)

Alder	Antal	Andel (%)
3 år	35	26,3
4 år	35	26,3
5 år	32	24,1
6 år	31	23,3

måler de samme dimensioner inden for sprog som de to validerede test.

Det har ikke været muligt at identificere andre tilgængelige eksterne test, der selv har demonstreret høj kvalitet (en såkaldt "gold standard") inden for alle de dimensioner som *Sprogvurdering 3-6* måler. I dette eksterne validitetsstudie indgår der derfor kun to eksterne test, der begge måler forskellige aspekter af ordforrådet. Da forskning har koblet tilegnelsen af ordforråd og andre sproglige dimensioner tæt sammen, kan disse to ordforrådstest dog også give os informationer om andre deltest end Ordforråd og Sprogforståelse, der også indeholder en receptiv ordforrådstest.

De eksterne test der indgår i valideringsstudiet er:

- EVT-2 (*Expressive Vocabulary Test 2* (Williams, 2007))
- PPVT-4 (*The Peabody Picture Vocabulary Test-4* (Dunn and Dunn, 2012))

De to eksterne test, EVT-2 og PPVT-4, er begge anerkendte validerede test til vurdering af henholdsvis det produktive og det receptive ordforråd (for en nærmere beskrivelse af de to test, se de referencer der er nævnt ovenfor).

Vi kan forvente, at de to eksterne test viser den stærkeste sammenhæng med Ordforråd og Sprogforståelse, og en svagere sammenhæng med de øvrige deltest i *Sprogvurdering 3-6*.

En oversigt over de børn, der indgår i valideringsundersøgelsen, ses i Tabel 34 nedenfor.

Beskrivende statistik. I tabellerne 35-38 nedenfor beskrives gennemsnit, standardafvigelse, minimum- og maksimumscore for alle deltest i *Sprogvurdering 3-6* og for de to eksterne test EVT-2 og PPVT-4 fordelt på aldersgruppe. Som det er fremgået ovenfor i afsnittet *Opbygning af Sprogvurdering 3-6*, er det

forskelligt, hvilke items i de forskellige deltest de fire aldersgrupper er blevet præsenteret for (se afsnittet *Opbygning af Sprogvurdering 3-6*.)

Tabel 35. Gennemsnitlig score, standardafvigelse, minimum- og maksimumscore for alle deltest og to eksterne test for 3-årige børn

Deltest	N	Gns.	Min	Max	SD
Rim	35	9,0	4	14	2,8
Ordforråd	35	18,5	5	31	7,8
Sprogforståelse	35	16,3	0	24	5,4
EVT-2	32	40,8	19	49	6,4
PPVT-4	32	59,5	12	83	16,4

Tabel 36. Gennemsnitlig score, standardafvigelse, minimum- og maksimumscore for alle deltest og to eksterne test for 4-årige børn

Delpøve	N	Gns.	Min	Max	SD
Rim	35	11,5	6	19	3,8
Ordforråd	35	31,6	16	45	6,8
Sprogforståelse	35	19,1	0	29	6,2
Opmærksomhed på skrift	33	8,8	4	16	2,5
EVT-2	35	44,6	20	50	6,6
PPVT-4	33	68,6	24	82	11,6

Tabel 37. Gennemsnitlig score, standardafvigelse, minimum- og maksimumscore for alle deltest og to eksterne test for 5-årige børn

Deltest	N	Gns.	Min	Max	SD
Rim	32	14,2	6	20	3,6
Ordforråd	32	45,2	36	54	4,6
Sprogforståelse	32	29,2	20	35	3,7
Opmærksomhed på skrift	32	11,1	4	16	2,9
Bogstavkendskab	32	6,2	0	12	3,7
Opdeling af ord	31	5,2	0	12	3,6
EVT-2	32	48,0	44	50	1,4
PPVT-4	32	79,9	63	93	7,3

Tabel 38. Gennemsnitlig score, standardafvigelse, minimum- og maksimumscore for alle deltest og to eksterne test for 6-årige børn

Delpøve	N	Gns.	Min	Max	SD
Rim	31	16,3	8	20	2,7
Ordforråd	31	54,9	43	66	6,0
Sprogforståelse	31	30,7	25	36	3,1
Opmærksomhed på skrift	30	13,6	8	17	2,4
Bogstavkendskab	31	8,4	0	12	3,8
Opdeling af ord	31	8,9	0	15	4,1
EVT-2	31	47,5	44	49	1,4
PPVT-4	31	83,0	12	93	14,5

Sammenfattende viser tabellerne, at den gennemsnitlige score stiger med alderen for alle deltest inklusiv de to eksterne test EVT-2 og PPVT-4.

I Tabel 38 ses sammenhængen mellem scorerne i deltest i *Sprog vurdering 3-6*, EVT-2 og PPVT-4.

Tabel 39. Korrelationer mellem scorer i deltest i *Sprog vurdering 3-6* og EVT-2 og PPVT-4 for børn i alderen 3-6 ($N = 64 - 128$)

Deltest	N	EVT-2	PPVT-4
Rim	128	0,18	0,33
Opmærksomhed på skrift	95	0,15	0,49
Bogstavkendskab	65	0,33	0,39
Opdeling af ord	64	0,29	0,42
Sprogforståelse	128	0,39	0,57
Ordforråd	128	0,42	0,55

Som det fremgår af Tabel 39 ses positive sammenhænge mellem de to eksterne test EVT-2 og PPVT-4 og alle deltest i *Sprog vurdering 3-6*. Særligt stærke sammenhænge ses som forventeligt mellem de to eksterne test og Ordforråd og Sprogforståelse. Sammenhængen er stærkest mellem PPVT-4 og Ordforråd og PPVT-4 og Sprogforståelse. Den svagere sammenhæng med EVT-2 kan skyldes en tendens til lofteffekt for EVT-2. For EVT-2 er der en moderat sammenhæng med Bogstavkendskab i *Sprog vurdering 3-6*, mens der ikke er sammenhæng med de øvrige deltest inden for *Før-skriftlige færdigheder*, hvilket ellers var forventeligt. Mht.

PPVT-4 er der en moderat sammenhæng med Rim og Bogstavkendskab og stærk sammenhæng med Opdeling af ord og især Opmærksomhed på skrift.

Samlet set understøtter det eksterne validitetsstudie, at Ordforråd og Sprogforståelse begge måler færdigheder relateret til ordforråd. Den stærke sammenhæng mellem PPVT-4 og deltest inden for *Før-skriftlige færdigheder* bekræfter at disse deltest måler færdigheder relateret til tilegnelsen af ordforråd, eller færdigheder som både ordforråd og de før-skriftlige færdigheder er relateret til.

Referencer

- Bleses, D., et al. (2007). *Tidlig kommunikativ udvikling: Et værktøj til beskrivelse af sprogtilegnelse baseret på CDI forælderreport-undersøgelser af danske normalthørende og hørehæmmede børn*. Odense, Syddansk Universitetsforlag.
- Bleses, D. (2009). National sprogvurdering i Danmark. I D. Bleses & A. Højen (Eds) *Når børn lærer sprog. Dansk sprogtilegnelsesforskning i et internationalt perspektiv*. Odense, Syddansk Universitetsforlag.
- Bleses, D. (2010). Milepæle i danske børns tidlige sprogtilegnelse: lighedstræk og individuel variation, i *Håndbog i sprogvejledning. Teori og praksis*. . Virum, Psykologisk Forlag.
- Bleses, D., & Højen, A. (Eds.). (2009). *Når børn lærer sprog. Dansk sprogtilegnelsesforskning i et internationalt perspektiv*. Odense: Syddansk Universitetsforlag.
- Bleses, D., Vach, W., Jørgensen, R., & Worm, T. (2010). The internal validity and acceptability of the Danish SI-3: a language screening instrument for 3-year-olds, *Journal of Speech, Language, and Hearing Research* 53, 490-507.
- Bleses, D., Lum, J., Højen, A., et al. (2011). Sprog vurderingsmateriale til 3-årige, Inden skolestart og i Børnehaveklassen. Metodisk oversigt. *Working papers in Language Acquisition. Center for Child Language e-prints*, 13.
- Bleses, D. & Vach, W. (2014). Danish late talkers. A first portrait. In L. Rescorla & P. Dale (Eds.) *Late Talkers: From Research to Practice* (pp. 41-65). Brookes Publishers.
- Bleses, D., Højen, A., Andersen, M. K., Dybdal, L. & Sehested, K. (2015a). Rapport om SPELL og Fart på sproget. Undersøgelser af effekten af to sprogsprogindsatser, Center for Child Language e-prints, No. 17 (99 pages).
- Bleses, D., Højen, A., Andersen, M. K., Dybdal, L. & Sehested, K. (2015b). Sproget kan styrkes. Rapport om effekten af sprogindsatserne SPELL og Fart på sproget i danske dagtilbud. Formidlende rapport.
- Bleses, D., Højen, A., Dale, P., Justice, L., Dybdal, L., Piasta, S., Markussen-Brown, J., Haghish, E. F., & Kjærbæk, L. (Accepteret). Scaling-Up Effective Language and Literacy Instruction: Evaluating the Importance of Scripting and Group Size Components.
- Bleses, D., Højen, A., Justice, L., Dale, P., Dybdal, L., Piasta, S., Markussen-Brown, J., Clausen, M. C., & Haghish, E. F. (2017). The Effectiveness of a Large-Scale Early Childhood Language and Pre-literacy Intervention: The SPELL Randomized-Controlled-Trial in Denmark. *Child Development*.
- Bleses, D., Makransky, G., Dale, P. S., Højen, A., & Aktürk Ari, B. (2016). Early productive vocabulary predicts academic achievement 10 years later. *Applied Psycholinguistics*, 37 (6), 1461-1476.
- Bornstein, M. H., Hahn, C. S., Suwalsky, J. T., & Haynes, O. M. (2003). Socioeconomic status, parenting, and child development: The Hollingshead four-factor Index of social status and the socioeconomic index of occupations. Mahwah: Lawrence Earlbaum.
- Dunn, L. M., & Dunn, D. (2012). *Peabody Picture Vocabulary Test, (PPVT-4)*. Johannesburg: Pearson Education Inc.
- Embretson, S. E. & Reise, S. P. (2000). *Item Response Theory for psychologists*. Lawrence Erlbaum Associates.
- Lonigan, C. J. and T. Shanahan (2010). Developing Early Literacy Skills: Things We Know We Know and Things We Know We Don. *Educational Researcher* 39, 7.
- Fenson, L., Marchman, V., Thal, D., J., Dale, P. S., Reznick, J. S., & Bates, E. (2007). *MacArthur-Bates Communicative Development Inventories. Users Guide and Technical*

Manual (2. edition. ed.). Baltimore: Paul H. Brookes Publishing Co.

Hoff, E. (2013). Interpreting the early language trajectories of children from low-SES and language minority homes: Implications for closing achievement gaps. *Developmental psychology*, 49, 4.

Lum, J. A., & Bleses, D. (2012). Declarative and procedural memory in Danish speaking children with specific language impairment. *Journal of Communication Disorders*, 45, 46-58.

Melby-Lervåg, M., Lyster, S.-A. H., & Hulme, C. (2012). Phonological skills and their role in learning to read: a meta-analytic review. *Psychological bulletin*, 138, 322.

National Early Literacy Panel (2008). *Developing early literacy. A Scientific Synthesis of Early Literacy Development and Implications for Intervention*, National Institute for Literacy.

National Research Council (2008). *Early Childhood Assessment: Why, What and How?* Washington, DC: The National Academies Press: Committee on Development Outcomes and Assessments for Young Children.

Rasch, G. (1960). Probabilistic models for some intelligence and attainment tests. Copenhagen, Denmark: Danmarks Pædagogiske Institut.

Restrepo, M. A. (1998). Identifiers of predominantly Spanish-speaking children with language impairment. *Journal of Speech Language and Hearing Research*, 41, 1398-1411.

Wehberg, S., Vach, W., Bleses, D., Thomsen, P., Madsen, T. O., & Basbøll, H. (2007). Danish Children's First Words - Analysing Longitudinal Data Based on Monthly CDI Parental Reports. *First Language*, 27, 361-383.

Wehberg, S., Vach, W., Bleses, D., Thomsen, P., Madsen, T., & Basbøll, H. (2008). Girls Talk About Dolls and Boys About Cars? Analyses of Group and Individual Variation in Danish Children's First Words. *First Language*, 28, 71-85.

Wehberg, S. (2009). Danske børns første ord. I D. Bleses & A. Højen (Eds.), *Når børn lærer sprog. Dansk sprogtilignelsesforskning i et internationalt perspektiv*. Syddansk Universitetsforlag.

Williams, K. T. (2007). *EVT-2: Expressive vocabulary test*. Pearson Assessments.

APPENDIKS

Beskrivelse af ændringer i *Sprogvurdering 3-6*

Overblik over forskellige versioner af sprogvurderingsmaterialet

Sprogvurderingsmateriale til 3-årige.

Den første version af sprogvurderingsmaterialet - *Sprogvurderingsmateriale til 3-årige* - blev udviklet i 2007 til de lovpligtige sprogvurderinger af 3-årige børn i dagtilbud (Bleses, 2009; Bleses, Vach et al. 2010, Vach, Bleses et al., 2010). Sprogvurderingsmaterialet blev udarbejdet med særligt henblik på at kunne anvendes af personalet i dagtilbuddene med aktiv inddragelse af forældrene, men næsten alle deltest i sprogvurderingen kan også udføres af en fagperson der ikke er fra dagtilbuddet. Sprogvurderingsmaterialet blev udviklet på basis af en række overordnede principper, hvor der er lagt vægt på følgende:

- Forskningsbaseret
- Empirisk fundering
- Praktisk anvendelighed
- Standardisering af materialet og fastsættelse af såvel alders- som kønsspecifikke normer
- Anvendelse af faste cut-off scorere og beslutningsregler
- Intern og ekstern validering ved brug af psykometriske metoder.

Materialet blev derudover udviklet til at være sensitivt i den "lave ende", så sikker identifikation af børn med sproglig forsinkelse var mulig (se Bleses, 2009).

Sprogvurderingsmateriale til 3-årige var ikke it-understøttet fra ministeriets side, men Mikro Værkstedet udviklede et it-

system til understøttelse af materialet (sprogvurdering.dk), som ikke længere er tilgængeligt.

De efterfølgende revideringer af materialet har taget udgangspunkt i de samme grundlæggende principper.

Sprogvurdering af børn i treårsalderen, inden skolestart og i børnehaveklassen.

I 2011 blev materialet udvidet til også at omfatte en vurdering af sproget hos børn inden skolestart og i børnehaveklassen. Materialet kom til at hedde *Sprogvurdering af børn i treårsalderen, inden skolestart og i børnehaveklassen*.

Videreudviklingen af materialet muliggjorde, at det kunne anvendes til de lovpligtige sprogvurderinger i dagtilbud og i børnehaveklassen. Materialet bestod nu af:

- En individuel vurdering af ét- og tosprogede børns sprog i treårsalderen, inden skolestart og i begyndelsen af børnehaveklassen
- En klassebaseret vurdering af børn i børnehaveklassen
- En vurdering af det enkelte barns sproglige udvikling inden for de samme sproglige områder fra tre år til børnehaveklassen.

Som noget nyt skulle resultatet af sprogvurderingen også være med til at sikre en mere sammenhængende indsats over for barnet fra dagtilbud til skole og bidrage til en målrettet tilrettelæggelse af den pædagogiske indsats i dagtilbuddet og af undervisningen i børnehaveklassen. Sprogvurderingsmaterialet blev derfor udviklet, så det ikke længere kun var følsomt i den lave en-

de, men over hele spektret fra hurtige til langsomme sprogtegnere, da det samlede testmateriale også skulle kunne bruges til at følge den sproglige udvikling hos børn med middelgode og meget gode sproglige færdigheder.

Udover en placering i de tre indsatsgrupper (*Generel indsats*, *Fokuseret indsats* og *Særlig indsats*) baseret på den samlede score i alle deltest, blev der udviklet en sproglig profil. Af den fremgår barnets placering inden for fire sproglige dimensioner (produktivt talesprog, receptivt talesprog, lydlig opmærksomhed og kommunikative kompetencer). Udover registreringsskemaer, materialesamlinger og resultatrapporter til de forskellige aldersgrupper blev der udarbejdet en række materialer i forbindelse med udviklingen af sprog vurderingsmaterialet (en vejledning med tilhørende vejledningsvideoer til alle aldersgrupper, et støttemateriale samt et inspirationsmateriale, der giver inspiration til, hvordan der kan iværksættes en sprogindsats på baggrund af resultaterne af sprog vurderingen). Materialerne er tilgængelige fra KL's hjemmeside (www.kl.dk).

Sprog vurdering 3-6 er som omtalt en videreudvikling af de to tidligere sprog vurderingsmaterialer. Det reviderede materiale har meget til fælles med *Sprog vurdering af børn i treårsalderen, inden skolestart og i børnehaveklassen*, men materialet dækker nu alle aldersgrupper i børnehaven og børnehaveklassen, idet det nu også indeholder en test til de 4-årige børn, og generelt kan man sige, at materialet er blevet forenklet, hvilket gør det nemmere at gennemføre sprog vurderingen.

Sammenfattende omfatter de overordnede ændringer i sprog vurderingsmaterialet til den individuelle test i forhold til *Sprog vurdering af børn i treårsalderen, inden skolestart og i børnehaveklassen* følgende punkter:

- Sprog vurderingsmaterialet er nu ét sammenhængende materiale,

der kan anvendes til alle børn fra 3-6 år. Alle deltest administreres nu af fagligt personale (forælder rapporten, der bl.a. inkluderer en ordforrådsliste er udgået, da det gav store administrative udfordringer at inddrage forældrene i sprog vurderingen, særligt forældre der ikke taler dansk).

- Der er ændret i antallet og typen af deltest (der er udviklet nye deltest, der gør materialet i stand til at vurdere en bredere vifte af kompetencer, der peger frem mod senere læsefærdigheder, nemlig en ny ordforråds test og deltesten *Opmærksomhed på skrift*). Andre deltest er udgået, nemlig *Skelnen af sproglyde* (kun 3-årige) og *Udtale af sproglyde* (kun 3-årige), fordi der var problemer med scoringen og *Narrative kompetencer* og *Hurtig navngivning*, fordi de var for svære at administrere pålideligt.
- Items er fjernet og nye tilføjet i de deltest, der er bibeholdt for at øge kvaliteten.
- Principperne for gennemførelse af sprog vurderingen er blevet standardiseret og forenklet (bl.a. er stopreglen udgået, da den har vist sig vanskelig at administrere).
- Udover en sproglig profil, der viser barnets score i hver deltest (frem for de fire dimensioner omtalt ovenfor), vises nu to forskellige samlede scorer, *Talesproglige færdigheder* og *Førskriftlige færdigheder*. Formålet med disse ændringer er at gøre resultatet af sprog vurderingen mere anvendeligt i forbindelse med den efterfølgende indsats. De to nye samlede scorer viser barnets færdigheder inden for to områder der, udover at være vigtige for barnets trivsel og udvikling her og nu, også begge er afgørende for barnets senere

læring i skolen. De to samlede scorer gør det muligt at få et mere detaljeret indblik i de sproglige kompetencer, der indgår i sprogvurderingen.

Ændringer i sprogvurderingsmaterialet til klassesetsten omfatter:

- Der er ændret i antallet og typen af deltest (deltesten *Forlyd* er kommet til for at give et mere detaljeret billede af barnets lydlig opmærksomhed og evne til at udskille den første lyd i et ord).
- Items er fjernet, og nye er tilføjet i de deltest, der er bibeholdt for at øge kvaliteten.

De forskellige ændringer fremgår af oversigterne nedenfor.

Tabel 40. Oversigt over ændringer i *Sprog vurdering 3-6* sammenlignet med *Sprog vurdering af børn i treårsalderen, inden skolestart og i børnehaveklassen* (2011) – individuel test

Sprog vurdering af børn i treårsalderen, inden skolestart og i børnehaveklassen (2010)			Sprog vurdering 3-6 (2015)				
Deltest	Metode	Alderstrin	Deltest	Metode	Alderstrin	Beskrivelse af ændring	Begrundelse for ændring
Rim	Strukturel test (Udpegning af billeder)	IS BH-klasse	Rim	Strukturel test (Ud- pegning af billeder)	3-6 år	Der anvendes én samlet test til alle aldersgrupper. I deltesten skal der nu peges på de to items, der rimer (i stedet for det item der ikke rimer). Der anvendes ikke længere en stopregel. Der er derudover fjernet/tilføjet items.	En sammenligning mellem de to metoder (1. pege på items der rimer vs. 2. pege på det item, der ikke rimer) viste en meget høj korrelation (.8), dvs. de to metoder måler det samme. Da dagtilbud arbejder med rim på den første måde, har vi valgt denne metode. Dette gør desuden testen lettere, og den omfatter derfor nu også 3-årige. Ændringer i items er foretaget for at øge kvaliteten af testen.
Ordforråd Sproglig kompleksitet (3 år) Anvendelse af ords endelser (IS, BH-klasse) Andre spørgsmål til sproget (IS, BH-klasse)	Forældrerapport	3-årige IS BH-klasse	Ordforråd	Strukturel test (billed- elicitation) Administreres af pædagoger	3-6 år Aldersafhængigt begyndelses- og slut- tidspunkt	Kun vurdering af ordforråd er bibeholdt. Der anvendes én samlet test til alle aldersgrupper. Der er udarbejdet en billedtest, hvor hvert barn testes med 25 items	Der var for store administrative udfordringer ved at anvende forældrerapporter. Udfordringen var særlig stor i forbindelse med forældre, der ikke taler dansk

Sprogforståelse	Strukturel test (Objektmanipulation, Udpegning af billeder)	3-årige IS BH-klasse	Sprogforståelse	Billedelicitering	3-6 år Aldersafhængigt begyndelses- og slut- tidspunkt	Der anvendes én samlet test til alle aldersgrupper. Der er udarbejdet en billed- test, dvs. kuffertmate- rialet anvendes ikke længere til de 3-årige. Hvert barn testes med 25 items, og der anvendes ikke længe- re en stopregel. Der er derudover fjern- et/tilføjet items.	Fremskaffelsen af kuffertmaterialet gav nogle børnehaver problemer. Ændringer i items er foretaget for at øge kvaliteten af testen
Kommunikative strategier	Spørgeskema til pæ- dagoger	3-årige IS BH-klasse	Kommunikative strategier	Spørgeskema til pæ- dagoger	3-5 år	Det samme spørge- skema anvendes til alle aldersgrupper. De to tidligere versioner er blevet slået sam- men, og derudover er der fjernet/tilføjet items	Af hensyn til sammen- ligning på tværs af aldersgrupper anven- des samme spørge- skema til alle børn.
			Opmærksomhed på skrift	Spørgsmål relateret til skriften	4-6 år	<i>Ny test!</i> Der anvendes samme test fra 4 år. Der er udarbejdet en række spørgsmål der besvares med ud- gangspunkt i en bog.	Opmærksomhed på skrift er en stærk indikator for børns senere tilegnelse af læsning.
Hurtig navngivning	Strukturel test (Navngivning af bille- der)	IS BH-klasse	-	-	-	Udgår	-
Bogstavkendskab	Strukturel test (Udpegning af billeder)	IS	-	-	-	Udgår	Af hensyn til sammen- ligning på tværs af aldersgrupper testes

Bogstavkendskab	Strukturel test (Navngivning af billeder)	BH-klasse	Navngivning bogstaver	af	Strukturel test (Navngivning af billeder)	5-6 år	Der anvendes samme test fra 5 år. I deltesten skal der nu navngives 12 bogstaver.	alle børn fra 5 år i navngivning af bogstaver. Af hensyn til sammenligning på tværs af aldersgrupper testes alle børn fra 5 år i navngivning af bogstaver.
Skelnen af sproglyde	Strukturel test	IS BH-klasse	Skelnen af ord, stavelser og lyde		Strukturel test	5-6 år	Der indgår nu kun items der, når der fjernes enten et ord, en stavelse eller en lyd, stadig udgør et eksisterende ord.	Ændringen har gjort opgaven lidt lettere.
Skelnen af sproglyde	Strukturel test (Udpegning af billeder)	3-årige	-	-	-	-	Udgår	Deltesten målte ikke direkte lydlig opmærksomhed. En vurdering af barnets svar kræver kendskab til fonetik. Deltesten indgik ikke direkte i den samlede score, så udeladelsen vil ikke få indflydelse på den samlede score.
Udtale af sproglyde	Strukturel test (Eftersigelse)	3-årige		-	-	-	Udgår	En vurdering af barnets svar kræver kendskab til fonetik. Deltesten indgik ikke direkte i den samlede score, så udeladelsen vil ikke få indflydelse på den samlede score.
Narrative kompetencer	Strukturel test	3-årige	-	-	-	-	Udgår	Selvom testen isoleret set ser ud til at have

06-12-2017

(billedelicitering)

IS
BH-klasse

gode egenskaber,
viser nye analyser, at
der dels er udfordrin-
ger mht. at score
testen ensartet, dels
at resultatet af testen
ikke viser den forven-
tede sammenhæng
med andre deltest.

Tabel 41. Oversigt over ændringer i *Sprog vurdering 3-6* sammenlignet med *Sprog vurdering af børn i treårsalderen, inden skolestart og i børnehaveklassen (2010)* – klassetest

Deltest	Metode	Deltest	Metode	Beskrivelse af ændring	Begrundelse for ændring
<i>Rim</i>	Strukturel test (Udpegning af billeder)	<i>Rim</i>	Strukturel test (Udpegning af billeder)	I deltesten skal der nu sættes ring om de to items, der rimer (i stedet for det item der ikke rimer). Der er derudover fjernet/tilføjet items	En sammenligning mellem de to metoder (1. pege på items der rimer vs. 2. pege på det item, der ikke rimer) viste en meget høj korrelation (.8) dvs., de to metoder måler det samme. Da dagtilbud arbejder med rim på den første måde, har vi valgt denne metode. Ændringer i items er foretaget for at øge kvaliteten af testen.
<i>Sprogforståelse</i>	Strukturel test (Udpegning af billeder)	<i>Sprogforståelse</i>	Strukturel test (Udpegning af billeder)	Der er fjernet/tilføjet items	Ændringer i items er foretaget for at øge kvaliteten af testen.
<i>Bogstavkend- skab</i>	Strukturel test (Udpegning af bogstaver)	<i>Bogstavkend- skab</i>	Strukturel test (Udpegning af bogstaver)	I deltesten skal der nu kun udpeges 12 bogstaver	Antallet af bogstaver er reduceret, fordi vi ikke vurderer, at det er praktisk muligt med en vurdering af alle bogstaver. Det er nu de samme 12 bogstaver, som i den indivi- duelle test fra 5 år (her navngives bogstaverne dog).
		<i>Forlyd</i>	Strukturel test (Udpegning af billeder)	<i>Ny test!</i> Barnet skal sætte ring om det billede (ord), der starter med den samme lyd, som det der siges højt.	Testen er tilføjet for at give et mere detaljeret bille- de af barnets lydige opmærksomhed og evne til at udskille den første lyd i et ord.

Teknisk beregning af score

I dette afsnit redegøres der for, hvordan resultaterne af sprogvurderingen udregnes. Der er tale om en teknisk redegørelse, som er relevant, hvis man ønsker at forstå de tekniske detaljer bag udregningen af normer eller eksempelvis ønsker at udregne resultatet af sprogvurderingen i eget it-system.

Indledningsvist redegøres for, hvordan scorer fra de enkelte deltest og det samlede resultat af sprogvurderingen udregnes. I forhold til tidligere versioner af sprogvurderingsmaterialet er der ændret i udregningen af resultatet, ved at der nu udregnes to samlede scorer i stedet for én. Desuden vægtes alle deltest ens i beregningen, og der angives indsatsgruppe for hver enkelt deltest.

I afsnittet præsenteres også tabeller med oversigter over deltest i det samlede sprogvurderingsmateriale. Tabellerne indeholder grænser for, hvor mange *missing*-værdier der accepteres, for at scoren for en test udregnes, og information om hvordan scoren udregnes. Sidst i afsnittet er der tabeller, der be-

skriver alle de *translate*-filer, der skal bruges i udregningen af scoren.

Udregning af norm og samlet score

Der udregnes to samlede scorer. Den første samlede score, *Talesproglige færdigheder*, udregnes ved at lægge barnets score i de talesprogsrelaterede deltest (Ordforråd, Sprogforståelse og Kommunikative strategier) sammen til én samlet score. Den anden samlede score, *Før-skriftlige færdigheder*, udregnes ved at lægge barnets score i de skriftsprogsrelaterede deltest (Rim, Opmærksomhed på skrift, Bogstavkendskab og Opdeling af ord) sammen til én samlet score.

I Tabel 43 ses hvilke deltest, der indgår på de forskellige alderstrin i den individuelle test, og hvilke deltest der indgår i klasstesten (tabellen er identisk med Tabel 2).

Scoren i alle deltest omregnes til en z-score og vægtes ligeligt i udregningen af de to samlede scorer.

Tabel 42. Oversigt over deltest på de forskellige alderstrin (individuel test og klasstest)

Individuel			Klasse				
Deltest	Dimension	Metode	3 år	4 år	5 år	6 år/Bhk	Bhk
Sprogforståelse ¹	Talesprog	Test	x	x	x	x	x
Ordforråd ¹	Talesprog	Test	x	x	x	x	
Rim	Før-skrift	Test	x	x	x	x	x
Opmærksomhed på skrift	Før-skrift	Test		x	x	x	
Bogstavkendskab	Før-skrift	Test			x ²	x ²	x ³
Opdeling af ord	Før-skrift	Test			x	x	
Forlyd	Før-skrift	Test					x
Kommunikative strategier	Talesprog	Tjekliste	x	x	x		

¹Bemærk at der kun én "klassesetrins-norm" for den individuelle test i børnehaveklassen, der er baseret på et gennemsnit af scorer fra 5-6 årige børn i begyndelsen af børnehaveklassen.

² Samme test uanset alderstrin, men børnene starter og slutter forskellige steder i deltesten afhængig af alder.

³ Navngivning af bogstaver.

⁴ Genkendelse af bogstaver.

På basis af den samlede score for *Talesproglige færdigheder* placeres det enkelte barn i én af tre sproglige indsats-

grupper, *Generel indsats*, *Fokuseret indsats* og *Særlig indsats*, der er koblet til anbefalingerne til den efterfølgende

pædagogiske indsats. Barnet placeres på samme måde i en indsatsgruppe på basis af den samlede score for *Før-skriftlige færdigheder*. Barnet kan altså blive placeret i to forskellige indsatsgrupper. Det tre grupper er:

- Særlig indsats ($p < 5 \approx$ de 5 pct. lavest scorende børn).
- Fokuseret indsats (mellem p5 og p15 $\approx$ de næste 10 pct. næstlavest scorende af børnene).
- Generel indsats ($> p15 \approx$ de resterende 85 pct. af børnene).

Derudover genereres en Sproglig profil for det enkelte barn ved at vise percentilscorene inden for hver enkelt deltest.

De to samlede scorer og den sproglige profil for det enkelte barn udregnes af et it-system og præsenteres i figurer i resultatrapporter. I rapporterne bliver alle scorer vist som percentilscore, dvs. med en værdi mellem 0 og 100. En percentilscore, p , for et enkelt barn er udtryk for at p pct. af et sprogede børn på samme alder og med samme køn har en samlet score lig med eller under dette barn.

Nedenfor redegøres for, hvordan resultatet af sprogvurderingen udregnes.

Trin 0: Forberedelse af de enkelte items

Binære items kodes som 0/1, items med flere svarmuligheder som et tal mellem 1 og antal af svarmuligheder. De mulige værdier for et item i testen kan ses i Tabel 2 og 3 i kolonnen "Kodning af items".

Trin 1: Resultat af de enkelte deltest

For hver enkelt deltest er der beregnet en samlet sum-værdi ved at lægge værdien af alle ikke-*missing* items i testen sammen.

Hvis grænsen for antallet af påkrævede værdier i en test ikke er nået (dvs. hvis for mange items er *missing*), angives den samlede testspecifikke score for deltesten som *missing*. Antallet af påkrævede items for hver deltest kan ses i

Tabel 42 og 43 i kolonnen "Påkrævet antal items".

Vi følger her princippet om, at maksimalt en tredjedel af items må mangle. Hvis grænsen for antallet af påkrævede værdier er nået, beregnes den testspecifikke samlede score (samlet score) vha. følgende formel:

*Samlet score = round (antal items i deltest * sum-værdi / antal non missings items)*

hvor antal af ikke-*missing* items er antallet af udfyldte items hos det pågældende barn, og antal items i deltest er antal items i hele deltesten, dvs. et tal som er uafhængigt af barnet. Dvs. vi ekstrapolerer fra gennemsnit af de udfyldte items til alle items.

Eksempel: Et barn har svaret rigtigt på 10 ud af 18 spørgsmål med 6 forkerte og 2 missings. Gennemsnit er $10/18 = 0.625$. Vi ekstrapolerer det til $0.625 \cdot 18 = 11.25$ rigtige svar. Efter afrunding får vi en score på 11.

Afhængigt af barnets alder (i måneder) og køn er den testspecifikke samlede score oversat til en percentilscore og en z-score.

Oversættelsestabellerne præsenteres som .xlsx filer med navnet Translate`group`deltest' (med group="individual" eller group="klasse") og har følgende struktur:

age gender score percentilscore zscore

Tabel 44 indeholder en oversigt over alle *translate*-filer for hver aldersgruppe.

Bemærk, at alder i måneder følger den sædvanlige regel: En alder på 12 måneder betyder, at barnet er mellem 12 og 13 måneder (man regnes som 12 måneder fra den dag, man fylder 12 måneder og frem til dagen før man bliver 13 måneder). Køn er angivet med 1 = dreng og 2 = pige.

Baggrundsinformation: Percentilscoren beskriver hvor mange børn med dansk baggrund med samme alder og køn, der har en samlet score lig med eller under den givne værdi. Disse tal er baseret på de empiriske resultater i normeringsstudiet. Beregning af z-scorene er baseret på anvendelse af den omvendte normalfordelingsfunktion til percentilscorene.

Trin 2: Udregning af det samlede resultat

Første trin i udregningen af de to samlede scorer *Talesproglige færdigheder* og *Før-skriftlige færdigheder* er, at der tages et gennemsnit af z-scorene for alle deltest, så længe mindst halvdelen af delscorer ikke er missing. (Bemærk, at antallet af deltest, der indgår i en samlet score, varierer afhængigt af alder. Det betyder blandt andet, at *Før-skriftlige færdigheder* for 3-årige er identisk med deltesten Rim, da dette er den eneste der indgår. Ligeledes er *Talesproglige færdigheder* for klassetesten identisk med normerne for deltesten Sprogforståelse.)

Disse gennemsnit er derefter afrundet til 2 decimaler, ganget med 10 og oversat til percentilscoreer jævnfør de tal, der findes i de to xlsx-filer *Translate`group`Tale* og *Translate`group`Sprog*.

For børn der ikke har gennemført mindst halvdelen af deltestene beregnes de

samlede scorer *Talesproglige færdigheder* og *Før-skriftlige færdigheder* ikke.

Det er vigtigt at være opmærksom på at barnet kan risikere at få en "for høj" (misvisende) samlet score, hvis ikke barnet kan gennemføre en deltest pga. manglende kompetencer. Det er derfor helt afgørende at det i resultatrapporten fremgår hvilke deltest der ikke er gennemført. Det samlede resultat fortæller ikke noget om barnets kompetencer inden for områder, hvor deltesten ikke er gennemført, men der er grund til at være ekstra opmærksom på om barnet mangler disse kompetencer i det efterfølgende daglige arbejde med barnets sproglige udvikling.

Trin 3: Endelige scorer og sproglig profil – kriterier

Efter gennemløbet af trin 1-3 genereres en række scorer for barnet.

Tabellerne nedenfor indeholder en oversigt over deltest i henholdsvis den individuelle test (Tabel 44) og klassetesten (Tabel 45) indeholder oplysninger om deltestens type, antal items, hvilke items der anvendes på hvert alderstrin, værdier for items, scoring af deltesten og grænser for hvor mange items, der er påkrævet, for at scoren for en deltest udregnes.

Tabel 43. Information om de enkelte deltest – individuel test

Deltest i Sprogvurderings-skema	Antal items per alders-gruppe	Items per aldersgruppe (første og sidste item)	Kodning af items	Påkrævet antal items
Sprogforståelse	20	3 pr: 1-20 4 år: 6-25 5 år: 11-30 6 år/Bhk: 16-35	0/1	14
Ordforråd	25	3 år: 1-25 4 år: 11-35 5 år: 21-45 6 år/Bhk: 27-51	0/1	17
Rim	15	1-15	0/1	10
Opmærksomhed på skrift	16	1-16	0/1	11
Bogstavkendskab	12	1-12	0/1	8
Opdeling af ord	15	1-15	0/1	10
Kommunikative strategier	15	1-15	1-4	10

Tabel 44. Information om de enkelte deltest – klassetest

Deltest i Sprogvurderings-skema	Antal items per alders-gruppe	Items per aldersgruppe (første og sidste item)	Kodning af items	Påkrævede antal items
Rim	15	1-15	0/1	10
Sprogforståelse	20	1-20	0/1	14
Bogstavkendskab	12	1-28	0/1	19
Forlyd	20	1-20	0/1	14

Tabel 45. Oversigt over translatefiler

Fil	Type	Dimension
3 årige børn		
Translate_individ_ks_treaarige.xlsx	Individuel test	Kommunikative strategier
Translate_individ_of_treaarige.xlsx	Individuel test	Ordforråd
Translate_individ_ri_treaarige.xlsx	Individuel test	Rim
Translate_individ_sf_treaarige.xlsx	Individuel test	Sprogforståelse
Translate_individ_sumskrift_treaarige.xlsx	Individuel test	<i>Før-skriftlige færdigheder</i>
Translate_individ_sumtale_treaarige.xlsx	Individuel test	<i>Talesproglige færdigheder</i>
4 årige børn		
Translate_individ_ks_fireaarige.xlsx	Individuel test	Kommunikative strategier
Translate_individ_of_fireaarige.xlsx	Individuel test	Ordforråd
Translate_individ_os_fireaarige.xlsx	Individuel test	Opmærksomhed på skrift
Translate_individ_ri_fireaarige.xlsx	Individuel test	Rim
Translate_individ_sf_fireaarige.xlsx	Individuel test	Sprogforståelse
Translate_individ_sumskrift_fireaarige.xlsx	Individuel test	<i>Før-skriftlige færdigheder</i>
Translate_individ_sumtale_fireaarige.xlsx	Individuel test	<i>Talesproglige færdigheder</i>
5 årige børn		
Translate_individ_bk_femaarige.xlsx	Individuel test	Bogstavkendskab
Translate_individ_ks_femaarige.xlsx	Individuel test	Kommunikative strategier
Translate_individ_of_femaarige.xlsx	Individuel test	Ordforråd
Translate_individ_oo_femaarige.xlsx	Individuel test	Opdeling af ord
Translate_individ_os_femaarige.xlsx	Individuel test	Opmærksomhed på skrift
Translate_individ_ri_femaarige.xlsx	Individuel test	Rim
Translate_individ_sf_femaarige.xlsx	Individuel test	Sprogforståelse
Translate_individ_sumskrift_femaarige.xlsx	Individuel test	<i>Før-skriftlige færdigheder</i>
Translate_individ_sumtale_femaarige.xlsx	Individuel test	<i>Talesproglige færdigheder</i>
Klassetrinsnorm børn		
Translate_individ_bk_klassetrinsnorm.xlsx	Individuel test	Bogstavkendskab
Translate_individ_of_klassetrinsnorm.xlsx	Individuel test	Ordforråd
Translate_individ_oo_klassetrinsnorm.xlsx	Individuel test	Opdeling af ord
Translate_individ_os_klassetrinsnorm.xlsx	Individuel test	Opmærksomhed på skrift
Translate_individ_ri_klassetrinsnorm.xlsx	Individuel test	Rim
Translate_individ_sf_klassetrinsnorm.xlsx	Individuel test	Sprogforståelse
Translate_individ_sumskrift_klassetrinsnorm.xlsx	Individuel test	<i>Før-skriftlige færdigheder</i>
Translate_individ_sumtale_klassetrinsnorm.xlsx	Individuel test	<i>Talesproglige færdigheder</i>
Børnehaveklassen – klasstest		
Translate_klasse_gbo_28items.xlsx	klasstest	Bogstavkendskab
Translate_klasse_gf.xlsx	klasstest	Forlyd
Translate_klasse_gri.xlsx	klasstest	Rim
Translate_klasse_gsp.xlsx	klasstest	Sprogforståelse
Translate_klasse_sumskrift.xlsx	klasstest	<i>Før-skriftlige færdigheder</i>
Translate_klasse_sumtale.xlsx	klasstest	<i>Talesproglige færdigheder</i>